

Bezpečnostní manuál pro rally

Vydal Svaz rally FAS AČR v roce 2013

Úvodní ustanovení

Pro automobilový sport v České republice platí Mezinárodní sportovní řády FIA (Ročenka FIA 2013) vč. změn a doplňků publikovaných v Bulletinech FIA, Národní sportovní řády a Standardní propozice vytištěné a publikované na internetové adrese www.autoklub.cz.

Bezpečnostní manuál pro rally, který naleznete v této publikaci, není náhradou výše zmíněných řádů a předpisů. Publikace je návodem, jak uspořádat dobrou rally a je doporučena Svazem rally k dodržování při pořádání rally na všech úrovních s přihlédnutím ke specifickým podmínkám každé jednotlivé soutěže.

Více informací týkajících se bezpečnosti na rally včetně bezpečnostního manuálu ke stažení naleznete na stránce www.autoklub.cz a na stránce www.Rally-Safety.com.

Vydal Svaz rally FAS AČR v roce 2013.

Na zpracování se podíleli:

Jan Regner, Václav Filip, Jan Mochan, Miroslav Smolík a František Rosický.

OBSAH:

1. Teoretická (úvahová) část

- 1.1. Potenciálně nebezpečná místa**
- 1.2. Volba rychlostních zkoušek**
- 1.3. Bezpečnostní desatero**

2. Činovníci, pořadatelé a vozy na rally - jejich úkoly a povinnosti

- 2.1. Hlavní činovníci rally**
- 2.2. Hlavní činovníci RZ**
- 2.3. Traťoví komisaři**
- 2.4. Radiobody**
- 2.5. Rozhodčí faktu**
- 2.6. OBK vozy** (pokyny pro organizační, bezpečnostní a kontrolní vozy)
- 2.7. Bezpečnostní vozy** (podrobné pokyny pro bezpečnostní vozidla 04 a 05)
- 2.8. Sanitní a Záchrané vozy**
- 2.9. Předjezdci** (000, 00, 0)
- 2.10. Bezpečnostní helikoptéra** s možností mluvit k divákům

3. Bezpečnostní materiály

- 3.1. Bezpečnostní plán (Safety plán)**
- 3.2. Organizační a provozní řád RZ**
- 3.3. Program rally**

4. Zabezpečení RZ (systém páskování)

5. Kontrolní body (pokyny k ČK, Start, Cíl, KP, ...)

6. Ostatní

- 6.1. Systém školení**
- 6.2. Seznamovací jízdy**
- 6.3. Informace pro místní obyvatele**
- 6.4. Bezpečnostní telefony**
- 6.5. Bezpečnostní film a smyčka pro info vůz**
- 6.6. Schvalování trati jezdeckou asociací**

6.7. Internet pořadatele

6.8. Práce na dispečinku

6.9. Vyšetřování mimořádné události

7. Formuláře ke stažení na stránce www.Rally-Safety.com

7.1. Výkaz radiobodu

7.2. Výkaz rozhodčího faktu

7.3. Zrušení RZ

7.4. Hlášení o nehodě (Accident report)

7.5. Standardní označení ČK, Start, ...

1. TEORETICKÁ (ÚVAHOVÁ) ČÁST

1.1. POTENCIÁLNĚ NEBEZPEČNÁ MÍSTA

Horizonty a skoky jsou velice atraktivní pro diváky, ale zároveň velmi náročné na zabezpečení pro pořadatele. Špatná domluva s diváky, neboť pořadatel požaduje dostatečnou vzdálenost od RZ, obzvláště za skokem či horizontem. Za těmito místy je nutné páskovat dále od trati, do „trychtýře“, nebo nejlépe tato místa oprostít od páskování a dát zakázané prostory. Diváci mohou být umístěni před horizontem, za horizontem ale až v bezpečné vzdálenosti, jinak zakázané prostory. Záleží samozřejmě na místních podmínkách (jako například na obrázku níže, kde jsou diváci na pravé straně na dostatečně vyvýšeném břehu a mohou stát blíže trati RZ).

Ostré zatáčky, odbočení: Je možné vkládat před potenciálně nebezpečnou zatáčku retardér, nebo zúžit průjezd zatáčkou. V dostatečné vzdálenosti zabezpečit prostor, kdy platí nejprve tabulky zakázaný prostor a v dostatečné vzdálenosti naznačit páskou, kde chceme, aby se diváci zdržovali.

Odbočení z hlavní silnice, tj. z přímého směru (rovně úniková zóna): Únikové zóny se řádně vykřížují v dostatečné vzdálenosti. Pokud se jedná o rychlý příjezd, je možné umístit retardér, který zpomalí průjezd zatáčkou či odbočením. Jedná se o bezpečnostní prvek pro všechny.

„Protahováků“ (lehká zatáčka v rychlé sekci) bychom se měli do budoucna postupně zbavovat a soustředit se na snížení rychlosti v těchto místech a zapracování bezpečnostních prvků všeho druhu (balíky, sudy, plastové barely s vodou, balíky z pneu, betonové prvky apod.). Je třeba ale také vzít v potaz, že ne každá rychlá pasáž je nebezpečná. Samozřejmě retardéry dáváme tam, kde AJR tato potenciálně nebezpečná místa vytipuje.

1.2. VOLBA RYCHLOSTNÍCH ZKOUŠEK

Při skladbě a tvorbě rychlostní zkoušky je nutné si uvědomit mnoho aspektů:

Bezpečnost (relativní) dané RZ pro jezdce a to eliminováním rychlých pasáží, kde se vyskytuje mnoho velkých stromů blízko trati RZ. V našich podmínkách máme bohužel ty nejkrásnější rychlostní zkoušky v lesích, nicméně když je daná RZ v lese příliš rychlá, tak je lepší danou RZ nejet, popřípadě „rozbit“ daný úsek retardérem. Stromy jsou v podstatě jediným důvodem úmrtí jezdců na našich tratích.

U ČK, Start a Stop je nutné mít místo pro vozidlo časoměřiče na pravé straně, tak aby mohl dát jízdní výkaz přímo spolujezdci. Dále je nutné počítat s větším prostorem pro další vozidla u Startu RZ, kde musí být navíc za stanovištěm časoměřičů směrem do RZ umístěno vozidlo sanitní a rescue vozidlo (ASR), kdy je nejprve řazeno vozidlo rescue tak, aby mohlo k zásahu vyjet jako první. Doporučuje se mít jako třetí v řadě vozidlo vedoucího bezpečnosti RZ (popř. VRZ), který v případě mimořádné události potřebuje také vyjet do RZ co nejrychleji. Vzdálenost mezi ČK a Startem by měla být dostatečná (minimálně 50 metrů), aby v případě přerušení RZ nedošlo k naplnění prostoru mezi ČK a Start (závodní vozy by se nevešly do prostoru uzavřeného parkoviště). Kontrolní stanoviště Stop musí být dostatečně viditelné, nemělo by být umístěno za zatáčkou.

Umístění Letmého cíle: je nutné zvolit velmi citlivě tak, aby časoměřiči měli stanoviště na bezpečném místě a nedošlo k jejich zranění nebo poškození časoměrné techniky a dalšího vybavení. Mezi Letmým cílem a Stop by neměla být žádná těžká zatáčka, aby v případě ztráty koncentrace posádky nedošlo k nehodě.

Při výběru RZ je také důležité zvolit danou RZ tak, aby byla hodnotná po sportovní stránce, ale zároveň aby byla pokud možno jednoduchá pro trénink (blízko Stop a Start). Dále je nutné brát v potaz snadnost pro použití objízdné trasy při zrušení RZ.

Zrušení RZ je vždy nestandardní situací, která může způsobit velký zmatek. Proto je potřeba být na tuto situaci připraven a to zejména správným výběrem polohy ČK a Startu, které v případě neprůjezdnosti RZ umožní co nejjednodušší otočení posádek do protisměru a zároveň zachování kontrolních stanovišť na původních místech.

Dále je důležité **vybrat RZ i pro diváky**. Každá RZ musí obsahovat divácká místa, která budou schopná pojmout větší počty diváků, čímž se zabrání jejich popocházení po trati RZ. Na tato místa je poté důležité diváky nasměrovat a to buď prostřednictvím programu rally nebo informací na internetových stránkách. Je důležité koordinovat rally servery, aby nabízely divákům jen divácká místa schválená pořadatelem. V případě zřízení diváckých míst na nevhodných místech se může dostat pořadatel do bezpečnostního problému.

Dostatečně velká divácká místa: Páskování a zabezpečení v diváckých místech musí být vždy dimenzováno na větší, než skutečný počet diváků. Vyznačené divácké místo nesmí být "krátké". Je třeba zabezpečit diváckou zónu dostatečným počtem traťových komisařů a určených pracovníků, z uvedeného místa mít přímé spojení na dispečink, aby v případě neukázněnosti diváků mohla být RZ pozastavena, přerušena nebo zrušena. Volit vždy zkušeného traťového komisaře, který má schopnosti organizovat podobné akce. Na zajištění příjezdových komunikací využít bezpečnostní službu v kombinaci s kvalitním, zřetelným a správným dopravním značením.

Průmyslové zóny, autobusy MHD, dopravní situace: zvažovat vždy citlivě dobu konání RZ, prověřit odjezdy a příjezdy autobusů, zvažovat bezpečnostní prvky. Je záležitostí každého organizátora, zda mezi průjezdy soutěžních vozidel otevřít RZ a umožnit vjezd široké veřejnosti (hrozí riziko, že "diváci" zůstanou stát nevhodně na RZ). Lepší je umožnit ve spolupráci s vedením RZ přijet nebo odjet mezi průjezdy jen místním dotčeným občanům.

Obslužnost pro občany, časové omezení pro veřejnost: v dostatečném předstihu si prověřit kulturní, společenské nebo sportovní akce konané v lokalitě, kde bude organizovaná RZ. Citlivě zvažovat slavnosti, konání náboženských bohoslužeb apod.

Zajistit si na odboru dopravy dostatečnou časovou rezervu pro uzavírku RZ, minimálně 60 minut. Ideální je uzávěra 90 minut před prvním vozem, na mnoha podnicích se osvědčila. Během prvních 30 minut (které nikdo z činovníků nevidí) se dá hodně odladit, posledních 60 minut je poté pro pořadatele podstatně klidnějších.

Po uzavření komunikace pro ni neplatí zákon o pozemních komunikacích zák. 361/2000 Sb. Veškerý provoz a odpovědnost za bezpečnost se řídí sportovními řády a pravidly vydanými organizačním výborem.

Neomezovat silniční provoz postáváním soutěžních vozidel na hlavních silnicích, když dojde k přerušení nebo zastavení RZ !!!.

1.3. BEZPEČNOSTNÍ DESATERO

Bezpečnostní desatero je stručný souhrn míst, kde diváci nemohou bezpečně sledovat rally a kde mohou být v přímém ohrožení.

MÍSTA, KDE V ŽÁDNÉM PŘÍPADĚ NEMOHOU BÝT DIVÁCI (OBEČNÁ PRAVIDLA)

1. V zakázaných místech a před páskou nebo zábranou. Tato místa jsou velmi nebezpečná. Páska (příp. zábrany) vždy tvoří hranici diváckého prostoru, teprve za nimi při pohledu od trati RZ se může stát.
2. V únikových zónách a uvnitř vykřížování páskou. Vyznačují se na křižovatkách, kde se křížením pásek znemožní pohyb diváků. Tento prostor je určen pro vozy, kterým se nepodaří odbočovací manévr, zpomalit a dostat auto pod kontrolu. V těchto místech nesmí stát ani kameramani a fotografové!
3. V blízkosti trati (před příkopem, před vyvýšením, před srázem apod.).
4. Pod úrovní vozovky (až do dostatečné vzdálenosti od trati).
5. Před pevnou překážkou (plot, stěna, strom, vozidlo ap.).
6. V místech proti přijíždějícím vozidlům.
7. Na vnějším i vnitřním obvodu zatáček.
8. V místech intenzivního brzdění nebo akcelerace po obou stranách trati.
9. Po obou stranách trati u skoků a horizontů (zejména za nimi).
10. V bezprostřední blízkosti trati RZ, např. u hradící pásky, na nízkých zídkách a na svodidlech by zásadně neměli diváci sedět (nulová schopnost reagovat na situaci)

DIVÁCI MOHOU BÝT POUZE:

1. Ve vyznačených diváckých místech.
2. Na stanovištích dostatečně vyvýšených nad tratí.
3. Za pevnou hradbou (zeď, taras, stromy apod.).
4. Ve značné vzdálenosti od trati.

Ostatní místa jsou pro diváky zakázána.

2. ČINOVNÍCI, POŘADATELÉ A VOZY NA RALLY - jejich úkoly a povinnosti

2.1. HLAVNÍ ČINOVNÍCI RALLY

2.1.1. ORGANIZAČNÍ VÝBOR

Seskupení nejméně tří osob, které jsou ASN (FAS AČR) schváleny vykonávat sportovní pravomoci a které jsou pořadatelé soutěže vybaveny všemi nezbytnými pravomocemi pro organizaci soutěže a pro aplikaci Zvláštních ustanovení (MSŘ čl.25)

Zodpovědnost za:

- Zajištění nezbytných administrativních povolení od místních orgánů (MSŘ)
- Za organizační strukturu, přípravu a realizaci podniku (včetně pořadatelských školení) (NSŘ).
- Jmenování činovníků rally s výjimkou delegovaných ASN (MSŘ).
- Zajištění všech služeb, servisů, odborných činností apod. nezbytných k přípravě a realizaci sportovního podniku a to včetně následné úhrady všech závazků. (NSŘ)
- Program zpracovávat jako oficiální dokument obsahující veškeré údaje, nutné pro informování veřejnosti o podrobnostech realizace soutěže. (MSŘ) Program musí obsahovat bezpečnostní informaci pro diváky
- Zaslání rámcového Bezpečnostního plánu a Organizačního a provozního řádu RZ k posouzení bezpečnostnímu delegátovi v souladu s termíny uvedenými v příloze III. Standardních propozic FAS AČR. Poskytnutí veškerých materiálních a administrativních prostředků nezbytných pro úkoly hlavního lékaře.
- Dostatečně informovat o rally zdravotnické záchranné služby, hasiče, popř. armádu v regionu, (pro případný výjezd na trať rally - nutno řešit výhradně přes dispečink rally, stejně jako pro spolupráci při řešení události na rally).

2.1.2. ŘEDITEL RALLY

Držitel platné licence ředitele sportovního podniku FAS AČR. Pro podniky Mistrovství FIA musí splnit povinnost absolvovat seminář FIA jednou za tři roky.

Zodpovědnost, týkající se bezpečnosti, před začátkem rally:

- Zúčastnit se, nebo zajistit účast svého zástupce, prohlídky všech RZ minimálně 3 měsíce před startem rally.
- Jmenovat Hlavního činovníka pro bezpečnost.
- Podepsat Zvláštní ustanovení (ZÚ) a případně Prováděcí ustanovení (PÚ).
- Jmenovat činovníky určené pro kontrolu seznamovacích jízd jako rozhodčí faktů.
- Účast při tvorbě Bezpečnostního plánu a Organizačního a provozního řádu RZ
- Zajistit, ve spolupráci s pořadatelem, pro každou rychlostní zkoušku alternativní trať (objízdnou trasu), která se použije v případě jejího zrušení.

Zodpovědnost, týkající se bezpečnosti, v průběhu rally za:

- Bezpečný průběh sportovního podniku.
- Přijmutí všech nezbytných rozhodnutí a opatření pro zajištění bezpečnosti.

- Dodržení všech opatření definovaných v Bezpečnostním plánu.
- Přítomnost všech nezbytných činníků na určených místech a jejich informovanost.
- Informování sportovních komisařů o všech vážných problémech.
- Uplatnění Sportovních předpisů pro Regionální mistrovství v rally FIA 2013 (RRR), Standardních propozic rally FAS AČR 2013 (SP) a Zvláštních ustanovení ZÚ:
  - dodržení předpisů pro seznamovací jízdy a penalizace za jejich porušení.
  - přerážení jezdců na startu nebo změna časového intervalu mezi vozy z důvodu bezpečnosti během rally.
- Aplikaci doporučení Přílohy III. – „Bezpečnost“ Sportovních předpisů pro Regionální mistrovství v rally FIA 2013 a Standardních propozic rally FAS AČR 2013.
  - Uplatnění rozhodnutí Bezpečnostního delegáta o zrušení nebo pozastavení RZ.
  - Řízení činnosti hlavního lékaře a jeho zástupce.
  - Vzetí v úvahu doporučení hlavního činníka pro bezpečnost (HČB) stejně jako i posádek vozů označených nulou a rozhodnout o případném zrušení RZ z důvodu nebezpečných podmínek.
  - Nařizuje zastavení RZ.
  - Nařizuje vyslání záchranného týmu.
  - Nařizuje vyvěšení žlutých vlajek.
  - Vydává pokyn k vjezdu koncového vozidla na RZ.

2.1.3. HLAVNÍ ČINOVNÍK PRO BEZPEČNOST

Držitel platné licence hlavního činníka pro bezpečnost FAS AČR. Je členem organizačního výboru rally.

Zodpovědnost před začátkem rally za:

- Účast na prohlídce všech RZ minimálně 3 měsíce před startem rally.
- Vypracování Bezpečnostního plánu a Organizačního a provozního řádu RZ, na jejichž přípravě se podílí.
- Navštívit všechny rychlostní zkoušky s hlavním lékařem pro správné umístění lékařských služeb.

Zodpovědnost v průběhu rally za:

- Trvalé spojení s ředitelem, hlavním lékařem a startem každé RZ (telefonem nebo rádiem).
- Používání a plnění Bezpečnostního plánu a Organizačního a provozního řádu RZ
- Účast v komisi při šetření mimořádné události.

2.1.4. BEZPEČNOSTNÍ DELEGÁT

Je jmenován do funkce Svazem rally.

Zodpovědnost před začátkem rally za:

- Účast na prohlídce všech RZ minimálně 1 měsíc před startem rally včetně seznámení se s navrženými bezpečnostními opatřeními.
- Kontrolu rámcového bezpečnostního plánu a zaslání připomínek pořadateli.
- V případě pozvání pořadatelem účast na školení pořadatelů.

Zodpovědnost v průběhu rally za:

- Kontrolu RZ před startem rally.
- Účast na školení posádek organizačních vozů (i posádky vrtulníku, pokud bude použit) před startem rally.
- Kontrola bezpečnosti diváků při průjezdu všemi RZ.
- Oznámení zástupci vedoucího RZ na stanovišti STOP zjištěný stav a požadovaná opatření.
- Návrh na zrušení nebo pozastavení RZ z bezpečnostních důvodů – okamžitá informace řediteli rally.

2.1.5. VEDOUcí VŠECH RYCHLOSTNÍCH ZKOUŠEK (VEDOUcí TRATI)

Není definován v MSŘ nebo NSŘ, ale zřízení této funkce je pořadatelům doporučeno. Organizační výbor ve spolupráci s ředitelem rally definuje podle podmínek okruh jeho činnosti a zodpovědnosti.

2.1.6 HLAVNÍ LÉKAŘ

Je školen Lékařskou komisí AČR. Musí dbát zejména na dodržení všech předpisů obsažených v MSŘ Příloha H a NSŘ Příloha 9 – Lékařské zabezpečení.

Vybraná zodpovědnost před začátkem rally:

- Příprava lékařské části bezpečnostního plánu.
- Zajištění potřebného lékařského personálu.
- Informovanost nemocnic a záchranných zdravotních služeb v okolí konání RZ. (nejpozději 16 dní před rally) a požádat je, aby uvedly pohotovostní služby do stavu připravenosti. Je doporučeno si domluvit konkrétní dispečerku na Krajské záchranné službě speciálně pro rally, kvůli lepší kooperaci při výjezdech k civilním případům.
- Navštívení všech rychlostních zkoušek v doprovodu činovníka pro bezpečnost nebo ředitele závodu, ve voze podobném lékařskému zásahovému vozu, aby určil správné umístění startovní čáry a přechodných bodů a ujistil se, že všechna lékařská a bezpečnostní zařízení jsou umístěna správně v souladu s předpisy.

Vybraná zodpovědnost v průběhu rally:

- Osobní přítomnost v místě řízení podniku pro usnadnění koordinace a spolupráce s ředitelem rally v případě nehody.
- Zodpovídá, že zařízení a vybavení v lékařských vozech odpovídá předpisům.
- Kontroluje, zda jsou lékařská vozidla na správném místě v daném počtu a čase.
- Spolupracuje s hlavním činovníkem pro bezpečnost a s ředitelem rally.
- V případě vážnějšího zranění nebo mimořádné události vypracovat zprávu.
- Vyšetření všech jezdců a spolujezdců, kteří měli během dne nehodu, i když nebyl potřeba lékařský zásah, aby se ujistil, že mohou následující den odstartovat.

2.2. HLAVNÍ ČINOVNÍCI RYCHLOSTNÍCH ZKOUŠEK

2.2.1. VEDOUcí RYCHLOSTNÍ ZKOUŠKY

Vedoucí RZ řídí průběh RZ ve spolupráci s vedoucím bezpečnosti RZ a s vedoucím bezpečnosti rally podle bezpečnostního plánu, harmonogramu a pokynů ředitele (dispečinku). Jeho stanoviště je na startu RZ, kde musí být nejpozději 60 minut před prvním rally vozem.

Zodpovídá za aktualizaci „Seznamu činovníků a traťových komisařů na RZ“.

Spolu s vedoucím bezpečnosti RZ odpovídá za postavení bezpečnostních vozidel RZ – první stojí vždy rescue vozidlo (ASR), za ním nebo vedle sanitka a případně hasiči, ostatní vozidla až za nimi (vedoucí RZ, odtahová služba, jeřáb, atd.). S vedoucími zásahových vozů a vedoucím bezpečnosti RZ projedná způsob komunikace a dohodne postup při případném výjezdu.

Jedině vedoucí RZ (v jeho nepřítomnosti vedoucí bezpečnosti RZ) může na pokyn ředitele nebo dispečinku rally vyslat vozidlo k zásahu na RZ. Pokud má na trati RZ další záchranné systémy domluví i s nimi způsob komunikace a vyslání k zásahu.

Přijímá hlášení z radiobodů RZ prostřednictvím vedoucího bezpečnosti RZ nebo přímo pomocí radiostanice radiobodu 1 - Start RZ, popřípadě mobilního telefonu.

O všech důležitých událostech ihned informuje dispečink rally (nekázeň diváků, nehoda nebo porucha závodního vozidla, překážka na trati atd.). Je povinen okamžitě oznámit i události přímo nesouvisející s rally – potřeba lékaře v obci, dopravní nehoda, požár atd. z důvodu rychlého zastavení RZ a umožnění průjezdu záchrannářských vozidel. Řídí činnost traťových komisařů v zájmu bezpečí závodníků, pořadatelů i diváků.

O vyvěšení žlutých vlajek rozhoduje ředitel spolu s vedoucím RZ a nebo s vedoucím bezpečnosti RZ, který v případě výjezdu záchrannářských vozidel na trať RZ nebo při neprůjezdnosti trati vydá ihned pokyn radiobodům k vyvěšení žlutých vlajek.

Je-li nutné zastavit RZ, ihned o tom informuje ředitele rally (přímo nebo cestou dispečinku).

Obnovení RZ může povolit jen po dohodě s ředitelem (dispečinkem) a jen v případě, že na Startu je přítomno sanitní vozidlo s lékařem a rescue vozidlo (ASR).

Nemůže-li být RZ po zastavení znovu odstartována do 20 minut, projedná s ředitelem (dispečinkem) další postup a na jeho příkaz RZ zruší pro zbytek startovního pole.

Pokud je na startu bezpečnostní vozidlo řádně vybavené zvukovým, rozhlasových zařízení, které upozorní diváky a traťové komisaře o pokračování RZ, pak může po jeho projetí RZ opět pokračovat.

O zrušení RZ informuje posádky vedoucí RZ nebo vedoucí bezpečnosti RZ pomocí písemného oznámení, které vyplní a podepíše (formulář obdrží vedoucí RZ v dokumentaci). Časoměřič na startu předloží toto oznámení posádkám k přečtení a k podepsání.

VRZ hlásí okamžitě dispečinku všechny problémy s měřením času (nefunkční hodiny, spojení Cíl – Stop atd.)

Je zodpovědný za zajištění bezpečného a volného výjezdu záchrannářských vozů z trati RZ po komunikacích vyznačených v mapě RZ jako evakuační trasy.

Vjezd koncového a svozového vozidla do RZ povolí až na pokyn ředitele nebo dispečinku. Koncové vozidlo však může do RZ vjet až v okamžiku, kdy poslední soutěžní vozidlo projelo bezpečnostním bodem uvnitř RZ nebo stanovištěm Stop.

Svozovému vozidlu odevzdá vyplněné výkazy radiobodu Start a případně jízdní výkazy odpadlých posádek.

Zajistí, že svozovému vozu budou odevzdány i kontrolní listiny od rozhodčích faktů ze všech retardérů a radiobodů.

Vedoucí RZ zajistí, aby on, traťoví komisaři radiobodů, určení rozhodčí faktů byli k dispozici řediteli rally a sportovním komisařům k podání vysvětlení až do skončení zasedání SK - stačí zůstat na svém telefonním čísle.

Po skončení RZ zajistí úklid tratě a jejího okolí včetně vyházeného šterku a bláta na komunikacích. Odpadky soustředí do PE pytlů a zajistí jejich odvoz na určené místo.

Havarovaná vozidla na RZ a další způsobené škody na veřejném nebo soukromém majetku, pokud je to možné, fotograficky zdokumentuje nebo fotodokumentaci zajistí jiným způsobem. Odpovídá za nahlášení všech škod a případných zranění vzniklých při přípravných jízdách a v průběhu RZ. Vzniklé škody projedná s poškozenými a zápisy a fotodokumentaci předá řediteli (zástupci ředitele) rally.

2.2.2. ZÁSTUPCE VEDOUcíHO RZ

Zástupce vedoucího RZ zodpovídá za činnost v cílové oblasti RZ a v průběhu rychlostní zkoušky je na stanovišti Stop.

Nejpozději 1 hodinu před startem prvního soutěžního vozu do RZ zkontroluje zdvojené spojení Cíl – Stop, připravenost i úplnost vybavení stanovišť a podá hlášení dispečinku rally.

Odpovídá za řádné označení činovníků RZ vestami, popřípadě visačkami.

Odpovídá za zabezpečení fotobuněk v letném cíli proti případnému průchodu diváků (postavení zábran a páskování po obou stranách trati v minimální délce ± 5 m od fotobuňky a odklonění příchodu diváků k RZ).

Zkontroluje bezpečnostní opatření mezi letným cílem a stanovištěm Stop.

Informuje ihned vedoucího RZ (dispečink) o nedostacích, které není schopen odstranit do startu prvního předjezdce (000).

Zkontroluje funkčnost přípojky 220 V (elektrocentrály) pro počítače k přenosu informací (pokud je potřeba) a prověří jejich připravenost.

Pokud se cílové časy neWAPují, tak zajistí natažení kabelu pevné telefonní linky a zkontroluje ji. Tato linka je určena pro modem počítače, který zabezpečuje přímé spojení s dispečinkem rally. Telefonické spojení je zajištěno mobilním telefonem.

Je zodpovědný za úplné vybavení stanovišť Cíl, Stop a v průběhu RZ řídí činnost stanoviště Stop a kontroluje činnost stanoviště Cíl, včetně kontroly stanovišť dle bezpečnostního plánu a Organizačního a provozního řádu RZ.

Je zodpovědný za řešení připomínek BD, které mu sdělí po průjezdu RZ.

S pomocí radiostanice radiobodu Stop kontroluje průjezd všech odstartovaných vozů stanovištěm Stop. Tyto skutečnosti porovnává s údaji skupiny přenosu informací. Ztrátu

vozu (nedojetí odstartovaného vozu do STOP) ihned hlásí vedoucímu bezpečnosti RZ a zjišťuje další informace o něm od soutěžních posádek.

Zabezpečí zápis dosažených časů posádek na informační tabuli.

Po skončení RZ zajistí úklid stanovišť a jejich okolí a zajistí odvoz materiálu a je k dispozici řediteli rally a sportovním komisařům k podání vysvětlení do skončení zasedání SK - stačí zůstat na svém telefonním čísle.

2.2.3. VEDOUcí BEZPEČNOSTI RZ

Vedoucí bezpečnosti RZ zodpovídá za realizaci bezpečnostního plánu RZ a v průběhu soutěže je na startu RZ.

Nejpozději 1 hodinu před startem prvního soutěžního vozu do RZ projede trať RZ a zkontroluje, zda všechna bezpečnostní opatření odpovídají bezpečnostnímu plánu a Organizačnímu a provoznímu řádu RZ. Provede kontrolu připravenosti RZ (kontrola jednotlivých stanovišť, spojení vysílačkami, telefonů Start-Stop, sanitek, rescue vozidel (případně hasičů), traťových komisařů, radiobodů a bezpečnostních bodů) a podá hlášení dispečinku rally. Informuje ihned dispečink o nedostatecích, které není schopen sám odstranit do startu prvního předjezdce (000).

Zajistí správné používání mobilních telefonů. Propojení radiobodů, diváckých míst a nebezpečných míst mobilními telefony je jen náhradní spojení. Traťový komisař a pořadatelé je použijí jen při mimořádných situacích. V průběhu RZ nesmí používat mobily ke zbytečným soukromým hovorům (může je zrovna volat dispečink nebo radiobod kvůli vyhledání ztraceného vozidla).

Spolu s traťovými komisaři radiobodů odpovídá za řádné sledování vozidel na trati RZ, včasné hlášení a úplné vyplnění kontrolních listin radiobodů.

Organizuje vyhledávání ztracených soutěžních posádek pomocí radiostanic, radiobodů a mobilních telefonů traťových komisařů (pořadatelů) na stanovištích mezi radiobody (podle mapy RZ a seznamu činovníků RZ). Doporučuje se zřídit sledování vozidel s operátorem také pro VBRZ na startu RZ.

V součinnosti s ředitelem a s vedoucím RZ dává pokyn k vyvěšení žlutých vlajek podle čl. 5.5.4.3 Přílohy III Standardních propozic pro rally. Podrobné informace o vyvěšení vlajek (údaje hlášené z radiobodů) okamžitě předává řediteli (dispečinku).

Spolupracuje s dispečinkem rally a předává mu veškeré důležité informace, které se týkají bezpečnosti RZ.

Je k dispozici řediteli rally a sportovním komisařům k podání vysvětlení až do skončení zasedání SK. Při bezproblémovém průběhu RZ stačí zůstat na svém telefonním čísle.

2.3. TRAŤOVÝ KOMISAŘ

Na každé rally v ČR musí pořadatel připravit příručku traťového komisaře v tištěné podobě ve formátu vhodném do kapsy (A6), která bude vycházet z textu níže a bude obsahovat body 2.3.1. - 2.3.4.

2.3.1. POKYNY PRO TRAŤOVÉ KOMISAŘE

Traťoví komisaři (pořadatelé) se starají o bezpečnost diváků a ostatních lidí na RZ. Musí být starší 18 let a při službě na trati musí být označeni minimálně vestou, popřípadě visačkou. Musí se řídit těmito pokyny a nesmí požívat alkoholické nápoje.

Traťoví komisaři se seznámí s obsahem školení, zúčastní se školení s prezentací pro pořadatele jednotlivých RZ a podpisem dohody potvrdí, že byli proškoleni. Vedoucí RZ jim přidělí pořadatelský post, na kterém budou činnost vykonávat, sdělí jim podrobné informace k místu a vysvětlí, jak bude v jejich úseku realizováno zabezpečení.

Traťový komisař zaujme určené stanoviště nejpozději 90 minut před startem prvního jezdce do RZ (pokud jim vedoucí RZ neoznámí dřívější nástup). Všechny boční cesty a výjezdy zajistí připraveným materiálem (hradící páska, zábrany, výstražná oznámení, zákazy vstupu apod.) tak, aby se na trať RZ nedostala nežádoucí vozidla. Žádná vozidla nesmí parkovat v těsné blízkosti trati. Ostatní vozidla poblíž RZ, která by případně mohla vjet do trati, musí být přesunuta nebo zapáskována a hlídána komisařem. Všechny boční silnice a důležité cesty musí být obsazeny traťovým komisařem.

Jestliže při příchodu na pořadatelský post uvidí pořadatel stát vozidlo, které může být pro závodní auto nebezpečnou překážkou, snaží se ihned najít jeho majitele a zařídit jeho přeparkování. Při průjezdu inspekčních vozidel již není na takové problémy moc času.

Materiál k přehrazení příjezdových cest a informace, jak to provést, obdrží traťový komisař od vedoucího bezpečnosti RZ ještě před nástupem na svůj post, nebo od inspekčních vozidel označených 04A, B, popř. C a D nebo uzavíracího vozu.

Přítomné i přicházející diváky traťoví komisaři nasměrují do určených diváckých míst a od počátku nedovolí, aby se zdržovali v nebezpečných zónách. Řídí se bezpečnostním desaterem. Je potřeba si uvědomit, že všichni přicházející diváci musí být do vyznačených diváckých zón směřování ihned, protože půl hodiny před startem závodu už bude skupina 20 osob nepřesunutelná.

Své stanoviště si rovněž musí zvolit v bezpečném místě. Pozice namalovaná na cestě neznámá, že traťový komisař musí stát na tomto místě a na této straně, své místo si zvolí pro sebe bezpečně a zároveň tak, aby měl dostatečný přehled nad situací. Traťový komisař je oprávněn stát před páskou, nesmí však stát nebezpečně. Pokud dojde při havárii vozidla ke zranění, je jedno, zda to byl divák nebo pořadatel. Proto si vždy hledá takové stanoviště, odkud bude mít na svěřený úsek dostatečný rozhled, ale neohrozí ho závodní automobil.

Trať RZ je s konečnou platností uzavřena uzavíracím vozidlem, které vjíždí do RZ nejlépe 90 minut před prvním soutěžním jezdce (minimálně 60 minut). Pořadatel nečeká, až projede vůz, ale 90 minut (resp. 60) před 1. ostrým vozem se uzavře celá trať. Od té doby traťoví komisaři nedovolí vjezd do RZ žádnému vozidlu. Pokud by se na trati ještě nějaké pohybovalo, musí je okamžitě vykázat na bezpečné místo mimo trať a to jen ve směru jízdy. Povolen je pouze průjezd řádně označených oprávněných vozidel, předjezdeckých vozů s nulami, soutěžních automobilů a zásahových vozidel při nehodě.

Jestliže by se stalo, že k pořadateli po uzavřené RZ dojede nějaké vozidlo, nesmí ho nechat v žádném případě pokračovat. Je-li to nutné, pro bezpečné odstavení mimo trať RZ lze toto vozidlo poslat pouze po směru RZ na další pořadatelský post.

Oprávněná jsou organizační, kontrolní a bezpečnostní vozidla, která vjíždějí do RZ před prvním jezdcem v tomto pořadí (času) a s těmito úkoly:

- 06A Uzavírací vůz – uzavírka trati a kontrola pohotovosti traťových komisařů (pořadatelů) a činovníků (vozidlo je vybaveno páskou a cedulemi Zakázaný prostor).
- 06M Mediální vozidlo - projíždí RZ po uzavření trati a kontroluje pozice kameramanů Mediasportu.
- Vedoucí bezpečnosti RZ – kontrola zabezpečení RZ podle zpracovaného bezpečnostního plánu.
VBRZ je členem organizačního týmu rychlostní zkoušky, před nástupem na určená místa poučí všechny pořadatele (vedoucí pořadatelských skupin), jaká opatření na svých postech udělat. Podílí se také na přípravě zapáskování RZ a při kontrole může pořadatele upozornit na nutnost provést v zabezpečení změnu (vozidlo je vybaveno páskou, cedulemi Zakázaný prostor, dřevěnými kůly).
- 06B Organizační vůz - všeobecná kontrola připravenosti všech míst a stanovišť soutěže a nutná opatření (vozidlo je vybaveno páskou a cedulemi Zakázaný prostor).
- 06C Info vozidlo – upozorňuje diváky na bezpečnostní zásady a vykáže je ze zakázaných míst. Informuje o soutěži.
- 04A, 04B popř. C a D Inspekční vůz – pořadatelské vozidlo pro kontrolu a korekci bezpečnostních opatření na RZ podle organizačního a provozního řádu RZ a skutečnosti (vozidlo je vybaveno páskou a cedulemi Zakázaný prostor).
- 02 Sportovní komisaři, 03 pozorovatelé nebo 01 ředitel – všeobecná sportovní a organizační kontrola připravenosti RZ.
- 05 Bezpečnostní delegát - kontrola bezpečnosti diváků - právo navrhnout odložení startu nebo zrušení RZ z bezpečnostních důvodů.

Posádky těchto vozidel Vám mohou ukládat instrukce, kde je potřeba změnit zabezpečení, případně upravit postavení diváků. Tyto pokyny musíte uposlechnout. Pokud byste měli problémy s neukázněnou skupinou diváků, nebojte se požádat posádku projíždějících vozidel o pomoc. To učiníte postavením k trati mávnutím na řidiče. Vozidla jsou vybavena sirénami, takže přijíždějící vozidlo včas uslyšíte.

Vozidla s nulami (000, 00, 0) projíždějí v intervalu 15 – 12 – 10 minut před prvním soutěžním vozidlem (při kratší RZ jsou intervaly menší) a jsou poslední kontrolou a varováním před soutěžními vozy.

Jsou to první vozidla, které jedou rychleji a na RZ zastavují pouze v případě velkého problému s diváky.

Po průjezdu „000“ musí traťoví komisaři zajistit, že na trati ani v její blízkosti nebudou žádní diváci, cyklisté nebo domácí zvířata a neobjeví se ani jakékoliv jiné překážky. Celá trať musí zůstat volná pro průjezd soutěžních automobilů.

Za soutěžními vozy projíždí koncové (otevírací) vozidlo označené 06D, které trať RZ opět otevírá pro veřejný provoz a teprve od tohoto okamžiku může traťový komisař povolit divákům vstup a jezd na trať RZ. Následuje vozidlo 06E - Svoz výsledků.

Pozor, pokud se jedou na jednom úseku opakovaně (dvě, tři) rychlostní zkoušky, silnice se pro automobily neotevívá a po průjezdu svozu výsledků 06E pořadatel pouze umožní divákům volný pohyb, aby se mohli občerstvit, případně se přesunout na jiné místo. Výjimečně se povolí příjezd či odjezd místních obyvatel za podmínky, že vše bude organizované a v doprovodu pořadatelských vozů.

Traťoví komisaři na RZ dohlížejí na zákaz vstupu na trať a do nebezpečných míst, pískáním na píšťalku musí upozorňovat diváky na jejich neodpovídající chování a hlavně na každé blížící se soutěžní vozidlo.

Po průjezdu prvních jezdců (cca do startovního čísla 20) se obvykle někteří diváci snaží přesouvat na další rychlostní zkoušku. Toto je velmi nebezpečný okamžik a je potřeba takový odsun diváků regulovat. Rozhodně ani v tomto případě nesmí diváci vstupovat do zakázaných a nebezpečných míst. Pokud je nutné, aby přecházeli trať RZ, určí jim pořadatel bezpečné místo, kde je včas vidět příjíždějící vozidla a nad odchodem diváků dohlíží, aby nebyla ohrožena jejich bezpečnost, ani bezpečnost posádek.

Při poškození zábran nebo hradící pásy se postarají o jejich opravu a navázání (každé stanoviště musí mít dostatečné množství rezervní pásy).

Při této činnosti však platí, že nejdůležitější je zdraví. Proto tyto opravy pořadatelé vykonávají opatrně a musí-li vstoupit do vozovky, pak vždy jen na nezbytně nutnou dobu. Je-li oprava na delší dobu než 20 vteřin, rozdělí si ji na více částí a před průjezdem dalšího vozidla se vždy přesune na bezpečné místo – opravu páskování na okružové a polokružové RZ provádí pořadatel po tel. dohodě s VRZ.

Každou zvláštní situaci traťový komisař okamžitě oznámí vedoucímu RZ (nebo vedoucímu bezpečnosti RZ) prostřednictvím radiobodu nebo přímo mobilem. Předem si zjistí údaje pro přesné určení místa.

Je lepší volat pětkrát zbytečně, než opomenout důležitou informaci. Za zvláštní situaci považujeme také případ, kdy diváci nebudou stát dle pořadatele bezpečně. V takovém případě volá vedoucímu RZ a situaci s ním konzultuje.

Pokud by se stalo v průběhu RZ, že se diváci začnou přesouvat do nebezpečných nebo zakázaných prostor, ihned kontaktuje vedoucího RZ, který sdělí pokyny jak postupovat.

Při havárii nebo zastavení soutěžního vozu okamžitě hlásí tyto důležité údaje:

- Startovní číslo a přesné místo havárie nebo zastavení, číslo radiobodu, číslo pořadatelského postu.
- Posádka je v nebezpečí života - okamžitě vyslat záchranný systém.
- Havárie se zraněním diváka/ů - popsat rozsah a potřebný zásah.
- Vůz brání průjezdu nebo není včas viditelný - hrozí střet s dalším vozidlem.
- Vůz nebrání průjezdu (je mimo trať nebo je viditelný z dostatečné vzdálenosti) - dá se objet.
- Únik oleje na vozovku.

Při nehodě nebo defektu musí zabránit vstupu diváků do trati a jde-li o ohrožení havarované posádky nebo diváků, organizuje pomoc a podle možností máváním varuje další příjíždějící vozidla.

Vždy má na paměti, že do jedné minuty přijede další auto (někdy i dříve). Je tedy důležité stále myslet na bezpečnost, pokud jsou na postu dva pořadatelé, jeden odchází

proti směru RZ varovat, příp. zastavovat další příjíždějící vozidla. Je-li na postu sám, je třeba se rychle rozhodnout pro spolupráci s diváky. Při pomoci diváků by měli pořadatelé jejich činnost organizovat.

Každé soutěžní vozidlo je vybaveno hasicím zařízením (červené E v bílém poli) a centrálním vypínačem elektrického obvodu (červený blesk v modrém trojúhelníku). Tato zařízení lze použít jen v tom případě, kdy je posádka nemůže ovládat sama a hrozí nebezpečí požáru.

Použití hasicího zařízení nelze použít preventivně, ale opravdu až při riziku nebo vznikajícím požáru v situaci, kdy by oba členové posádky nekomunikovali.

V průběhu RZ je zakázán servis a jakákoliv cizí pomoc s výjimkou dopravení vozidla zpět na trať nebo nutného zásahu pro uvolnění trati. Posádka sama může na vozidle pracovat, ale jen pomocí prostředků, které veze v soutěžním vozidle. Někteří diváci mají snahu v případě problému posádkám pomoci. Takové jednání by však mohlo znamenat pro posádku vyloučení. Někdy je potřeba toto divákům vysvětlit.

Traťoví komisaři se nesmí rozptylovat průběhem soutěže natolik, aby zanedbali své povinnosti. Platí zákaz fotografování a natáčení na videokameru. V době RZ nesmí používat mobily k soukromým hovorům a k běžným hlášením nesmí být používáno nouzové – tísňové, bezpečnostní číslo. Před nástupem na určené místo a během služby nesmějí požívat alkohol, omamné či psychotropní látky.

Dohlíží na to, aby nedocházelo k poškozování lesních nebo polních kultur i jiného majetku. Dbají na protipožární opatření a na zákaz rozdělávání ohňů.

Je důležité, aby diváci nepoškodili majetek jiných osob. Je-li pořadatel na svém úseku svědkem poškozování majetku, viníka na to upozorní. Pokud to nepomůže, kontaktuje vedoucího RZ, který má další možnosti, jak problém řešit. Součástí práce a povinnosti pořadatele je i snaha o dobré jméno závodu mezi veřejností.

Dojde-li k poškození majetku vinou havárie posádky, zapíše si pořadatel startovní číslo a přesný rozsah poškození. To pak předá vedoucímu RZ k dalšímu řešení.

Po skončení RZ se traťoví komisaři postarají o úklid svěřeného úseku a odvoz materiálu.

Bezpečnostní telefonní číslo:

00420 777 505 402

2.3.2. BEZPEČNOSTNÍ DESATERO

viz. text z bodu 1.3

2.3.3. PŘIHLÁŠKA POŘADATELE - TRAŤOVÉHO KOMISAŘE PŘI RALLY

RZ:	.....
Post č.:	.....
Příjmení*:	.....
Jméno*:	.....
Adresa*:	.....
RČ:	.....
Mobil*:	.....
Mobil 2:	.....
Telefon:	.....
E-mail:	.....

* povinné údaje

Potvrzuji, že jsem byl seznámen s náplní práce i povinnostmi traťového komisaře při Rally .....

V ..... dne ..... Podpis: .....

Poznámka: Kromě výše uvedené přihlášky je také možné aplikovat přihlášku ve formě podpisu do seznamu se všemi povinnými údaji.

2.3.4. FORMULÁŘ O NEHODĚ / ŠKODĚ

datum	čas.....
číslo RZ	číslo stanoviště .....
pořadatel	
adresa	
mobilní spojení.....	
st.č.	posádka .....
zastavení RZ	ANO / NE
zranění posádky	ANO / NE
rozsah zranění	
zranění dalších účastníků	ANO / NE
rozsah zranění	
škoda na majetku	ANO / NE
rozsah škody	
majitel pošk. majetku	
adresa	
spojení	
požadavek na náhradu škody	ANO / NE
podpis pořadatele	

Poznámka: Tento formulář je doporučenou součástí příručky traťového komisaře a vyplňuje ho traťový komisař na „svém“ určeném místě RZ.

2.4. RADIOBODY

Radiobody jsou základním bezpečnostním prvkem na RZ. Aby stanoviště správně fungovala, jsou nezbytné: Správný výběr odpovědného činovníka, schopnost komunikovat, správně vyhodnocovat informace, znát svá pravidla a povinnosti, zdržovat se na bezpečném místě. Udržovat spojení, být akční, znát pravidla komunikace po radiové síti, VRZ, ZVRZ, dispečink a všechny radisty na RZ. Mít náhradní zdroj, včetně mobilního telefonu, včetně žluté vlajky a tiskopisu (viz povinnosti radiobodu).

POKYNY PRO TRAŤOVÉ KOMISAŘE NA RADIOBODECH A BEZPEČNOSTNÍCH BODECH

Jako traťoví komisaři na radiobodech a bezpečnostních bodech (RBB) při automobilových rally jsou ustanovováni funkcionáři s největšími zkušenostmi z pořádání automobilových rally, schopní učinit na místě nezvratné rozhodnutí, které může značnou měrou ovlivnit průběh celé rally. Traťoví komisaři musí proto absolvovat každý rok příslušné školení a uspět při závěrečném pohovoru, případně testové zkoušce. Traťový komisař na RB musí být zřetelně označen žlutou vestou se symbolem radiového bodu.

Základní povinnost traťového komisaře na radiovém bodu:

- Zajistit bezpečnost soutěžní posádky na trati rychlostní zkoušky ve sledovaném úseku.
- Sledovat pohyb soutěžního vozu a jeho průjezd hlásit vedoucímu RZ.
- **Pouze na pokyn ředitele rally nebo vedoucího bezpečnosti RZ** vyvěsit žlutou vlajku a signalizovat soutěžním posádkám částečnou nebo úplnou neprůjezdnost tratě RZ.

Použití žluté vlajky musí být oznámeno prostřednictvím vedoucího rychlostní zkoušky řediteli rally, který tuto skutečnost oznamuje sportovním komisařům. Vlajky musí být vyvěšeny i ve všech předcházejících radiobodech před místem nehody. Traťový komisař zaznamená dobu vyvěšení žluté vlajky včetně startovních čísel, kterým byla vyvěšena.

2.5. POKYNY PRO ROZHODČÍ FAKTU

Všeobecná pravidla

- Ředitel soutěže jmenuje rozhodčí faktu tam, kde je třeba rozhodnout, zda se soutěžící dopustil nebo nedopustil určité skutečnosti popsané ve zvláštních ustanoveních (například, zda se soutěžící dotkl určité čáry nebo ji přejel, zda správně nebo nesprávně projel retardérem apod.).
- Jména rozhodčích faktu musí být uvedena na oficiální vývěsce soutěže.
- Pokud se rozhodčí faktu dopustil omylu, může ho napravit a předložit svou opravu ke schválení sportovním komisařům, kteří mají právo opravu přijmout nebo odmítnout.
- Rozhodčí faktu nesmí před nástupem do služby a při ní požívat alkoholické nápoje.
- Zdržuje se na určeném stanovišti dle bezpečnostního plánu.

ROZHODČÍ FAKTU U RETARDÉRU

- Rozhodčí faktu musí být jmenováni ředitelem a jejich jména (včetně určení retardéru) musí být včas zveřejněna na oficiální vývěsce. Nezveřejňovat mobilní telefony na rozhodčí faktu. Musí být nejméně osmnáctiletí.
- Za řádné poučení rozhodčích faktu zodpovídá ředitel soutěže.
- Rozhodčí faktu musí být viditelně označeni jmenovkou s vyznačením funkce (fotografie je doporučena), musí být vybaveni formuláři pro dokumentaci a informování o způsobu spojení (pomocí radiobodu nebo vlastními spojovacími prostředky). Před nástupem do služby a při ní nesmí požívat alkoholické nápoje.
- V průběhu soutěže je rozhodčí faktu podřízen vedoucímu RZ. Na určené stanoviště musí nastoupit před uzavřením RZ, zkontrolovat spojení a postavení retardéru (podle bezpečnostního plánu). Připravenost svůj i svého stanoviště ohlásí vedoucímu RZ.
- Rozhodčí faktu dohlíží na průjezdy soutěžních vozů retardérem a zapisuje je do formuláře. Správný průjezd si u startovního čísla jen odškrtnává a při nesprávném průjezdu u startovního čísla přesně popíše skutečnost, ke které došlo (doporučuje se vyznačení průjezdu v nákresu retardéru). Nesprávné průjezdy okamžitě oznámí dispečinku.
- V případě použití retardéru z balíků slámy není nutné dávat časové penalizace posádkám za špatný průjezd (**s výjimkou objetí nebo neprojetí celého retardéru**). V případě použití ostatních materiálů na retardéry (sudy, pneu, ...) se penalizace za špatný průjezd aplikovat musí.
- Po ukončení RZ odevzdá řádně vyplněný formulář činovníkovi pověřenému svozem výsledků, který projíždí všemi kontrolními body na trati (není-li v pokynech stanoveno jinak).
- Až do ukončení soutěže musí být k dispozici (minimálně na telefonu) pro případná svědectví.

Příklad formuláře:

Rally: .....

Strana: .....

KONTROLNÍ LISTINA RETARDÉRU

RZ č.: ..... Retardér č.: ..... Místo: ..... Datum: .....

Rozhodčí faktů: ..... Telefon: ..... Podpis: .....

Poř.č.	Start.č.	Správný průjezd	Nesprávný průjezd - popis
1	2	√	
2	3	---	<i>Nedobrzdil, narazil do pneu, posunul je, couvl a projel znovu</i>
3	5	√	
4	6	---	<i>Projel přímo bez brzdění, pneu rozházel a pokračoval dál</i>
5		√	

2.6. POKYNY PRO ORGANIZAČNÍ, BEZPEČNOSTNÍ A KONTROLNÍ VOZIDLA

Tato vozidla slouží ke kontrole a případné korekci organizačních a bezpečnostních opatření na trati rychlostních zkoušek před jejich zahájením (dle bezpečnostního plánu) a musí být povinně číselně označena.

Pokyny vycházejí z platných předpisů (Standardní propozice rally, včetně jejich příloh a NSŘ FAS AČR) i z praktických požadavků na organizaci soutěže a bezpečnost diváků, soutěžících i činovníků.

Všechna uvedená vozidla **musí dodržovat časový harmonogram průjezdů vydaný pořadatelem**. Uvedený časový termín je nejzazší, kdy mohou vjet do RZ.

Bezpečnostní vozidla **04, 05, 06** jsou na kapotě a na předních dveřích označena nápisy **SAFETY**.

Organizační výbor zařídí proškolení posádek vozů, které musí být povinně proškoleny určeným činovníkem organizačního výboru za přítomnosti sportovního komisaře a bezpečnostního delegáta před rally.

Všechny vozy musí být vybaveny bezpečnostním plánem a řidič musí mít v každém případě harmonogram průjezdů vozidel před RZ. Doporučuje se na vozidla namontovat bezpečnostní majáky se sirénou a pro vozy, které potřebují komunikovat s diváky, také s rozhlasovým zařízením.

Vozidla s právem vjezdu do uzavřených RZ a do všech kontrolních bodů na trati:

Označení	Název	Čas vjezdu do RZ
(1)	(První soutěžní vozidlo)	0 minut
0	PŘEDJEZDEC	- 10 minut (dle délkv RZ)
00	PŘEDJEZDEC	- 12 minut (dle délkv RZ)
000	PŘEDJEZDEC	- 15 minut (dle délkv RZ)
01	ŘEDITEL	- 40 minut
02	SPORTOVNÍ KOMISAŘ	- 40 minut
03	POZOROVATEL	- 40 minut
04B	INSPEKČNÍ VOZIDLO	- 25 minut
04A	INSPEKČNÍ VOZIDLO	- 35 minut
05	BEZPEČNOSTNÍ DELEGÁT	- 20 minut
06	HLAVNÍ BEZPEČNOSTNÍ ČINOVNÍK	- 25 minut
06A	UZAVÍRACÍ VOZIDLO	nejméně - 60 minut
06B	INFO VOZIDLO	- 50 minut
06C	ORGANIZAČNÍ VOZIDLO	- 45 minut
06 M	MEDIÁLNÍ VOZIDLO	- 45 minut
06D	KONCOVÉ VOZIDLO	na pokvn VRZ
06E	SVOZ VÝSLEDKŮ	za koncovým vozem
06 T	TRANSPORTNÍ VOZIDLO	podle údaíů v BP

Vozidla s povinným průjezdem RZ jsou vyznačeny **tučným písmem**.

06 A – UZAVÍRACÍ VOZIDLO

- Toto vozidlo uzavírá trať RZ pro veškerý veřejný provoz
- Vozidlo musí být vybaveno majákem, nápisem UZAVÍRACÍ VOZIDLO a číslem 06 A (označení může být doplněno i červeným praporkem) a doporučuje se i siréna s rozhlasovým zařízením.
- Uzavírací vozidlo musí být ve spojení s dispečinkem, vedoucími RZ a s ředitelem.
- Celá trať RZ musí být uzavřena nejméně 60 minut před vjezdem prvního soutěžního vozidla.
- Po jeho průjezdu je trať RZ definitivně uzavřena pro veškerý veřejný provoz.
- Pro všechna vozidla s povoleným vjezdem do RZ je od tohoto okamžiku trať jednosměrná (i pro vedoucího RZ, vedoucího bezpečnosti RZ a všechna organizační vozidla).
- Posádka uzavíracího vozidla okamžitě hlásí:
  - vedoucímu RZ a řediteli všechny problémy, které nemůže na RZ sama odstranit.
  - dispečinku pohotovost kontrolních bodů a ostatních zařízení na trati soutěže.

06 B – INFO VOZIDLO

- Je vybavené rozhlasovým zařízením a je označené nápisem info vozidlo a číslem 06 B.
- Vyjíždí na trať RZ nejméně 50 minut před vjezdem prvního soutěžního vozidla a pro jeho průjezd platí ustanovení článku 6 v příloze III. – Bezpečnost SPR FAS.
- Do cíle má dojet před organizačním vozidlem.
- Upozorňuje diváky na nebezpečí při sledování rally a informuje je o průběhu soutěže.
- Vykáže diváky ze zakázaných míst a v případě neuposlechnutí je upozorní na možnost zrušení RZ z bezpečnostních důvodů.
- Veze propagační a bezpečnostní tiskoviny pro kontrolní body i pro divácká místa.
- Info vůz bude pouštět předem zajištěnou bezpečnostní nahrávku přes rozhlasové zařízení umístěné na vozidle.

06 C – ORGANIZAČNÍ VOZIDLO

- Slouží k ověření připravenosti jednotlivých kontrolních bodů na trati soutěže a je označeno nápisem ORGANIZAČNÍ VOZIDLO a číslem 06 C.
- Musí být ve spojení s ředitelem a s dispečinkem.
- Kontrolními body projíždí nejpozději 45 minut před ideálním průjezdem prvního soutěžního vozu a do cíle by mělo dojet před kontrolními vozidly SK a pozorovatele.
- Řídí se podrobnými pokyny pro organizační vozidla a při zjištění nedostatků se musí postarat o jejich nápravu – v závažných případech okamžitě informuje vedoucího RZ, dispečink a ředitele.
- Všem stanovištím předá aktuální startovní listinu.
- Doporučené vybavení: náhradní dokumenty, tiskopisy a ostatní potřeby pro kontrolní body, žlutá vlajka, náhradní vysílačka a baterie, hradicí páska, kladivo, drát, kleště, náhradní kolíky a tabulky zakázaného prostoru.

01– ŘEDITEL SOUTĚŽE

- Ve voze může být ředitel nebo pověřený člen organizačního výboru.

02 – SPORTOVNÍ KOMISAŘ

03 – POZOROVATEL

- Vozidla musí být vybavena předepsaným označením (odpovídající nápisy a čísla).
- Kontrolují připravenost celé trati a RZ z hlediska sportovních řádů.
- Pro jejich průjezd platí ustanovení článku 6 přílohy III. – Bezpečnost SPR FAS AČR.
- Do RZ vjíždějí nejpozději 40 minut před prvním soutěžním vozem a do cíle by měli dojet nejpozději před vozidlem „000“ .

04 – INSPEKČNÍ BEZPEČNOSTNÍ VOZIDLO POŘADATELE

- Pořadatelské vozidlo označené nápisem INSPEKČNÍ BEZPEČNOSTNÍ VOZIDLO a číslem 04 je určené pro kontrolu bezpečnostních opatření podle bezpečnostního plánu a Organizačního a provozního řádu RZ a bezpečnostního desatera.
- Řídí se podrobnými pokyny pro bezpečnostní vozidla.
- Ve spolupráci s traťovými komisaři provede nutné korekce bezpečnostních opatření podle skutečného stavu.
- V naléhavých případech a při velkém počtu diváků musí zajistit, aby traťoví komisaři doplnili bezpečnostní opatření.
- Jeho nejpozdější vjezd do RZ je 25 minut před prvním soutěžním vozidlem a do cíle musí dojet před prvním předjezdeckým vozidlem „000“ .
- Doporučené vybavení vozidla: hradicí páska, kolíky, tabulky zakázaného prostoru apod.
- Inspekční vozy musí být minimálně 2. Je doporučeno mít více inspekčních vozů jedoucích v různých časech před 1.jezdcem rally. Např. 50 min, 40 min, 30 min.

05 – BEZPEČNOSTNÍ DELEGÁT ASN

- Vozidlo s delegátem ASN, který je pověřen kontrolou divácké bezpečnosti (zejména na rychlostních zkouškách) musí být vybaveno majákem, rozhlasovým zařízením a odpovídajícím označením.
- Při průjezdu musí mít možnost okamžitého spojení s ředitelem a s dispečinkem.
- Pro jeho průjezd rychlostní zkouškou platí ustanovení článku 6 přílohy III.-Bezpečnost SPR FAS, jeho nejpozdější vjezd do RZ je 20 minut před prvním soutěžním vozem a do cíle by měl dojet nejpozději před posledním předjezdeckým vozidlem „0“.
- Bezpečnostní delegát může přímo na RZ požadovat, aby traťoví komisaři provedli okamžitá bezpečnostní opatření a v naléhavých případech může sám diváky vykázat z nebezpečných míst.
- Má právo nařídit řediteli zrušení nebo pozdržení RZ z bezpečnostních důvodů.
- Na stanovišti STOP oznámí zjištěný stav a požadovaná opatření zástupci vedoucího RZ .
- Doporučené vybavení vozidla: hradicí páska.

06 D – KONCOVÉ VOZIDLO

- Jede za posledním soutěžním vozidlem, je označeno šachovnicovými praporky a řídí se pokyny ředitele a dispečinku.
- Kontrolními body projíždí 15 minut po ideálním času průjezdu posledního vozidla a musí mít kdykoliv možnost přímého spojení s ředitelem a s dispečinkem.
- Jeho dřívější průjezd může povolit jen ředitel na základě přesných informací dispečinku.
- Koncové vozidlo nemůže vjet do RZ dříve, dokud všechna vozidla, která ještě pokračují v soutěži, nedojela do cíle nebo neprojela bezpečnostním bodem uvnitř RZ (stanoviště zásahových vozidel) .
- Za koncovým vozidlem obvykle projíždí trať i vozidlo 06 E (svoz výsledků) .
- Při poruše vozidla 06 E (svoz výsledků) přebírá jeho povinnosti koncové vozidlo a naopak.
- Po průjezdu koncového vozidla je trať volná pro normální provoz.

06 E – SVOZ VÝSLEDKŮ

- Jede za posledním soutěžním vozidlem spolu s koncovým vozidlem, řídí se pokyny ředitele soutěže a dispečinku.
- Přebírá dokumentaci z jednotlivých kontrol na trati rally (ČK, PK, starty RZ, radiobody a bezpečnostní body, rozhodčí faktů, cíle RZ a stopky RZ).
- Přebírá jízdni výkazy od posádek, které zůstaly na trati a soutěž ukončily.
- V žádném případě nesmí předjet žádné zpožděné vozidlo, které ještě pokračuje v soutěži.
- Pokud stojící posádka hned neodevzdá jízdni výkaz sama, musí svozové vozidlo vyčkat až do uplynutí limitu pro zpoždění (15 minut proti ideálnímu času v daném spojovacím úseku) a teprve potom jízdni výkaz převzít a pokračovat v další jízdě.
- Veškerou dokumentaci odevzdá na ředitelství pověřenému činovníkovi soutěže.
- Při poruše koncového vozidla 06 D přebírá jeho povinnosti svozové vozidlo 06 E a naopak.

2.7. VŠEOBECNÉ POKYNY PRO ORGANIZAČNÍ, BEZPEČNOSTNÍ A KONTROLNÍ VOZIDLA

2.7.1. ÚVOD

Jedná se o vozidla, která se pohybují po trati rally při přípravě a samotném závodě. Pořadatel je povinen proškolit posádky pořadatelských vozů o jejich povinnostech za přítomnosti Bezpečnostního delegáta a předat Bezpečnostní plán, itinerář a potřebné písemnosti pro řádný výkon jejich činnosti. Žádná z posádek nesmí mít „soutěžácký“ rozpis trati RZ.

2.7.2. ÚKOL

Úkolem je zajištění maximální bezpečnosti všech zúčastněných, včetně realizace všech bezpečnostních prvků dle bezpečnostního plánu.

Ani metr rychlostní zkoušky není bezpečný, přistupujte s maximální odpovědností k přípravě a aplikaci bezpečnostních prvků při tvorbě a zabezpečení RZ.

2.7.3. VÝBĚR POSÁDEK

Vždy oslovit odpovědné, svědomité posádky, které mají dostatečné zkušenosti s pořádáním rally a realizaci bezpečnostních prvků na RZ. Dbají pokynů organizačního výboru, dispečinku a odpovědných činovníků na RZ. Plně se zapojují do řešení krizových situací. Je nutné si uvědomit, že soutěžní posádky jsou až ty po posledním předjezdovém vozidle "0" - závodí závodníci, nikoliv vozidla organizace!

2.7.4. VÝBĚR VOZIDEL

Musí odpovídat požadavku organizačního výboru, kdy je do určených vozidel uložen materiál pro zabezpečení RZ (kolíky, páska, zakázané prostory, palice a další technické vybavení).

2.7.5. BEZPEČNOSTNÍ VOZIDLA S OZNAČENÍM 04

Jsou to vozidla kontrolního charakteru, která se přímo podílí na realizaci Bezpečnostního plánu a Organizačního a provozního řádu RZ. Jedná se o zkušené činovníky, kteří od výběru RZ až k samotné realizaci dbají na plnění úkolů na jednotlivých stanovištích a úsecích. Zkušení jezdci jako inspekční bezpečnostní vozidlo jsou doporučeni asociací jezdců s garancí bezpečnostního vozidla civilního provedení (nikoli závodního vozidla). Dbají na úplnost a včasnost obsazení stanovišť, všech bezpečnostních prvků (sanity, časoměřiči, záchranný systém, radiobody, spojení, retardéry, divácká a nebezpečná místa.

2.7.6. Všechna bezpečnostní vozidla musí opustit prostor startu RZ před vozidlem 05 (Bezpečnostní delegát, který zkontroluje zabezpečení dle Bezpečnostního plánu a jeho realizaci na jednotlivých RZ). Poté předá informaci řediteli závodu, nebo určenému členu organizačního výboru.

2.7.7. BEZPEČNOSTNÍ DELEGÁT ASN – OZNAČENÉ VOZIDLO 05

ASN může jmenovat bezpečnostního delegáta, který má být pořadatelům nápomocen při stanovení rozsahu potřebných bezpečnostních opatření, při přípravě bezpečnostních plánů, případně při školeních a přezkoušení traťových a bezpečnostních komisařů a je pověřen kontrolou diváků.

Na základě zaslání bezpečnostního plánu se za přítomnosti ředitele a činovníka pro bezpečnost (popřípadě určeného člena organizačního výboru) uskuteční osobní kontrola 1 měsíc před rally. Proběhne skutečné seznámení s tratí společně s bezpečnostním plánem, upozornění na riziková místa, divácká místa, přechody, průchody, parkování, příjezdové a odjezdové trasy, příjezdy soutěžních vozidel k RZ, ČK, start RZ, letmý cíl, stop včetně technického zabezpečení. Vyhodnotí se připomínky Asociace jezdců, zda byly zapracovány do Bezpečnostního plánu, popřípadě jiné připomínky k trati (opravy komunikací, zkrácení RZ, retardéry, servis apod.). Všechny tyto připomínky budou zapracovány do definitivní verze BP ! Bezpečnostní delegát může být pozván pořadatelem na školení vedoucích RZ, zástupců a vedoucích bezpečnosti RZ, kde budou dané části RZ proškoleny.

2.7.8. BEZPEČNOSTNÍ KONTROLA RYCHLOSTNÍ ZKOUŠKY

Podrobné pokyny pro bezpečnostní vozidla 04 a 05

Příjezd k RZ:

- Fungující pořádková služba (pořadatel, policie, vojsko, bezpečnostní služba).
- Volný průjezd pro soutěžní vozy (pozor na parkování civilních aut).
- Vhodné nasměrování diváků.
- Řádné dopravní značení v souladu zák. č.361/2000Sb., včetně upozornění pro místní občany, kteří v daných lokalitách RZ bydlí (např. zákazy vjezdu).

Bezpečnostní opatření na startu RZ:

- Přítomnost činovníků (vedoucí RZ, vedoucí bezpečnosti RZ) a jejich pomocníků na stanovištích.
- Oboustranné zahrazení stanovišť (± 5 m) proti vstupu nepovolaných osob a ochrana fotobuňky na startu RZ (nasměrování diváků).
- Zapisování organizačních, kontrolních a bezpečnostních vozidel do zvláštní kontrolní listiny.
- **radiobod 0 (řídící radiobod START) a fungující spojení:**
  - start <--> stop
  - start <--> dispečink (hlavní bezpečnostní činovník)
  - start <--> ředitel
  - start <--> radiobody
- Přítomnost a umístění bezpečnostních vozidel: rychlé záchranné vozidlo rescue (ASR nebo hasiči), sanita RZP + posádka, hasičské vozidlo, vyprošťovací vozidlo (pamatovat na možnost snadného výjezdu při zastavení RZ, kdy na startu stojí soutěžní auta – zásahová vozidla musí stát za startovní čarou ve směru jízdy v pořadí v jakém budou vyjíždět). Lékař musí sedět ve vozidle rescue.

- Funkční spojení se všemi bezpečnostními a zdravotnickými vozidly.
- Umístění ostatních vozidel (VRZ, VBRZ, spojení).
- Umístění hasicích přístrojů (2 x 4 kg vpravo a vlevo) včetně obsluhy.
- Odpovídající pořádková služba traťových komisařů.

Radiobody a bezpečnostní body na trati RZ:

BD zkontroluje radiobody dle článku 5.5.4 Bezpečnostního manuálu

Bezpečnostní opatření na trati RZ (podle Bezpečnostního plánu a bezpečnostního desatera) :

- Provedení uzavírek trati a obsazení pořádkovou službou.
- Dostatečně dlouhé únikové zóny (vykřížování) – pozor na místa vedle únikových zón.
- Dostatečné oboustranné a účelné páskování před zatáčkou a za ní (brzdění a výjezd), označení zakázaných míst, pořádková služba.
- Zabezpečení diváckých míst, zahrazení, tabulky zákazu vstupu, pořádková služba, vzdálenost zapáskování před diváckým místem a za ním.
- Páskování diváckých míst: páskování jako tětivy oblouků, ne do rohu (diváci víc vidí a jsou dál).
- Zahrazení nebezpečných míst, tabulky zákazu vstupu, pořádková služba.
- Pozor na ostatní oblasti RZ (ve volném terénu, v lese atd.).

Traťoví komisaři:

- Rozmístění podle bezpečnostního plánu a Organizačního a provozního řádu RZ.
- Správné označení a vybavení píšťalkami.
- Zákaz požívání alkoholu a omamných látek.
- Znalost bezpečnostní problematiky a možnosti spojení.
- Pozor na civilní auta v blízkosti trati (odstranit a hlídat nebo zapáskovat).

Retardéry

- Umístění a provedení retardérů podle dokumentace.
- Bezpečnostní opatření u retardérů (podle bezpečnostního plánu a podle obecných pravidel).
- Traťoví komisaři a jejich pomocníci pro okamžitou opravu poškozeného retardéru.
- Funkční radiobod nebo jiné spojení.

Rozhodčí faktu

- Umístění u retardéru podle bezpečnostního plánu.

- Označení individuálními průkazkami se jménem.
- Vybavení pro dokumentaci a spojení.

Letmý cíl a stanoviště STOP

- Umístění podle dokumentace soutěže (itinerář, bezpečnostní plán) a označení standardními panely FIA , bezpečnost činovníků.
- Oboustranné zahrazení stanovišť (± 5 m nebo společné) proti vstupu nepovolaných osob a ohrazení v dostatečné vzdálenosti kolem stanoviště STOP.
- Ochrana fotobuňky v letmém cíli (vhodné nasměrování diváků ještě před STOP).
- Přítomnost zástupce vedoucího RZ a jeho pomocníků na stanovišti STOP.
- Koncový radiobod STOP a fungující spojení:
  - cíl $\leftrightarrow$ stop a záložní spojení
  - stop $\leftrightarrow$ start
  - stop $\leftrightarrow$ dispečink
  - stop $\leftrightarrow$ ředitel
  - stop $\leftrightarrow$ radiobody
- Minimálně 2 hasicí přístroje 4 kg na stanovišti STOP.
- Odpovídající počet funkčních traťových komisařů (pozor na oblast cíl-stop).

Kontrola odjezdu z RZ:

- Účinné zahrazení příjezdu v protisměru ke STOP, dopravní značení a zábrany.
- Fungující pořádková služba (pořadatelé, policie, vojsko, bezpečnostní služba, hasiči).
- Volný průjezd pro projíždějící soutěžní vozy (pozor na parkování civilních aut).
- Vhodné nasměrování diváků mimo cílovou oblast.

Ohlášení připravenosti:

VŠICHNI NAHLÁSÍ PŘIPRAVENOST SVÉHO ÚSEKU VEDOUCÍMU RZ NEJPOZDĚJI 30 MINUT PŘED STARTEM PRVNÍHO SOUTĚŽNÍHO VOZU

2.8. SANITNÍ A RESCUE VOZY

- Je důležité dbát na rozmístění sanitních vozů do dojezdové jízdní doby 10 minut dle předpisů FIA. Je nutné brát ohled na jízdní dobu vzhledem k použitým sanitním vozům a terénu rychlostní zkoušky. Jízdní průměr 60 km/h dosáhne sanitní vůz jen výjimečně.
- Dále je nutné mít ve voze Záchraného systému (NSŘ 2.12.) doktora ze sanitního vozu. U nehody jsou rychleji než sanitka. Popřípadě musí pořadatel zajistit extra vůz pro doktora, aby byl schopen být na místě nehody zároveň jako Záchraný systém ASR.
- Vyprošťování zraněných ze soutěžního vozu, vzhledem k možným poraněním musí být uděláno jen pod dohledem doktora, ne samostatně jen posádkou Záchraného systému ASR. Ve výjimečných případech, kdy je posádka ohrožena na životě a je nezbytné posádku co nejdříve vytáhnout z vozu, může být vyproštění uděláno kýmkoliv (oheň, voda, atd.)
- Dbát na to, aby se plně dodržovaly řády, a nutnost používání minimálně na startu plně vybavených sanitních vozů dle Přílohy 9 NSŘ. Převozové sanitky mohou být použity na bezpečnostním radiobodu, nicméně musí být dovybaveny. Ve všech sanitních vozech musí být 3 členové posádky (2 nejsou akceptovatelní). Bez realizace výše uvedeného bude daná RZ zrušena. Poznámka: Když bude doktor sedět v Rescue ASR voze nebo „svém“ přiděleném voze, tak v sanitce budou poté jen 2.
- Povinné používání vozů ASR jako Záchraného systému všemi pořadateli. Pokud nebude možné pokrýt celou rally vozy ASR (mohou být využity při jiných akcích), poté má možnost pořadatel využít jiný subjekt, ale samozřejmě při zachování výbavy a kvality personálu.
- Posádka v průběhu RZ musí být připravena k zásahu a sedí v autě i s doktorem

2.9. PŘEDJEZDCI (000, 00, 0)

2.9.1. POŽADAVKY NA POSÁDKU – KRITERIA

Zkušený řidič, který má již zkušenosti ohledně bezpečnosti v rally. Je držitelem ŘP pro skupinu „B“ a licence čínovníka pro bezpečnost. Druhý člen posádky je také držitelem licence čínovníka pro bezpečnost a má zkušenosti se zabezpečením RZ, včetně únikových zón, nebezpečných a diváckých míst. Je schopen se řídit pokyny dispečinku, reagovat na kritickou situaci na RZ, vyhodnotit a doporučit okamžitá řešení. Řešit problémy, které vzniknou z nedodržování podmínek bezpečnostního plánu.

Upozornění

Předjezdci s 000 a s 00 nesmějí jet po trati RZ s přilbami, posádka s 0 může přilby použít. 000, 00 a 0 mají zákaz používání rozpisu !!!.

Předjezdci se musí seznámit s tratí RZ v předstihu a to nejlépe v rámci seznamovacích jízd i se svými spolujezdci, kteří musí mít k dispozici Bezpečnostní plán a Organizační a provozní řád RZ.

2.9.2. POŽADAVKY NA VOZIDLO VČETNĚ VYBAVENÍ

Jedná se o sériová vozidla, která jsou řádně pojištěna, nebo po domluvě s pořadatelem si zajistí pojištění na konkrétní podnik pro případ mimořádné události na RZ, nebo způsobení škody třetí osobě či na majetku.

/Zde neplatí zákon o pozemních komunikacích č.361/200 Sb./

Technické vybavení:

- Velký maják upevněný na střešní konstrukci.
- Siréna – více zvukových prvků (nejméně dva).
- Rozhlasové zařízení v kombinaci se sirénou.
- Vybavení GPS.
- Širokoúhlá kamera se záznamem umístěná na čelním skle vozidla.
- Označení číslicí na předních dveřích a na zadních oknech (000, 00, 0).
- Radiové spojení s dispečinkem (popřípadě s vedoucím RZ).
- Hradící bezpečnostní páska.

2.9.3. BEZPEČNOSTNÍ PRVKY

Všechny posádky obdrží Bezpečnostní plán, Organizační a provozní řád RZ, itinerář, potřebné písemnosti pro výkon své činnosti (zajistí pořadatel). Účastní se povinného školení před soutěží, které provede a zajistí člověk určený organizačním výborem (obvykle vedoucí dispečinku) za přítomnosti bezpečnostního delegáta.

2.9.4. POVINNOSTI

Při opuštění stanoviště Start RZ uvede zvukové a světelné znamení v činnost

- V žádném případě nezávodí (pohybuje se svižnou rychlostí).
- Dbá na dodržování všech prvků dle bezpečnostního plánu.
- Řeší případné problémy na RZ, chová se slušně, vstřícně, s cílem dosažení pozitivního řešení. K této činnosti využívá hlasitého rozhlasového zařízení na vozidle.
- V případě potřeby předá informace na radiobodu, nebo na stanovišti stop, které zajistí řešení problému.
- Po projetí celé RZ podá informaci na dispečink.
- Předá pořadateli aktivní telefonní číslo.
- Je neustále ve spojení z důvodu nasazení vozidla při přerušení RZ.

2.10. BEZPEČNOSTNÍ HELIKOPTÉRA

Pořadatelům se doporučuje použít ke kontrole pohybu diváků v RZ bezpečnostní helikoptéru.

Nespornou výhodou bezpečnostní helikoptéry je její akceschopnost, možnost rychle se přesouvat do míst kde lze předpokládat komplikace s diváky. Nabízí spolupráci s vozem bezpečnostního delegáta, případný návrat na problematické místo i v průběhu RZ. Helikoptéra může zkontrolovat RZ i několikrát za sebou a to i v jejím průběhu, čehož nelze jinak docílit a podat okamžitou zprávu o situaci.

- Posádka helikoptéry má možnost prostřednictvím rozhlasového zařízení přímé komunikace s diváky.
- Posádka helikoptéry má možnost prostřednictvím radiostanice přímé komunikace s vozem bezpečnostního delegáta a ostatními vozy.
- Helikoptéra má možnost ve velmi krátkém čase zkontrolovat celou RZ i několikrát a přemístit se na následnou RZ.
- Výhodou je také velký psychologický efekt.
- Posádku bezpečnostní helikoptéry by měl tvořit zkušený pilot spolu s druhým bezpečnostním delegátem nebo činovníkem pořadatele s přehledem o bezpečnostní problematice, který se před začátkem rally seznámí s terénem RZ a dané lokality, vytipuje vhodný heliport, popř. zajistí potřebná povolení k přistání na soukromých pozemcích a vytvoří letový plán.

Nevýhodou je:

- Nemožnost letu v případě nepříznivého počasí
- Příliš hustě zalesněný terén RZ
- Cena

Po ukončení rally podá posádka bezpečnostní helikoptéry písemnou zprávu mapující její činnost.

3. BEZPEČNOSTNÍ MATERIÁLY

3.1. BEZPEČNOSTNÍ PLÁN RALLY

Vypracování – zodpovědnost Ředitel, Hlavní činovník pro bezpečnost a Hlavní lékař.

Bezpečnostní plán rally a Organizační a provozní řád RZ musí pořadatel (Organizační výbor) dodat jmenovanému bezpečnostnímu delegátovi 6 týdnů, to znamená nejpozději 41 dnů před soutěží. Dodání 40 dnů a méně před soutěží znamená automatické a okamžité vyřazení soutěže z kalendáře!!!

Kontrola - bezpečnostní delegát přímo na RZ jeden měsíc před rally, zapracování doporučení do 14 dnů od kontroly.

Bezpečnostní plán musí speciálně řešit problémy, které mohou vzniknout v následujících oblastech:

- Bezpečnost diváků
- Bezpečnost soutěžících posádek
- Bezpečnost činovníků soutěže

a zahrnuje:

- Umístění záchranných služeb
- Pokyny pro zásahy
- Trasy pro evakuaci
- Upozorněné a kontaktované nemocnice

OSNOVA BEZPEČNOSTNÍHO PLÁNU

A. Obecná část

1. Umístění stálého centra rally (ředitelství rally) a dispečinku.

- adresa, jednoduchý a přehledný plánec, telefony

2. Jména odpovědných činovníků:

- Ředitel
- Zástupci ředitele
- Hlavní lékař a jeho zástupce
- Hlavní činovník pro bezpečnost

- Vedoucí bezpečnosti RZ (zodpovídají za bezpečnost na jednotlivých RZ)
- Rozhodčí faktu

3. Adresy a telefonní čísla jednotlivých bezpečnostních služeb:

(v oblastech, ve kterých se rychlostní zkoušky konají)

- Policie
- Nemocnice v pohotovosti
- Zdravotnické záchranné služby
- Hasičský záchranný sbor ČR (jeho součástí jsou i jednotky SDH) – pokud použit
- Odtahová služba
- Červený kříž nebo odpovídající náhrada (na rychlostních zkouškách)
- Sanitky
- Záchranný systém ASR
- Policie

4. Telefonní seznam činníků soutěže

- Seznam hlavních činníků ředitelství a hlavních delegovaných činníků
- Připravit rovněž jako vložku do BP - vydat ji až po aktualizaci seznamu při zasedání SSK.
- Ředitelství
- Hlavní činníci RZ
- Časoměři

5. Popis celé trati rally s rozčleněním na spojovací úseky

- Standardní časový harmonogram (vzor ve standardních propozicích).

6. Celková mapa anebo mapy jednotlivých etap

- Vhodné měřítko, čitelnost
- GPS pozice důležitých míst

7. Popis všech hlavních kontrolních a provozních míst rally

(jednoduché plánky a nákresy s vyznačením bezpečnostních opatření a vybavení)

- Technická přejímka, start, cíl
- Servisní parkoviště, tankovací zóny
- Přeskupení, uzavřené parkoviště

8. Sledování a řízení soutěže

- Organizační schéma a systém spojení
- Sledování soutěžních vozidel a vyhledávání pohřešovaných vozidel
- Sledovací GPS systém
- Systém použitý přímo na RZ
- Centrální systém (činnost dispečinku)

9. Označení a úkoly organizačních, bezpečnostních a kontrolních vozidel

- Způsob označení, popis, obsazení a úkoly OBK vozů.
- Posádky musí být řádně poučeny – zodpovídá organizační výbor.

10. Harmonogram průjezdu OBK vozidel kontrolními body

- Tabulka časů vjezdu do všech kontrol na trati.
- Podrobné pokyny pro OBK vozy jsou uvedeny v příloze.

B. Detaily k jednotlivým RZ

1. Hlavní údaje o RZ

- Popis RZ (délka, povrch, retardéry).
- Hlavní činovníci RZ (jména, funkce a spojení).
- Hlavní činovníci rally a dispečink (jména funkce a spojení).
- Zdravotní služba, ASR, policie, hasiči (obsazení, místo a spojení).
- Radiobody a bezpečnostních body na RZ (obsazení, místo a spojení).
- Systém sledování a vyhledávání posádek (vnitřní činnost na RZ a spolupráce s dispečinkem).
- Časový program průjezdu OBK vozidel (od uzavíracího až po koncové).
- Popis zvláštních bezpečnostních opatření (např. přesun vozidla po RZ apod.).

2. Podrobné mapy RZ (měřítko 1:50.000):

- Přesná místa všech traťových komisařů, radiobodů (bezpečnostních bodů) a zásahových vozidel.
- Odjezdové trasy sanitních vozidel (evakuační trasy).
- Objezdové trasy soutěžních vozidel.
- Vyznačení diváckých míst, diváckých parkovišť a přístupových cest.
- Všechny GPS souřadnice použité při podniku musí být udávány ve stupních, minutách a desetinách minuty (např. 139° 36,379').

C. Příloha bezpečnostního plánu

- **Pokyny pro činovníky a traťové komisaře na RZ**
- Pro hlavní činovníky RZ
- Pro radiobody
- Pro rozhodčí faktu
- Pro traťové pořadatele + vzor příručka pořadatele
- Pro organizační, bezpečnostní a kontrolní vozy
- Pro zdravotní zabezpečení
- Pro mimořádné události
- Pro součinnost s médii + vzory označení fotografů a TV
- Vzory vstupů a vjezdů s vyznačením oprávnění
- **Ostatní bezpečnostní pokyny a informace**
- Pro soutěžící a posádky
- Pro činovníky a média
- Pro veřejnost
- Pro ochranu životního prostředí
- **Ostatní opatření**
- Dopravní značení apod.

3.2. ORGANIZAČNÍ A PROVOZNÍ ŘÁD RZ

Organizační a provozní řád RZ je knížka, která úzce navazuje na Bezpečnostní plán.

Je stěžejní knihou pro bezproblémové zabezpečení rychlostní zkoušky vedoucím RZ, popř. Vedoucím bezpečnosti RZ, kdy je nutné, aby tyto činovníci na RZ věděli jak přesně má dané místo vypadat. Tento materiál je také důležitý pro projednávání s místními obyvateli, kdy jim lehce pořadatel ukáže schéma místa, kde má dotčený obyvatel svůj pozemek a jak se jeho nemovitosti rally může týkat.

Organizační a provozní řád RZ musí předem určovat:

1. Hlavní údaje o RZ

- Popis RZ (délka, povrch, retardéry).
- Hlavní činovníci RZ (jména, funkce a spojení).
- Hlavní činovníci rally a dispečink (jména funkce a spojení).
- Zdravotní služba, ASR, policie, hasiči (obsazení, místo a spojení).
- Radiobody a bezpečnostních body na RZ (obsazení, místo a spojení).
- Systém sledování a vyhledávání posádek (vnitřní činnost na RZ a spolupráce s dispečinkem).
- Časový program průjezdu OBK vozidel (od uzavíracího až po koncové).
- Popis zvláštních bezpečnostních opatření (např. přesun vozidla po RZ apod.).

2. Podrobné mapy RZ (měřítko 1:50.000):

- Přesná místa všech traťových komisařů, radiobodů (bezpečnostních bodů) a zásahových vozidel.
- Odjezdové trasy sanitních vozidel (evakuační trasy).
- Objezdové trasy soutěžních vozidel.
- Vyznačení diváckých míst, diváckých parkovišť a přístupových cest.
- Všechny GPS souřadnice použité při podniku musí být udávány ve stupních, minutách a desetinách minuty (např. 139° 36,379').

3. Bezpečnostní a pořadatelské zajištění trati RZ *(tabulky, popis, nákresy)*

- Rozmístění a počty traťových komisařů.
- Přehled potřebného materiálu pro zabezpečení RZ.
- Určení oblastí přístupných pro veřejnost (ostatní oblasti jsou považovány za zakázané) a vyznačení bezpečnostních opatření na trati RZ (nákresy, fotografie, itinerářový systém apod.).

4. Divácká místa a jejich zabezpečení:

- Nákrasy míst s předpokládaným velkým počtem diváků.
- Vyznačení bezpečnostních opatření a vymezení zakázaných míst.
- Označení míst pro diváky.
- Vyznačení přístupových cest a přechodů.

5. V organizačním a provozním řádu je potřeba se zaměřit na:

- ČK a Start RZ
- Divácká místa
- Místa, kde se předpokládá větší výskyt lidí
- Příjezdová místa
- Retardéry
- Obydlené oblasti (vesnice, města ale i chatky)
- Potenciálně nebezpečná místa
- Cíl a Stop
- Je důležité zamalovat pozice traťových komisařů

3.3. PROGRAM RALLY

Je vždy určován předepsanými pravidly od FIA a následně NSŘ, ZÚ, jednotlivými rozhodnutími jak ředitele, organizačního výboru, SK, včetně delegovaných činovníků. Kromě zveřejnění detailů k rally je nutné zveřejnit bezpečnostní informaci ke sledování rally. Dále aktivně provádět osvětu v tiskovinách, televizi, školách, MHD, na OÚ, MÚ, ve všech dotčených obcích (+ polnosti, lesy, chráněná území).

V každém programu rally dát slovo předním, známým jezdcům s prosbou a výzvou na bezpečné stání diváků. K tomu užívat domácího jezdce, ze kterého budou mít diváci respekt. (pokud je to možné vždy projednávat s asociací jezdců).

4. ZABEZPEČENÍ RZ (SYSTEM PÁSKOVÁNÍ)

Druhy cedulí:

Zakázaný prostor:

„Zakázaný prostor“ je základní cedulí, která se musí dávat na místa, kde není divácké páskování podél RZ, popřípadě před páskování k jasnému vytýčení místa pro diváky a místa pro ně zakázaného. Doporučená vzdálenost mezi cedulemi je cca 25 metrů od sebe podél trati RZ. Tam, kde není předpokládán výskyt diváků, nemusí být taková intenzita. Cedule ZP o formátu minimálně A3 (přeloženo na A4, může být A2 přeložená na A3). Barevný jednostranný tisk, po přeložení bude vidět na obou stranách. Je nutná laminace nebo nepromokavý papír, aby se zaručila stálost informace a čitelnost i při špatném počasí. Na zakázané prostory je nutné uvést také bezpečnostní telefon. Vícejazyčně.

Zakázaný prostor (do obce a do obydlených č st)

Pro úplnou informovanost místních obyvatel (laické veřejnosti) o možném nebezpečí při sledování rally je nutné používat ceduli „zakázaný prostor“ s dodatkovou informací ohledně možného rizika. Jednostranná cedule, která se připevňuje na plot domu, popř. na branku. Důležité je osobní projednání s majitelem pozemku či domu

Druhy cedulí:

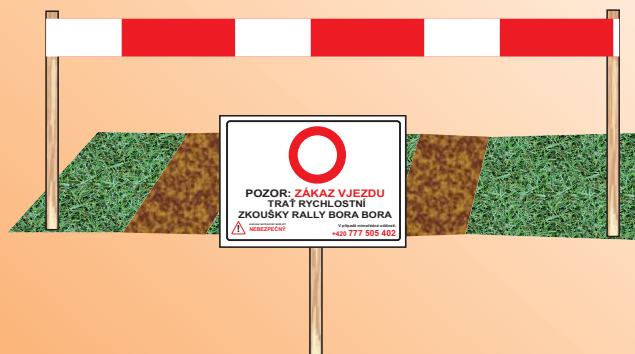
Dodržuj minimální vzdálenost od RZ (25 m):

- Tato cedule je spíše doplňková a může se dávat jen do míst, kde nejsou předpokládáni žádní diváci, kde jsou úseky bez osídlení a zároveň úseky, kde nepáskujeme.
- Při nepoužívání této cedule stačí použít ceduli zakázaný prostor, která ale celý daný úsek zakazuje.

Cedule na výjezdy z lesních a polních cest:

- Tato cedule je velmi důležitá jako informace pro případné motoristy, kteří by chtěli vjet na daný úsek RZ.
- Samozřejmě každé místo, kde se dá vjet do RZ musí být také obsazeno pořadatelem.
- Jen tuto ceduli můžeme dávat na pásku!
- Nejlepší ale je, dát ji na kolík před tuto pásku (ze strany příjezdu diváků).
- Cedule o formátu A3 nebo A4. Barevný jednostranný tisk. Na cedule je nutné uvést také bezpečnostní telefon.

Cedule „Silnice uzavřena”

Tam, kde vede trať rychlostní zkoušky obydlenými oblastmi (města, obce, chatové a rekreační oblasti), je potřeba veřejnost dopředu informovat o uzavření silnice v daném období. Tyto cedule se musejí vyvěsit v dostatečném předstihu a to minimálně 14 dní před začátkem rally. Cedule umísťujeme na viditelná místa a v dostatečně velkém a srozumitelném formátu. Formát A3.

RALLY BORA BORA

SILNICE UZAVŘENA

pro veškerý provoz
v neděli 2013
od 6:33 hod. do 15:12 hod.
Regulace provozu od 3:33 hodin.

Seznamovací jízdy pro soutěžící
(za běžného silničního provozu) povoleny
ve čtvrtek ..... 2013 od 08:00 do 19:00 hodin

RZ 5,8 Bora

RALLY BORA BORA

! SILNICE UZAVŘENA ! PRO VEŠKERÝ PROVOZ V PÁTEK .... 2013 OD 19:00 DO 23:30 !

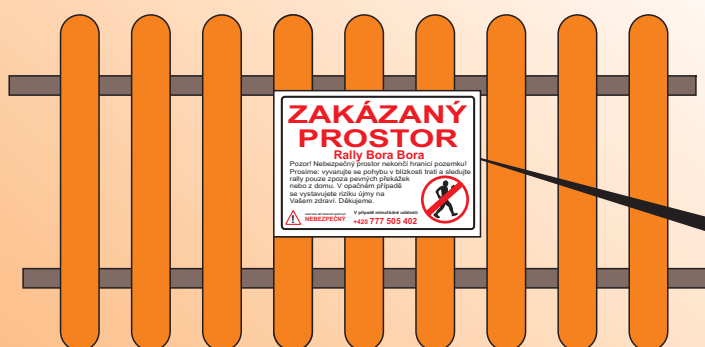
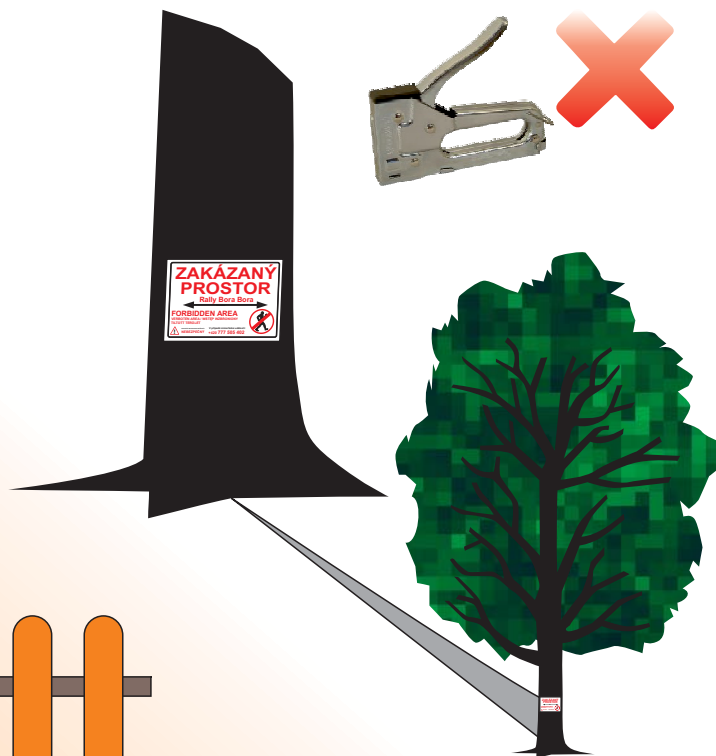
- HROMADNÁ DOPRAVA, AUTOBUSY A TROLEJBUSY BUDOU PROJÍždĚT DO 19:30h.
- OD 17:15h DO 23:30h BUDE PŘEMÍSTĚNO AUTOBUSOVÉ NÁDRAŽÍ ČSAD NA ULICI HRADSKOU.
- OD 19:00h DO 23:30h BUDE PŘEMÍSTĚNO AUTOBUSOVÉ NÁDRAŽÍ HOUSAČARU NA ULICI HRADSKOU POD STADION MLÁDEŽE, KTERÝ LEŽÍ VEDLE MĚSTSKÝCH LÁZNÍ.
- PRŮCHOD PRO PEŠÍ PŘES TRÁŤ RYCHLOSTNÍ ZKOUŠKY BUDE UMOŽNĚN DO 19:30 HOD. PO TĚTO HODINĚ POUZE PODCHODY Z PARKU OD ZÁMECKÉ RESTAURACE.
- PŘÍCHOD NEBO ODCHOD Z VLAKOVÉHO NÁDRAŽÍ NEBUDE MOŽNÝ Z VODNÍ ULICE PODĚL KOLEJÍ.
- PRŮCHOD SMĚREM K Z1. BUDOVE BUDE PŘES BÝVALÝ PRŮMYSL OVÝ AREÁL SVITU UMOŽNĚN.

SEZNAMOVACÍ JÍZDY PROBEHNOU ZA UZAVŘENÍ PROVOZU VE ČTVRTEK ..... 2013 OD 22:45h DO 01:15h.

! POZOR ! NEPARKUJTE NA PARKOVIŠTÍCH PŘÍLEHLÝCH K VOZOVCE RYCHLOSTNÍ ZKOUŠKY. MUSELI BYCHOM VÁS VŮZ ODSTRANIT.
DĚKUJEME ZA POCHOPENÍ

Správné použití cedulí

Cedule na rally se mohou dávat jen na kolík, nebo na stromy, popřípadě na plot od zahrad, kdy je jasně vidět, kde je zakázaný prostor. Na neživé pomůcky je nejlepší používat nastřelovačku, na stromy pásku vzhledem k přírodě.

pouze se souhlasem majitele

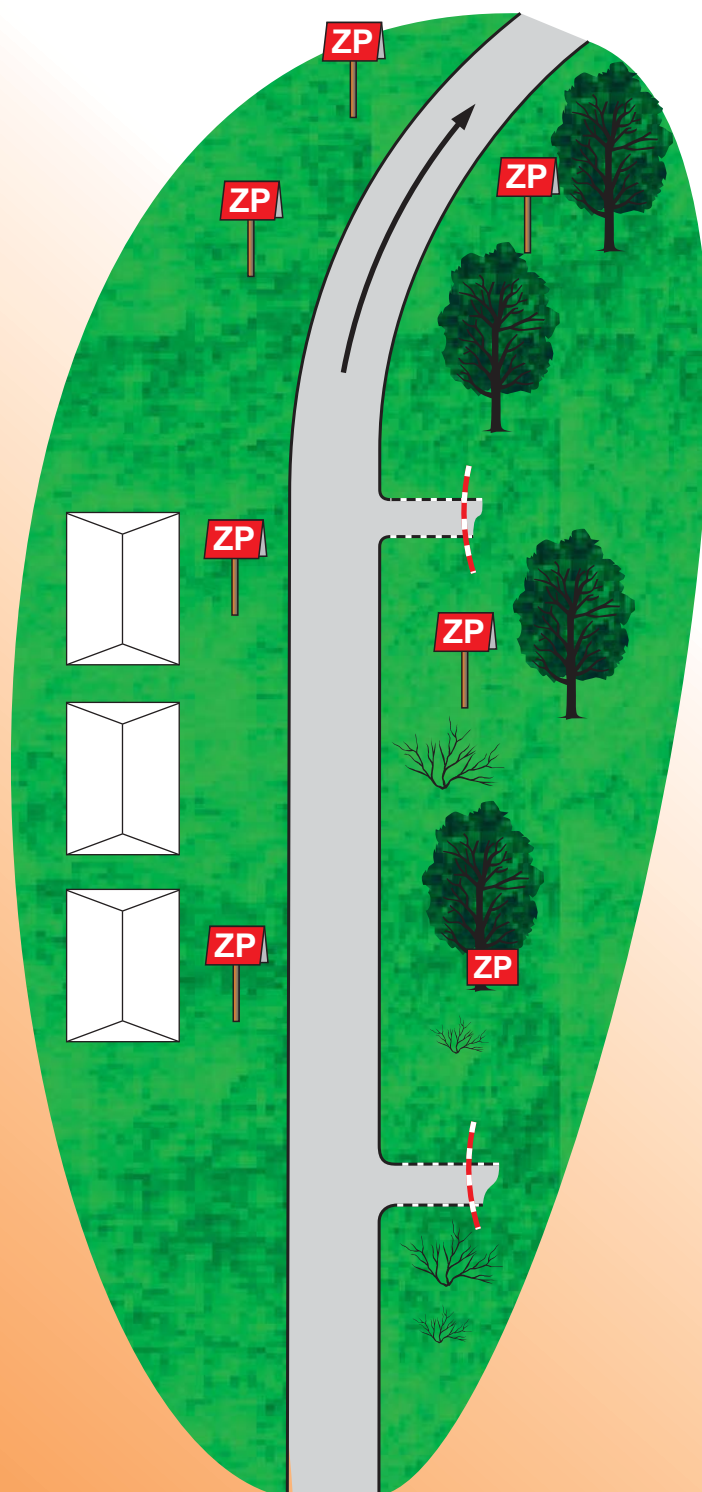
Špatné použití cedulí

POZOR: Rally cedule se NEmsí dávat na pásku (kromě cedule ohledně informace o zákazu vjezdu na trať RZ). Pro diváky musí být jasně zřetelné, kde je zakázaný prostor a kde je prostor povolený. Když dáme ceduli na pásku, tak to divák nepochopí a stoupne si za pásku. Všichni rozumí, že za páskou stát mohou !!!

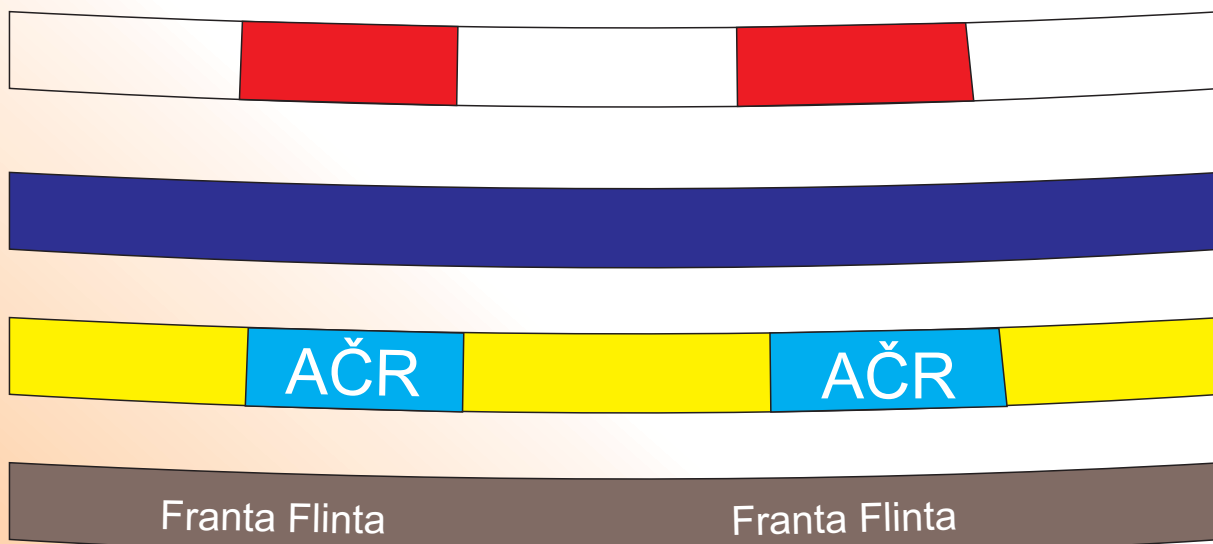
Umístění cedulí

Cedule umísťujeme tak, aby byly dány jasně do prostoru a dobře viditelné, nejlépe 5-10 metrů od cesty. Neomezujeme se jen na stromy a sloupy, ale používáme i kolíky. Taktéž četnost těchto cedulí je důležitá.

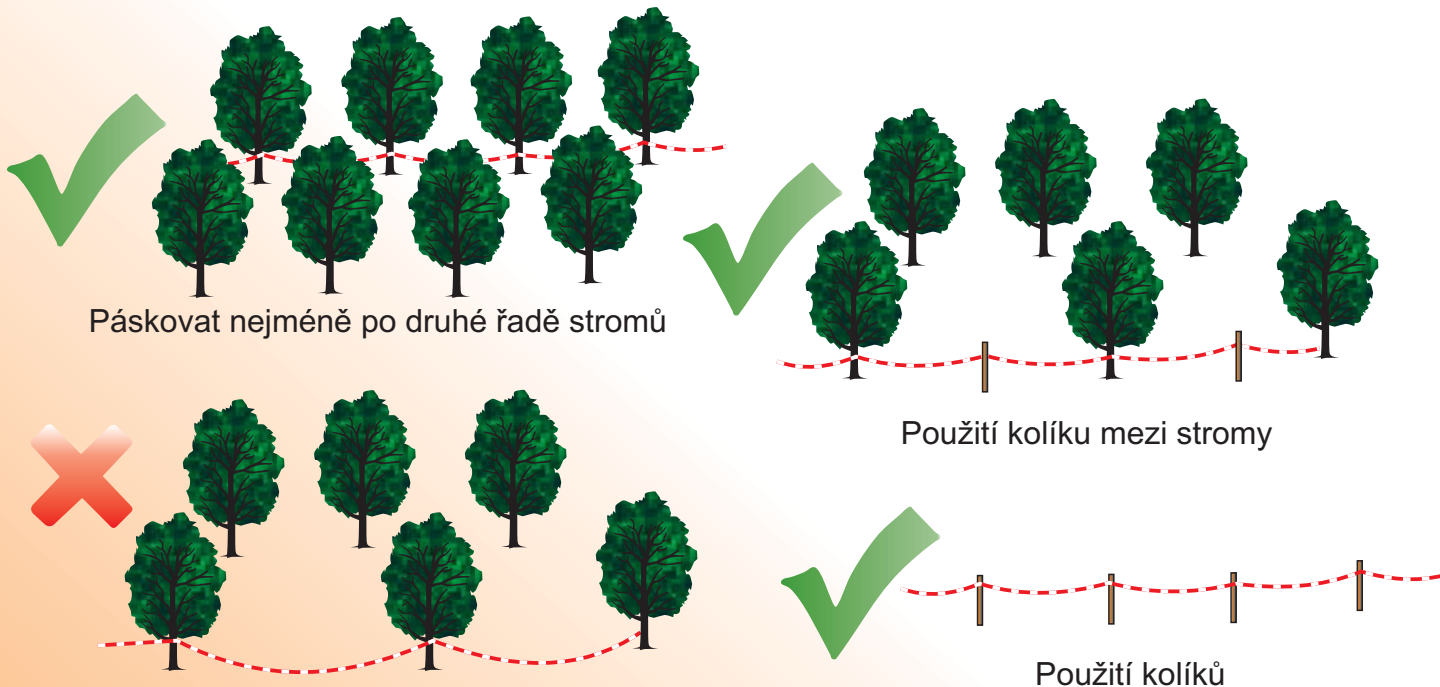
Použití hradící pásky k vymezení prostorů pro diváky

Při plánování bezpečnostních opatření na RZ je velmi důležité si uvědomit, kde je prostor bezpečný (relativně), a kde prostor už bezpečný není. Je důležité si uvědomit, že tam, kde dám pásku, tam vymeším prostor pro diváky. Je zcela jedno, jakou barvu má páska, diváci vždy rozumí, že za páskou stát můžou.

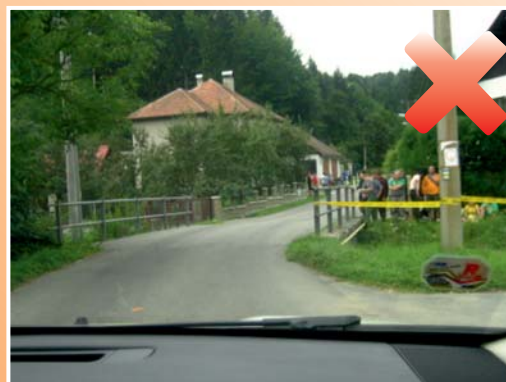
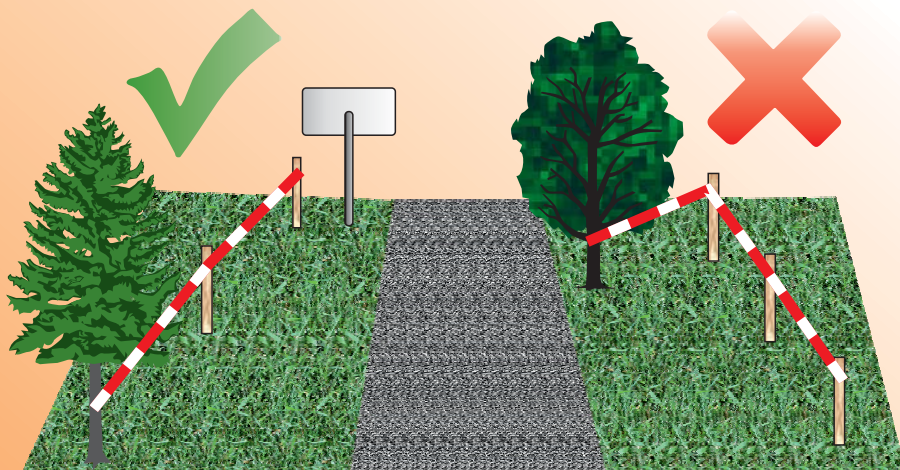

Použití hradící pásky k vymezení prostorů pro diváky

Při páskování využíváme mnoho „materiálu“, který už je na daném místě páskování. Vždy je důležité si uvědomit, že tam kde dám pásku, tam vymezím prostor pro diváky. Když jsou stromy dále od sebe, pak musíme dát kolík mezi. Páska je velmi tažná a diváci si ji mohou popotáhnout blíže k RZ. Pozor na uvazování konců pásek k předmětům či stromům v blízkosti trati RZ.

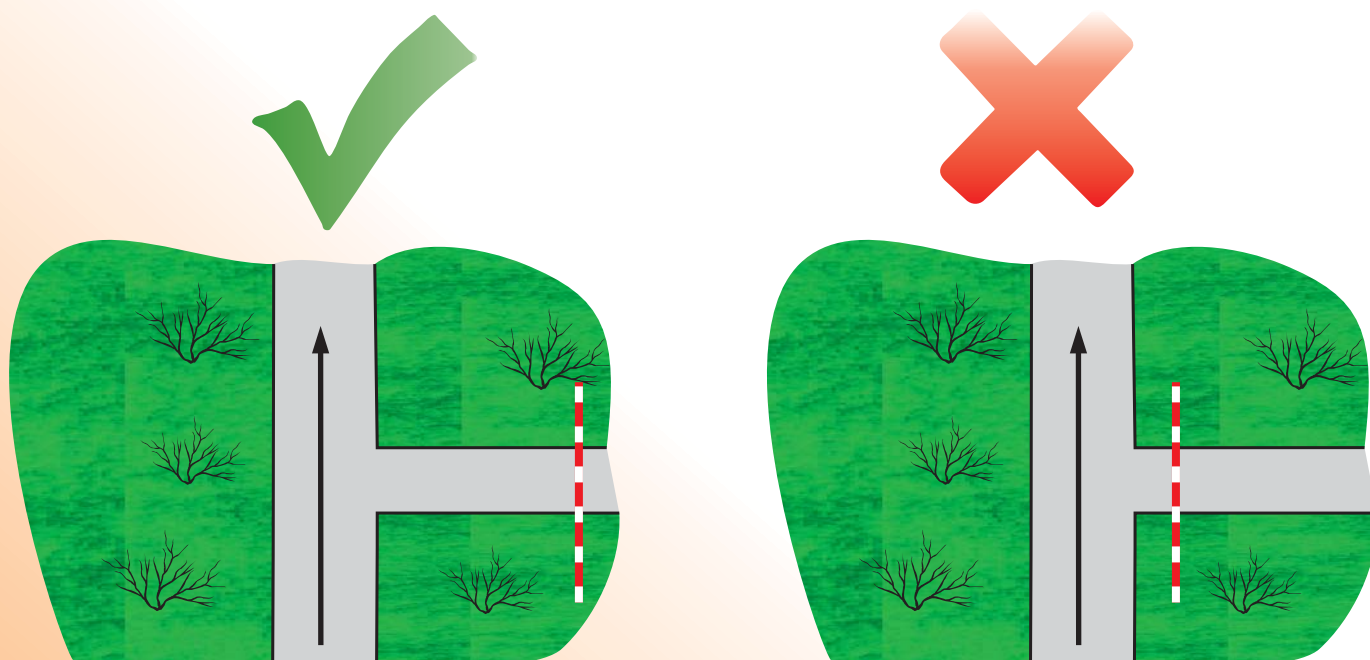

Pozor na uvazování konců pásek k předmětům či stromům v blízkosti trati RZ !!!

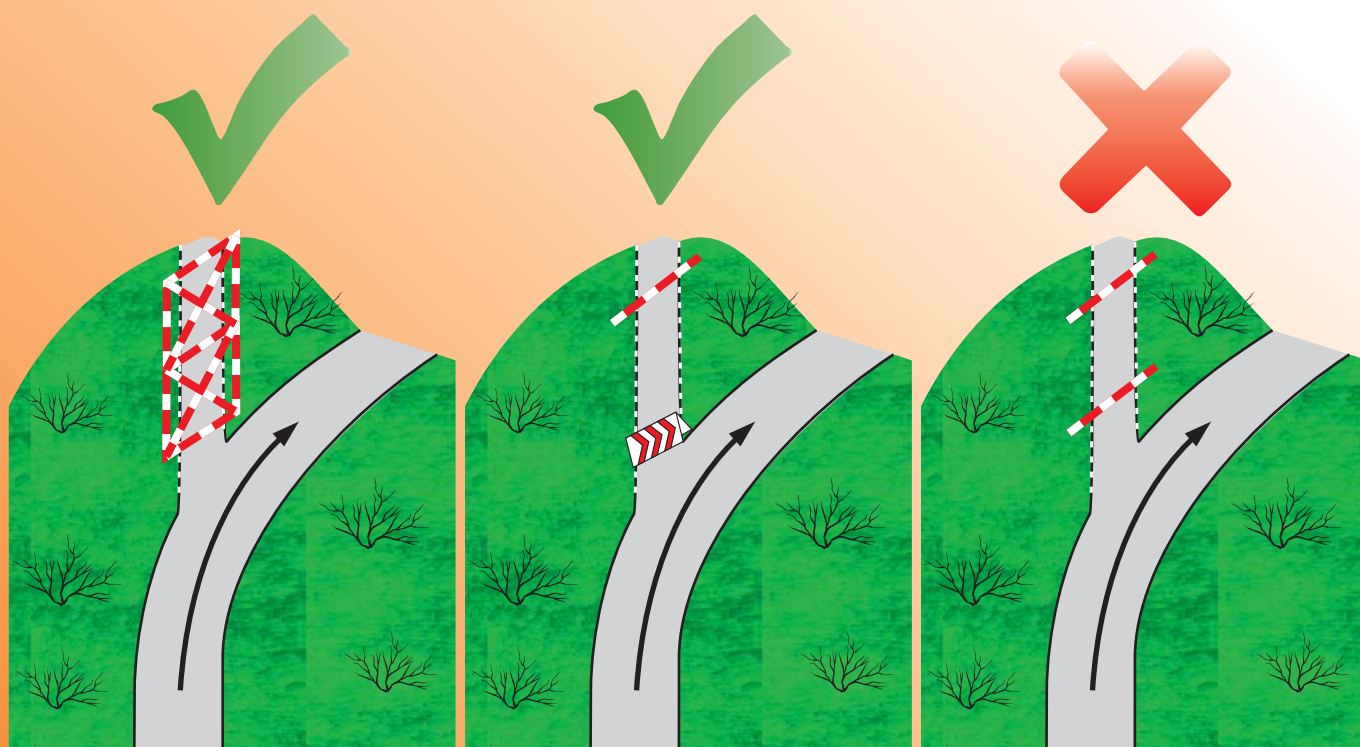

Jak páskovat výjezdy z vedlejších nebo polních cest

V naprosté většině případů stačí jen přepáskovat boční cestu páskou proti výjezdu civilních vozů. Musíme ale danou cestu přepáskovat ve vzdálenosti, která je bezpečnější. Musíme si uvědomit, že nepáskujeme pro závodníky, ale pro diváky.

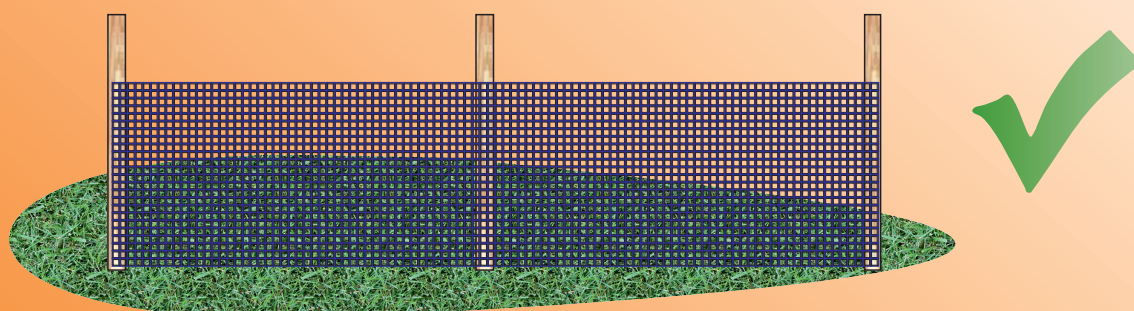
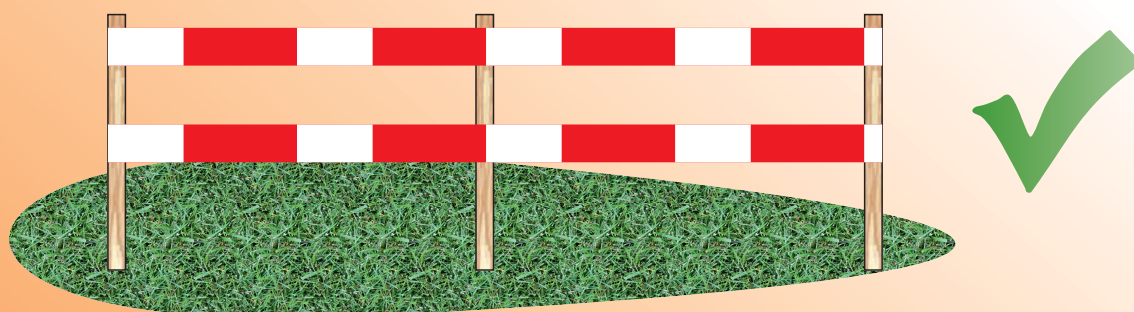
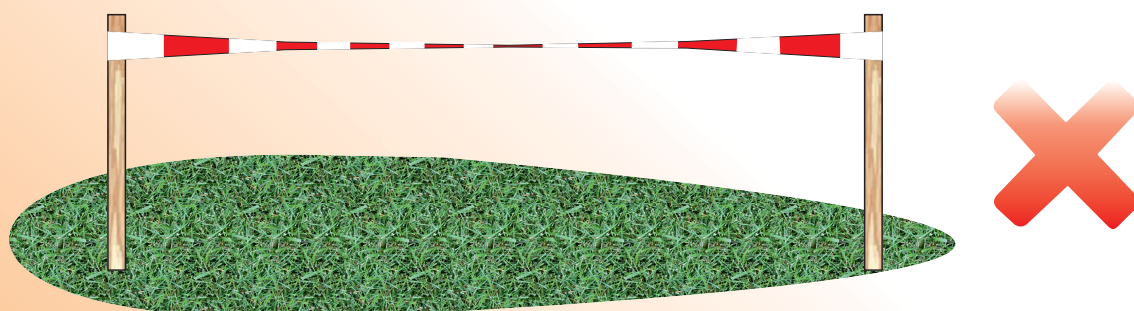
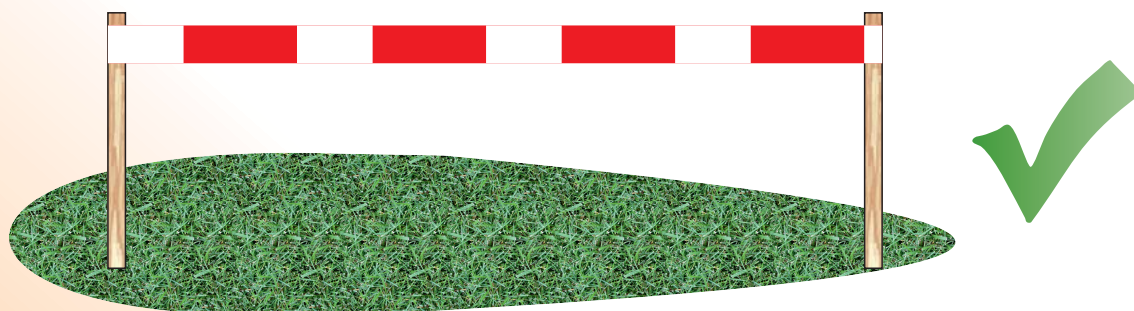

Když by dané odbočení bylo přeci jenom matoucí a mohlo by dojít k omylu posádky (někdo může jet na „oči“, např. když se ztratí v rozpise). Pak můžeme danou oblast vykřížovat páskou, nebo nejlépe použít ceduli, která pomůže posádce lépe v rozeznání hranice odbočení. Nesmíme dát v žádném případě pásku vpředu a pásku vzadu !!!

Použití hradicí pásky k vymezení prostorů pro diváky

Pásku pokud možno natahujeme napnutou, v diváckých místech a místech s předpokládaným větším pohybem diváků je vhodné použít pásku dvojitě a nebo „plachtovinu“, která je méně tažná a diváci ji i více respektují.

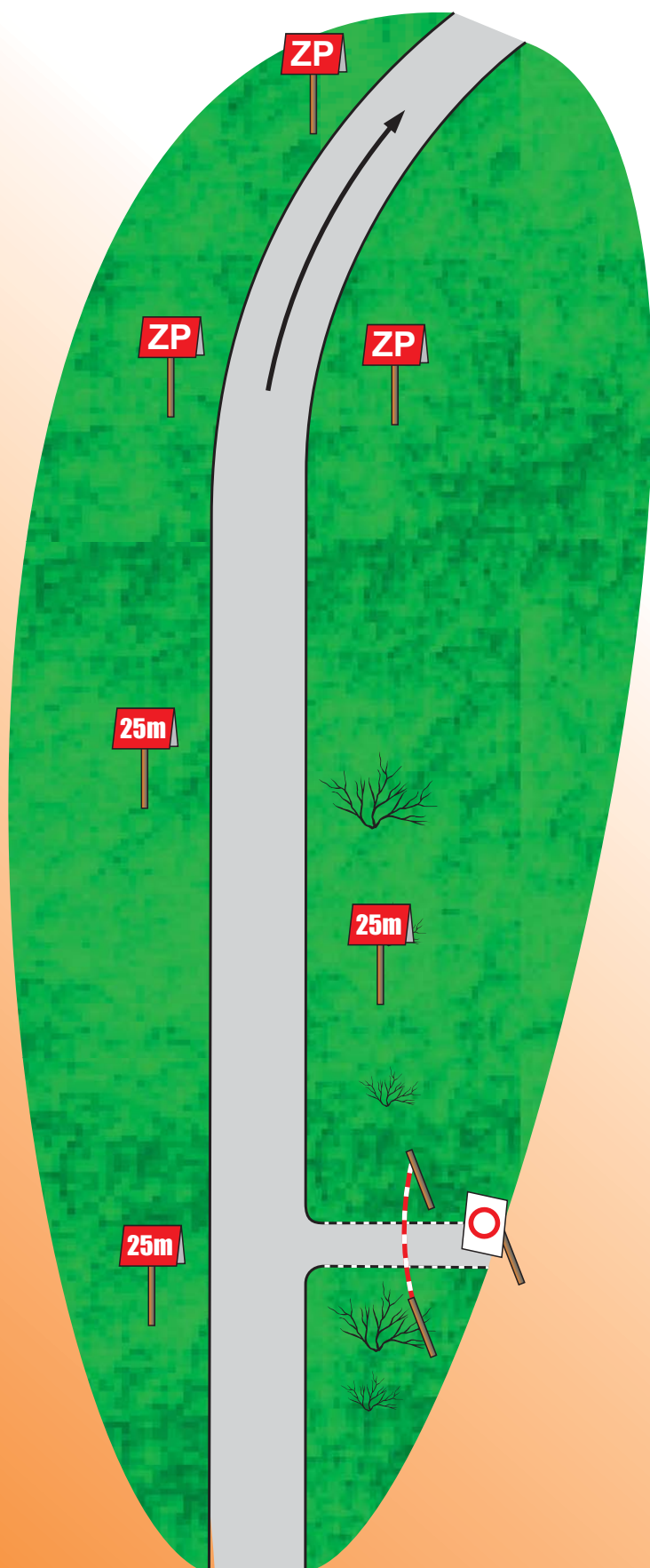
Použití hradící pásy k vymezení prostorů pro diváky

Páskování nijak nepřeháníme. Páskování musí být jednoduché a snadno pochopitelné pro diváka

Místo na RZ bez diváků

Když v daném místě na RZ předpokládáme nižší účast diváků, toto místo je vzdálené od příjezdové cesty, nenachází se v obydlené zóně, pak nebezpečná místa vyznačíme cedulemi zakázaný prostor, které informují diváky a to ať už rally diváky, místní, nebo jen procházející lidi.

Boční cesty musí být přepáskovány v dostatečné vzdálenosti. Není možné přepáskovávat boční cesty blízko RZ. I když je boční cesta jen polního charakteru, i tehdy musíme dát na pásku výstražnou cedulku o zákazu vjezdu na trať RZ a nebo před ní na kolík.

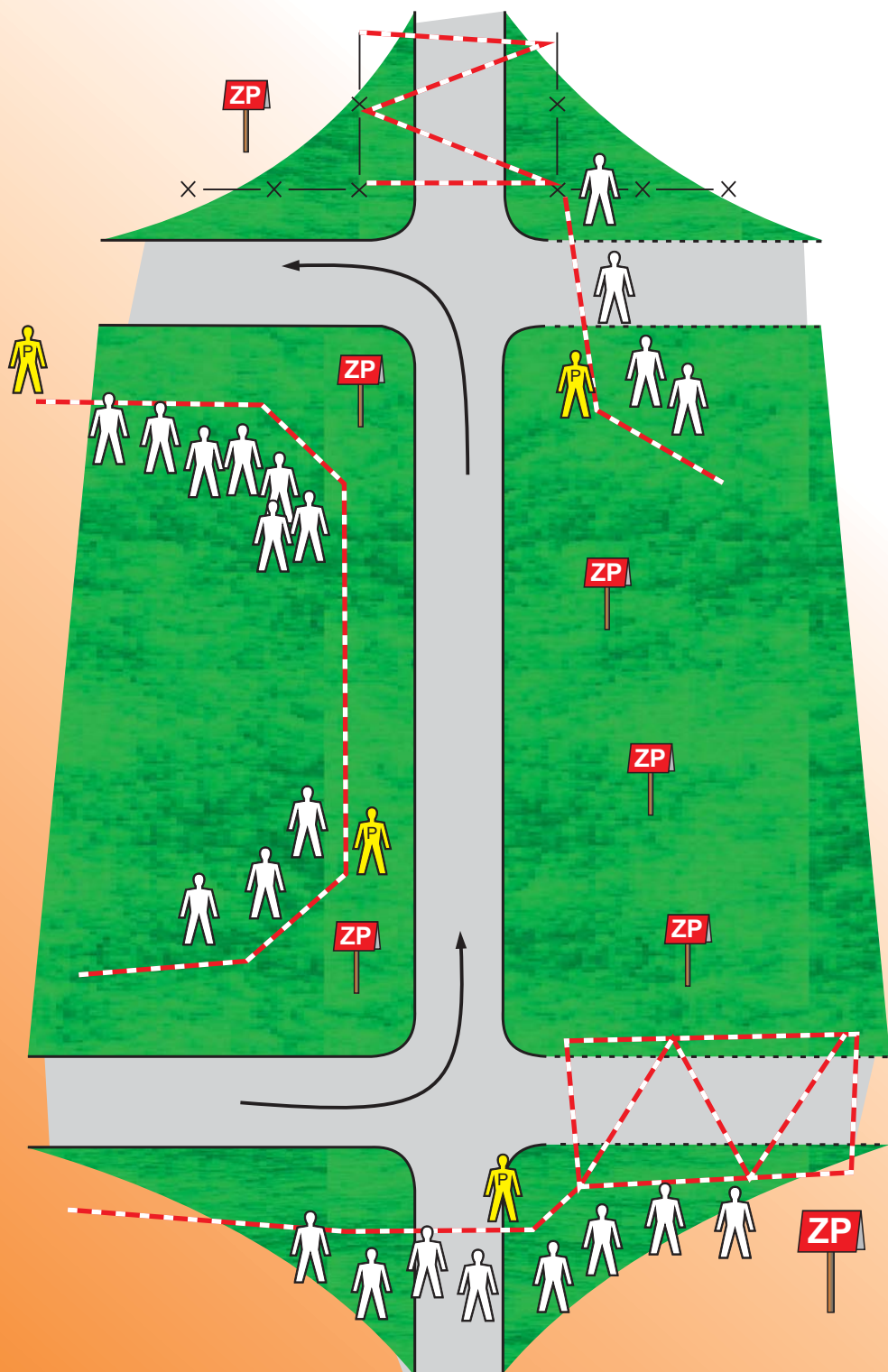

Únikové zóny

Únikové zóny je důležité udělat dostatečně dlouhé, tak aby mohl jezdec v případě potřeby tuto zónu „využít“. Musíme mít na paměti fakt, že jezdec při psaní rozpisu neví jak dlouhá bude úniková zóna, ale ví, že je zde volný prostor, který může v případě potřeby využít.

Únikovou zónu je nejlepší udělat tak dlouhou, aby lidé nestáli na jejím konci (neviděli odtud). Jen únikové zóny křížujeme páskou. V únikové zóně nestojí ani pořadatel a ani žádný foto/TV pracovník ve vestě !!!

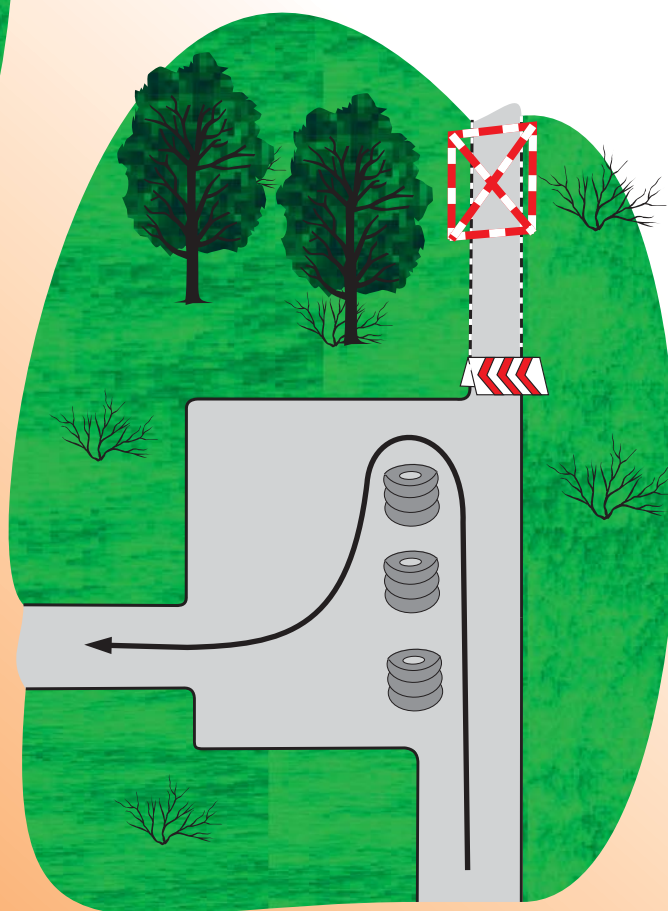
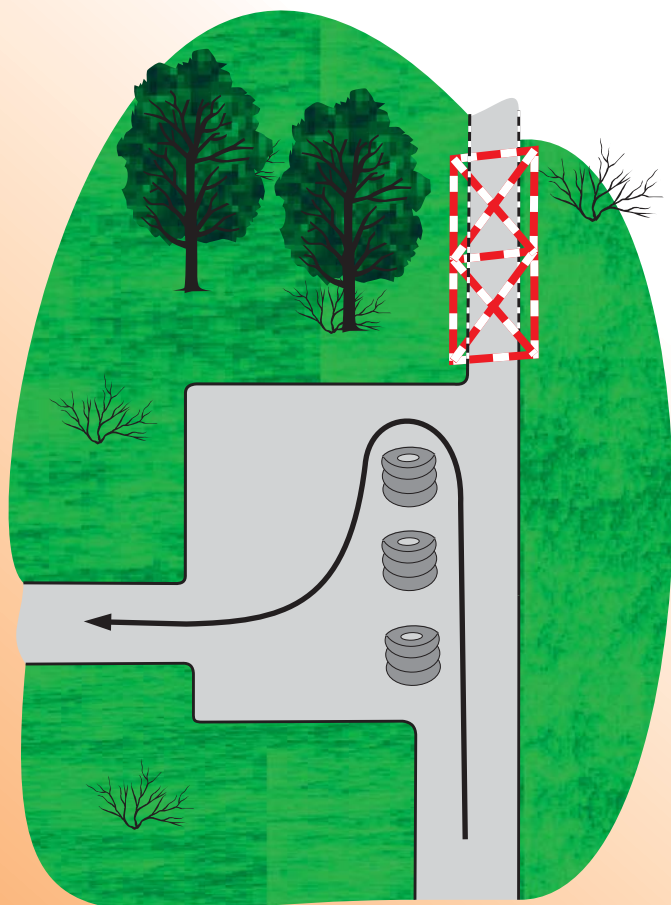
Místa, kde diváky nechceme, označíme cedulí zakázaný prostor. Cedule zakázaný prostor můžeme také dávat do míst, kde je páska dále od trati, abychom lidem přesně ukázali, kde je prostor pro sledování rally a kde ne.

Použití pomocných šipek u únikových zón

Použití šipek má 3 výhody:

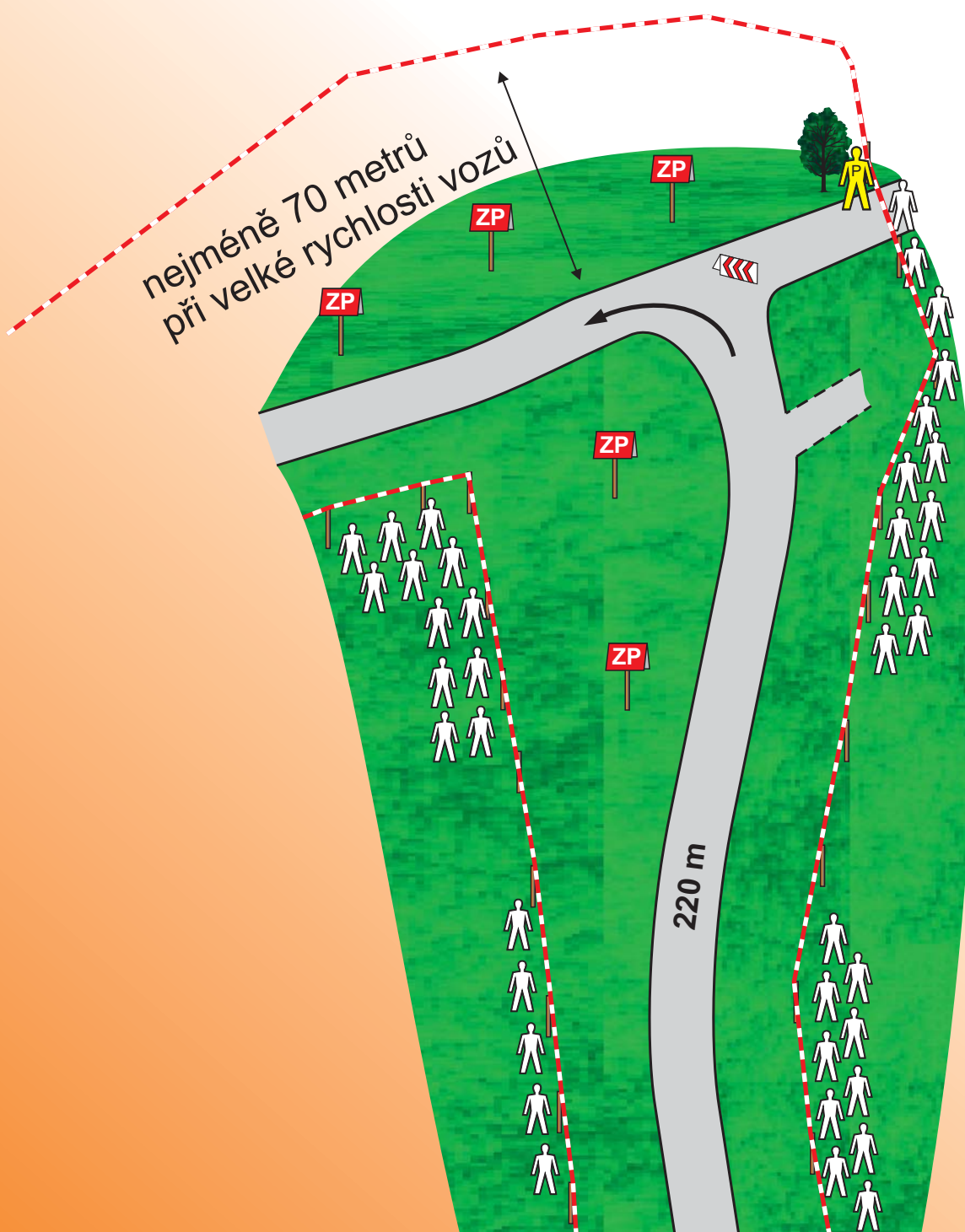
- 1) Jezdec zřetelněji vidí místo odbočení.
- 2) Foto/TV pracovníci nemusí poté pracně odmazávat pásku z fotek a hlavně mohou stát dále od trati.
- 3) Diváci mají kvalitnější výhled, neřívají se na rally přes pásku.

Klasické „téčko“

Při zabezpečení klasického „téčka“ je důležité si uvědomit, že čelně jsou lidé v největším nebezpečí, proto čelně nikdo nesmí být blízko trati. Nejlépe je toto místo nechat zcela bez diváků a jen označit zakázaným prostorem. Když se na tomto místě schází enormní množství lidí, tak musíme páskovat i ve velké vzdálenosti i za zakázaným prostorem tak, abychom toto místo ohraničili (velká vzdálenost znamená více než cca 70 metrů). Důležité je, aby se páska „nevracela“ k RZ moc brzo.

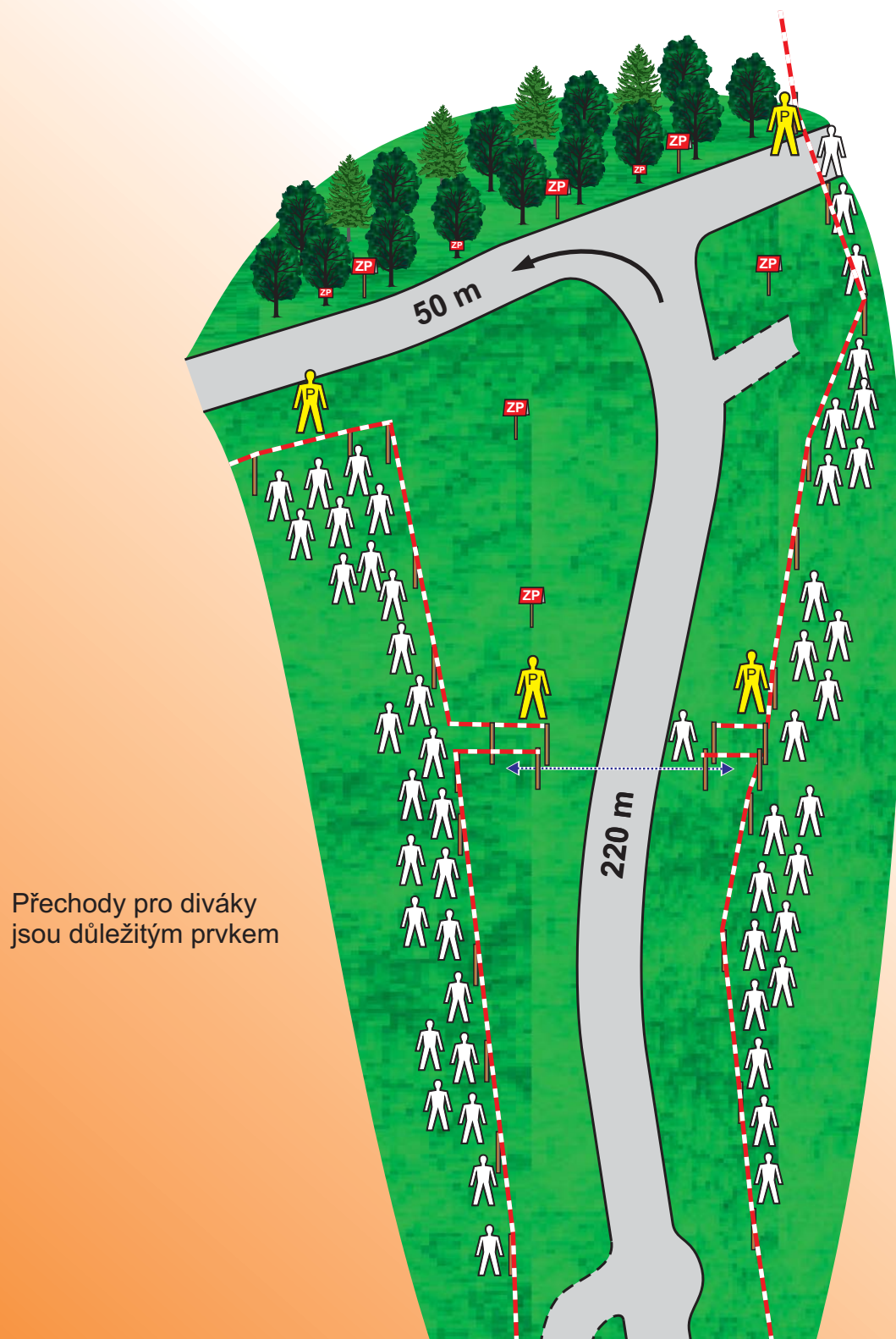
Příjezd k „téčku“ je bez porostu, takže musíme páskovat i na pravé a levé straně v určité vzdálenosti. Je důležité si pamatovat, že když dáme pásku např. do 10 metrů, pak ji jsou schopni diváci natáhnout na 5 metrů, proto menší vzdálenost než 10 metrů při vodorovném terénu s cestou není možná. Mějte však na paměti, že 10 metrů není žádná velká vzdálenost.

Klasické „téčko” s lesem vpředu

Při zabezpečení klasického „téčka” s hustým lesem vpředu je důležité čelně nenechat nikoho stát a daný les označit cedulemi „zakázaný prostor”. Když je les řidší nebo stromy tenčí, pak musíme páskovat i v lesním porostu, abychom lidi udrželi v bezpečí.

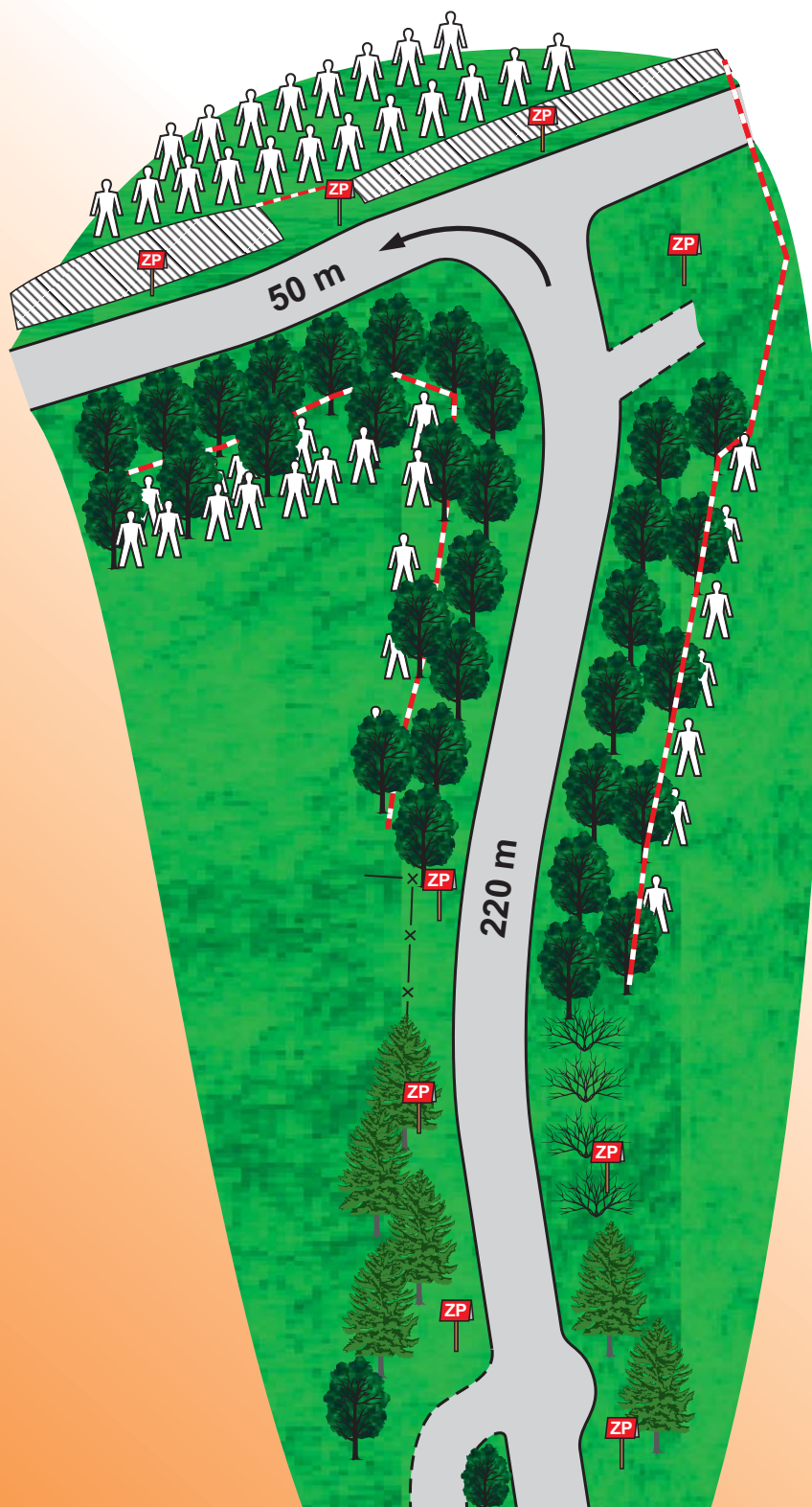
Příjezd k „téčku” je bez porostu, takže musíme páskovat i na pravé a levé straně v určité vzdálenosti stejně jako v předchozím případě. Stále si opakujeme, že kam dávám pásku, tam dělám místo pro lidi.

Klasické „téčko“ se stěnou vpředu

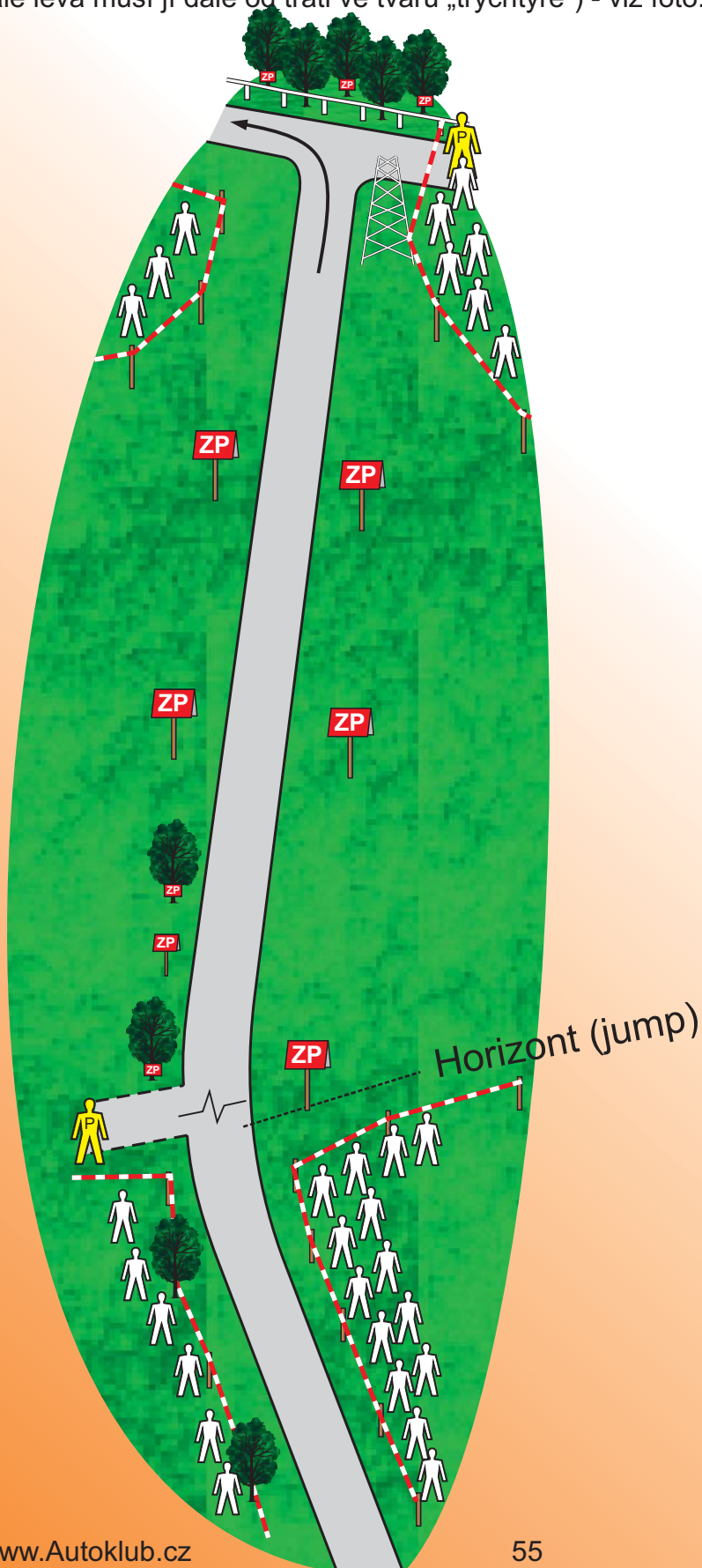
Při zabezpečení klasického „téčka“ je důležité si uvědomit, že čelně jsou lidi v největším nebezpečí, proto čelně nikdo nesmí být blízko trati. Samozřejmě pokud je čelně dostatečně vyvýšená zeď, pak můžeme páskovat blíže a diváci se mohou dívat na závodníky z bezpečí. Zeď ale musí být nejméně čtyřmetrová. Za zeď se nepočítá svah, který jde pozvolna nahoru.

V tomto případě jsou na příjezdu k „téčku“ stromy, takže můžeme diváky nechat blíže, nicméně nejméně za druhou řadou stromů. Pozor, stromy musí být silnější než 15 cm v průměru a nesmí to být řídký les, jinak bychom museli páskovat dále od trati RZ.

Horizonty a skoky

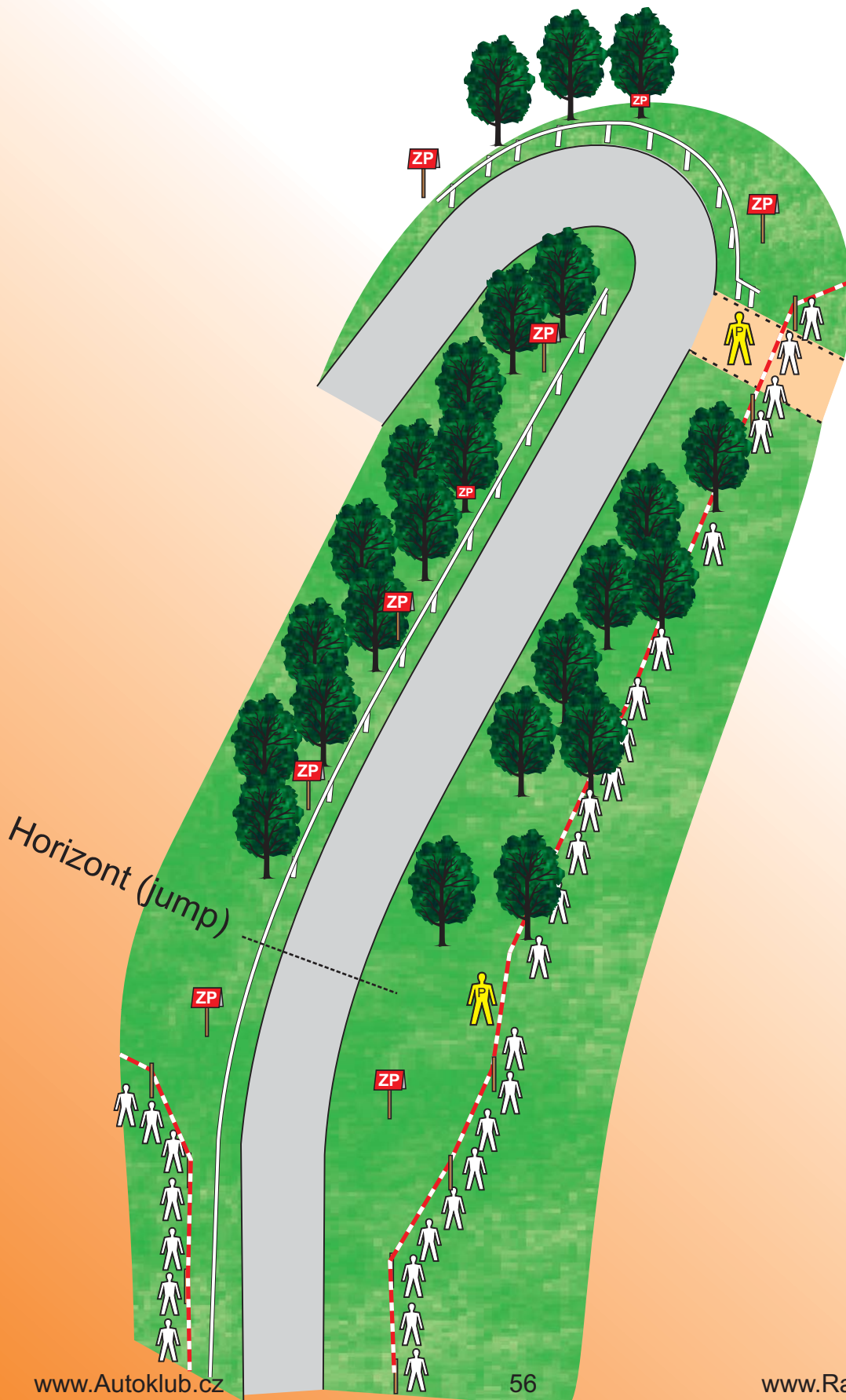
Pokud je to možné a bezpečné, je možné natáhnout pásku na hranu horizontu. Za hranou horizontu však nikdo nesmí stát a to jak na levé, tak na pravé straně RZ. Páskovat začínáme až v dostatečné vzdálenosti, minimálně však 200-300m od hrany horizontu. Vzdálenosti samozřejmě závisí na rychlosti vozů na horizontu. Když to dané podmínky umožní a terén je například na pravé straně vyvýšený, pak můžeme zachovat páskování na pravé straně podél trati, ale levá musí jít dále od trati ve tvaru „trychtýře“) - viz foto.

Horizonty a skoky + Stání za svodidlem

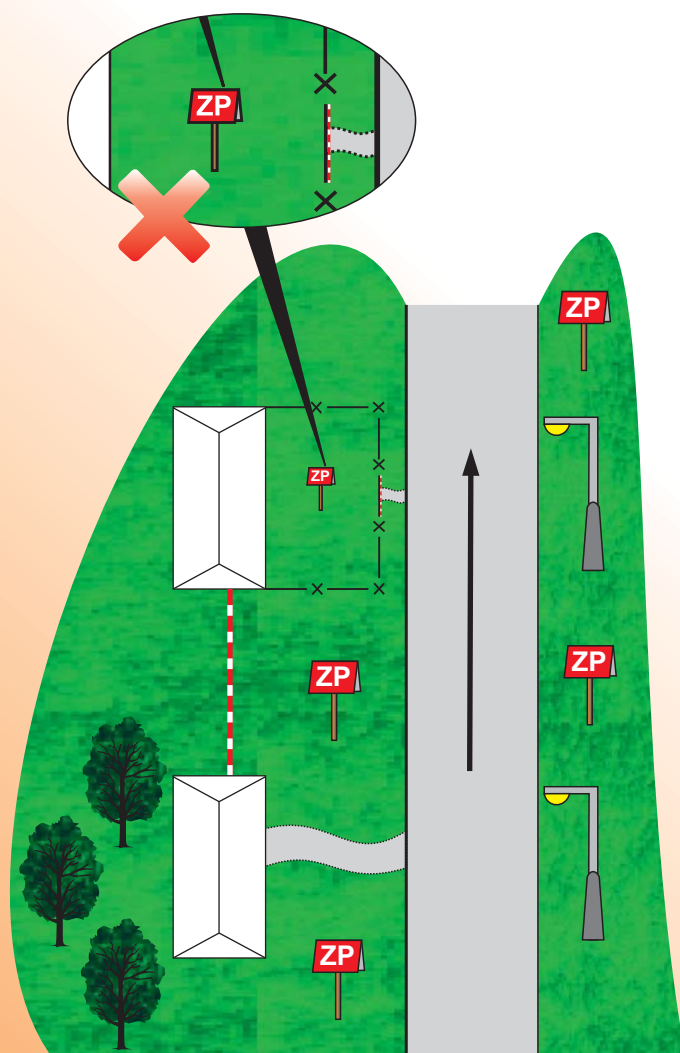
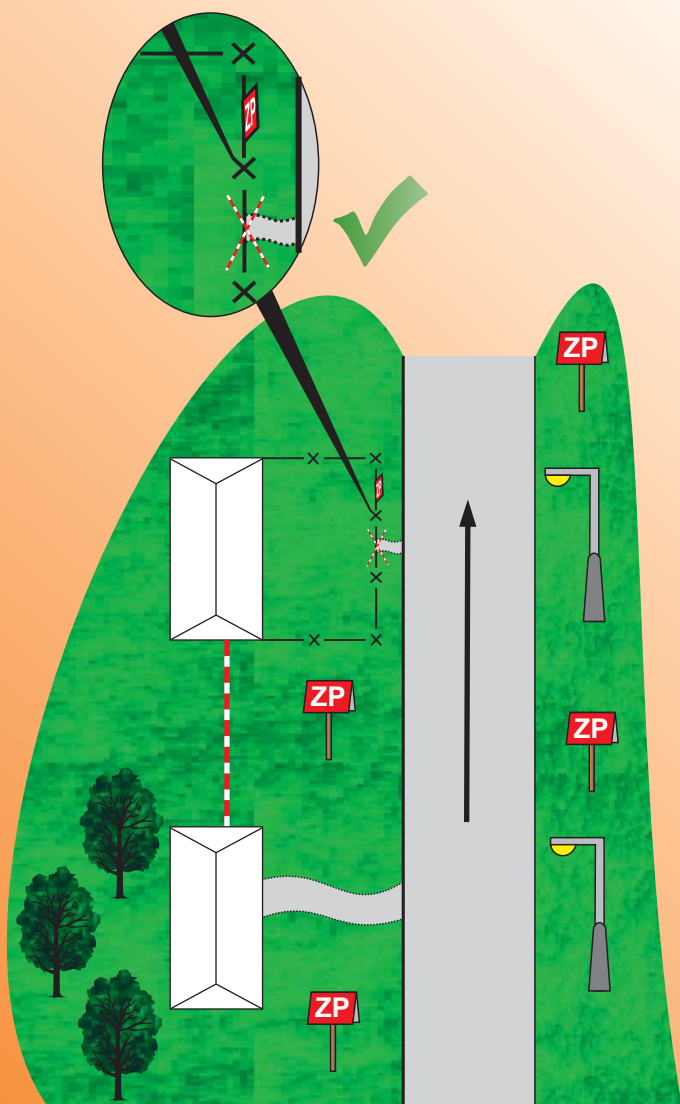
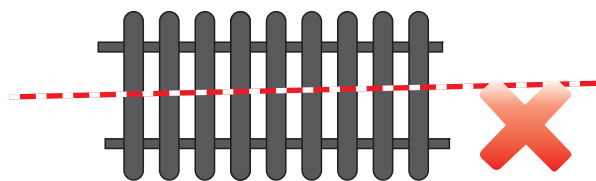
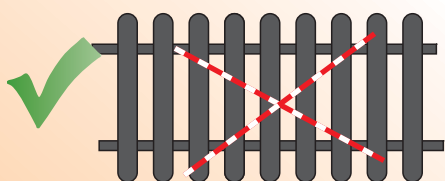
Pokud je to možné a bezpečné, je možné natáhnout pásku na hranu horizontu. Za hranou horizontu je po levé straně svodidlo, které však není zábranou a auto by toto svodidlo mohlo jednoduše překonat, proto zde nikdo nesmí stát. Na pravé straně máme však les a zde můžeme vést pásku, ale až za druhou nebo třetí řadou stromů. Vždy však v dostatečné vzdálenosti od trati RZ!!!

Zabezpečení obcí

- Pásku musíme natáhnout jen tam, kde je to bezpečné.
- Diváci musí stát mezi domy a v dostatečné vzdálenosti. V žádném případě ne v zahrádkách, před domem nebo ve vchodě do domu, pokud je toto místo označeno jako zakázané!
- Tato místa jsou velmi nebezpečná, neboť se za nimi nachází pevná překážka (dům) a v případě potřeby není kam uniknout.

- Používat cedule „ZP“ na obce na plotky od domů nebo nejlépe dát samotnou ceduli přímo doprostřed zahrady
- Branky a vchody jen přepáskovat a to ve tvaru **X**
- Nepáskovat celý plot, pak bychom ukázali, že je místo vyhrazeno pro diváky
- výjezdy z garáží doplnit zákazem vjezdu

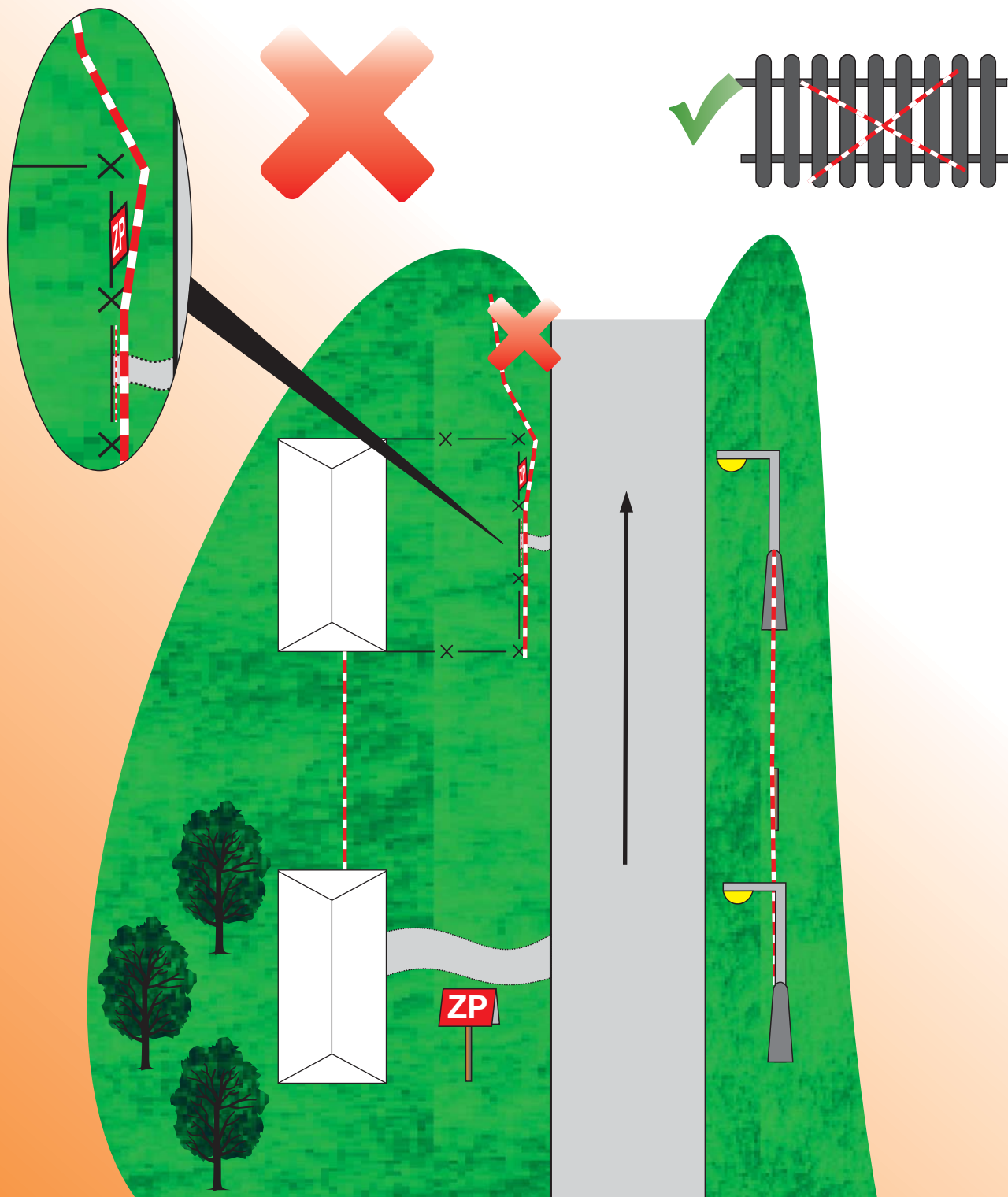

Zabezpečení vesnic

V žádném případě NIKDY netáhneme pásku podél tratě ve vesnici v dobré víře zabezpečit průjezdy. Pásku dáme jen tam, kde lidi stát mohou, maximálně přepáskujeme jen branky.

V dostatečném předstihu před soutěží více informací (letáky) do domácností, obecní úřady, školy, autobusy, vývěsky a pod.

Nutnost projednat vše po domech v osídlených oblastech RZ osobně a přesně místním popsat jak daná situace bude vypadat při rally.

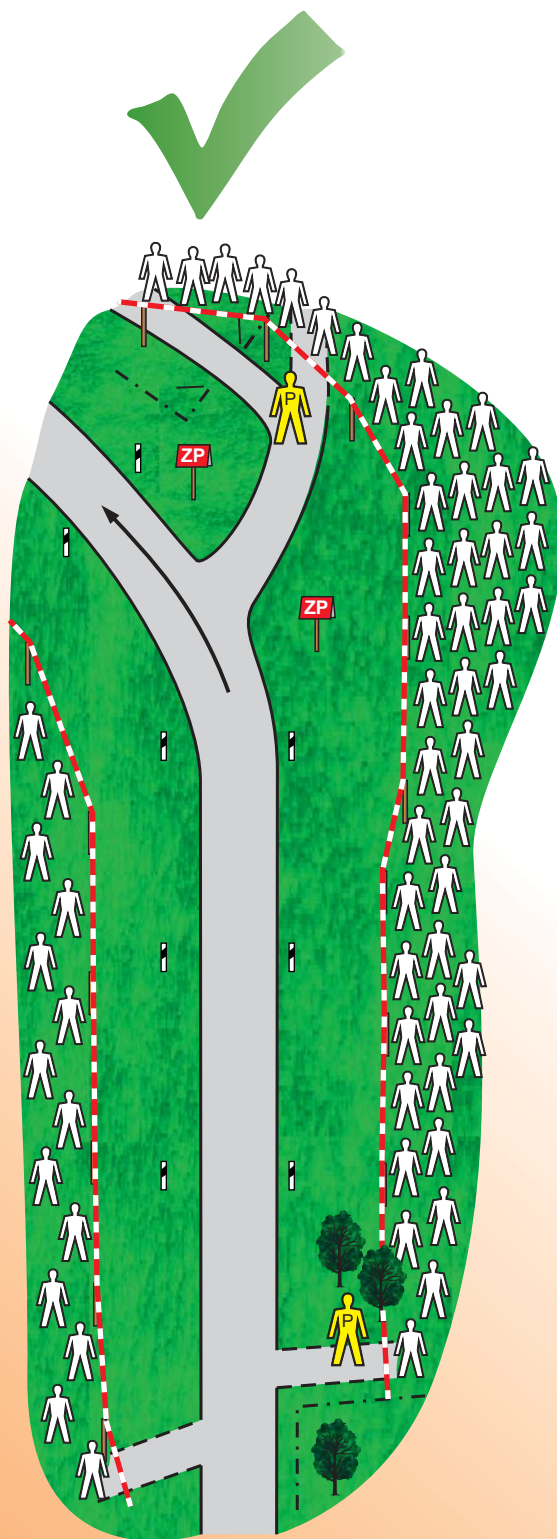
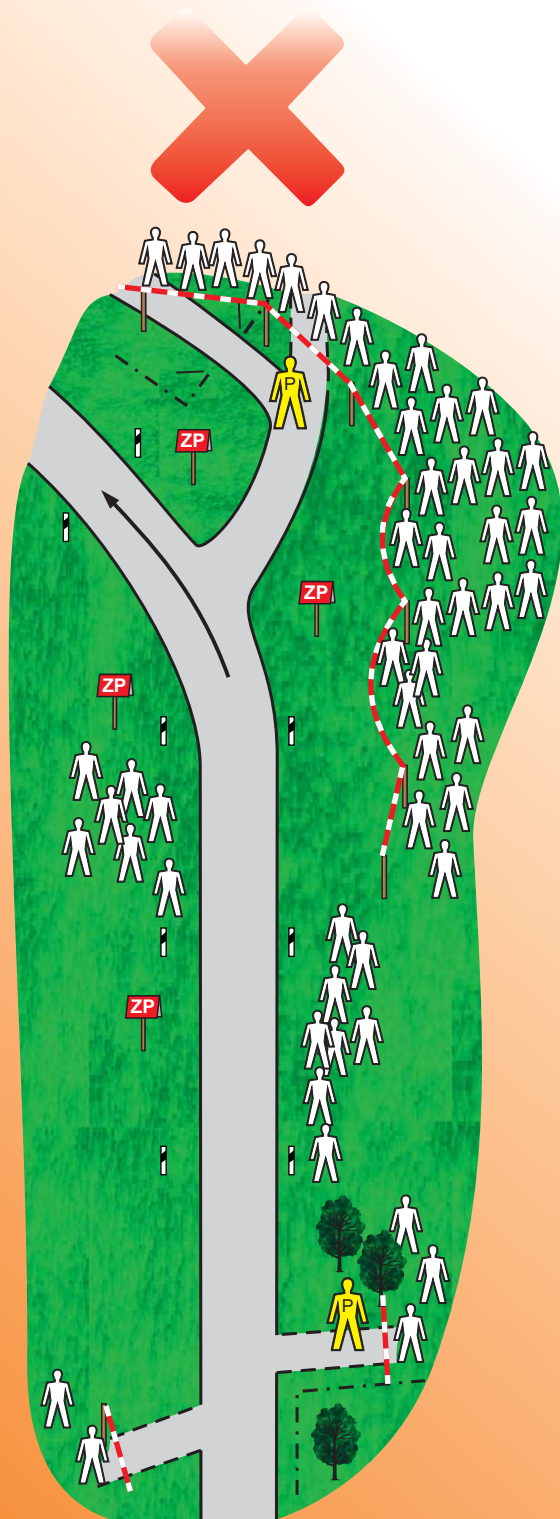

Divácké zóny

Pokud je místo na RZ velice atraktivní a očekáváme velký přísun diváků, je dobré vytvořit diváckou zónu (pokud nám dovoluje bezpečnost a prostor). Pokud takové místo nevytvoříme, diváci budou využívat tažnost pásky nebo plachtoviny a budou se posouvat blíže k RZ a nebo budou stát v prostorech, které již páskou vymezené nejsou.

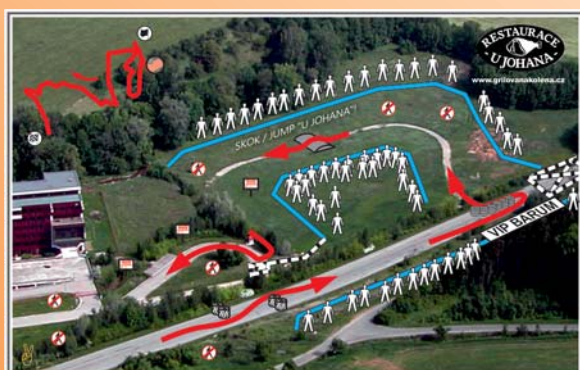
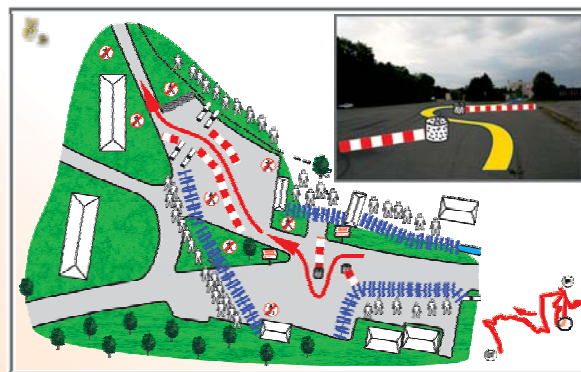
Když nejsme schopni toto místo udělat bezpečné, nesmíme ho uvádět do programu jako divácké místo a musíme přísun lidí omezit. Po naplnění diváckého místa nesmíme pouštět na RZ další lidi na příjezdech.

Páskování v diváckém místě musí být také dostatečně dlouhé. Nesmíme se omezovat jen na vypáskování samotného místa, ale i na prostory okolo.

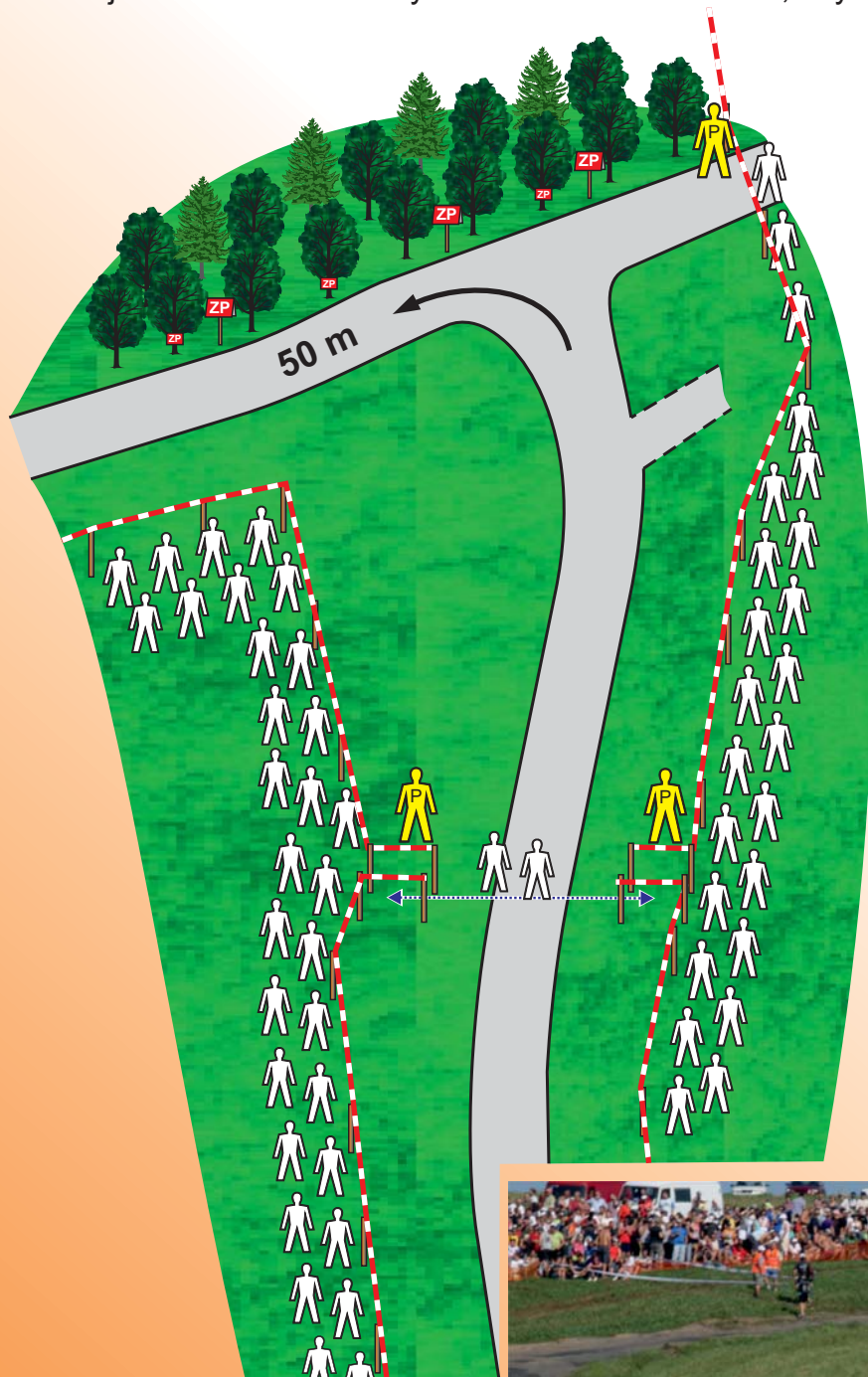
Divácké zóny

Mnoho zúčastněných na rally vyhledává právě tato doporučená divácká místa. Proto je výběr těchto míst pro rally klíčový. Vyberte jen místa s dostatečnou kapacitou pro diváky. Místa s malou kapacitou ani nenabízejte.

Přechody

Ve velkých diváckých zónách je potřeba pro diváky vytvořit přechody. Diváci mají tendenci neustále měnit své pozice a aby nepobíhali po RZ, je nutné jim zajistit organizovaný divácký přechod, který je regulován pořadatelem (nejlépe na každé straně jeden). Divácké přechody musí být na přehledném místě a pořadatel musí zajistit, aby se divák na přechodu vyskytoval co nejkratší dobu. Přechody maximálně 1 metr široké, aby se v nich diváci nezdržovali.

Parkování

Je potřeba zajistit, aby v blízkost RZ nebyla zaparkovaná žádná auta. Závodní jezdec tuhle překážku v rozpisu nemá značenou a mohlo by dojít k nehodě. Kvůli špatně zaparkovanému autu může být zrušena i RZ. V případě výskytu zaparkovaného vozu blízko RZ, které nebrání průjezdu, je přesto nutné pro jistotu opáskovat vůz, jako signál pro majitele, že s vozem nemůže odjet. U takového vozu by měl stát pořadatel, aby to pro jistotu pohlídal.

Všeobecné povinnosti bezpečnostních komisařů

Proškolte pořadatele, aby i oni dbali vlastní bezpečnosti. Pořadatelé mají právo stát před páskou a přihlížejícími diváky, ale nemohou stát nebezpečně. Místo musí být bezpečné a dobře postavené. Místo, ze kterého budou mít přehled o trati a divácích. Nikdy nestát pod úrovní trati RZ, před pevnou překážkou jako jsou stromy, sloupy, zdi, ploty apod. Nikdy nestát v únikových zónách a v zakázaných zónách (v těsné blízkosti trati). Nenatáčet a nefotit, jsou pořadatelé a ne fotografové.

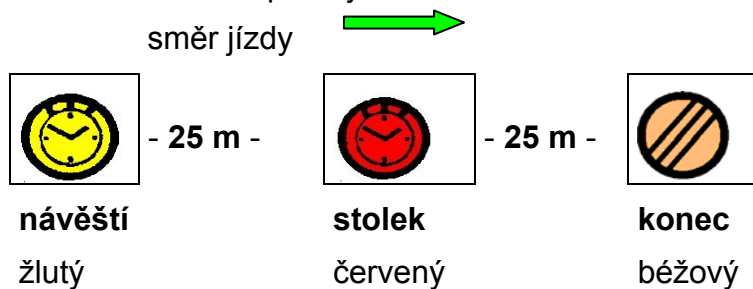
5. KONTROLNÍ BODY

ORGANIZAČNÍ A SPORTOVNÍ PODMÍNKY

(slouží i jako podklad pro práci organizačních vozidel)

5.1. ČASOVÉ KONTROLY (samostatné ČK , za kterými nenásleduje RZ)

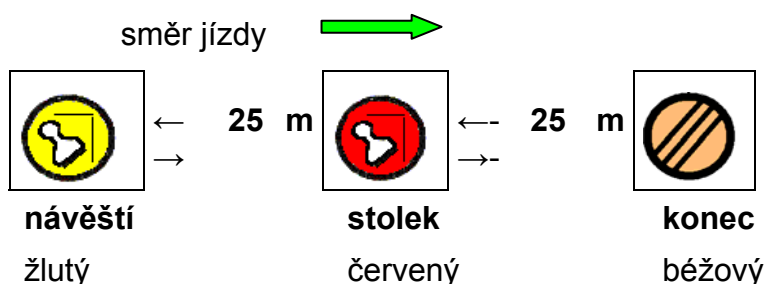
- Umístění podle dokumentace (itinerář, bezpečnostní plán)
- Označení standardními panely FIA:

- Přítomnost činovníků (časoměřiči, vedoucí ČK) a jejich označení podle ZU.
- Vybavení stanoviště (hodiny + záložní hodiny, informační hodiny, dokumentace, stolek, židle, možnost spojení).
- Fungující měření času a zapisování průjezdů do kontrolní listiny.
- Funkční pořádková služba.
- Oboustranné zahrazení oblasti kontroly (zábrany ± 5 m) proti vstupu nepovolaných osob.
- Ochrana stanoviště proti povětrnosti.

5.2. PRŮJEZDNÍ KONTROLY (PK)

- Umístění podle dokumentace (itinerář, bezpečnostní plán)
- Označení standardními panely FIA:

- Přítomnost činovníků na stanovišti (vedoucí PK a pomocník) a jejich označení podle ZU.
- Znalost způsobu potvrzování jízdních výkazů a zapisování do kontrolní listiny.

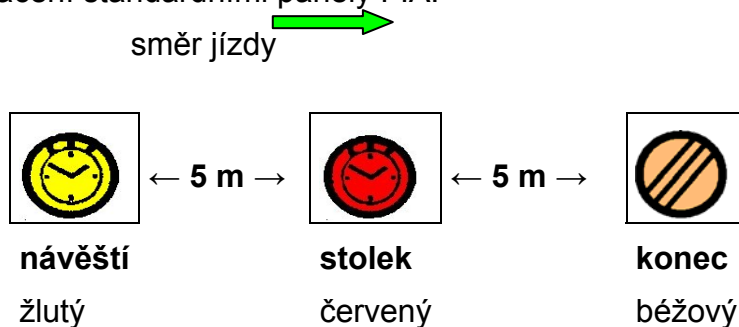
- Zahrazení oblasti kontroly (zábrany ± 5 m) proti vstupu nepovolaných osob.
- Ochrana stanoviště proti povětrnosti.

5.3. SERVISNÍ PARKOVIŠTĚ

(ČK na vjezdu a na výjezdu, organizace a bezpečnost v SP, tankovací zóna, značení pneu) .

5.3.1. ČK NA VJEZDU A ČK NA VÝJEZDU:

- Umístění podle dokumentace (itinerář, bezpečnostní plán)
- Označení standardními panely FIA:

- Přítomnost činovníků na stanovišti (časoměřiči, vedoucí ČK) a fungující měření času.
- Označení činovníků podle ZU, a jejich vybavení (jako v běžné ČK).
- Ohrazení zvláštní zóny před vjezdovou ČK (pro mechaniky, média apod.) .
- Oboustranné zahrazení oblasti kontroly (zábrany ± 5 m) proti vstupu nepovolaných osob.
- Funkční pořádková služba.
- Ochrana stanoviště proti povětrnosti.

5.3.2. ORGANIZAČNÍ OPATŘENÍ V SP:

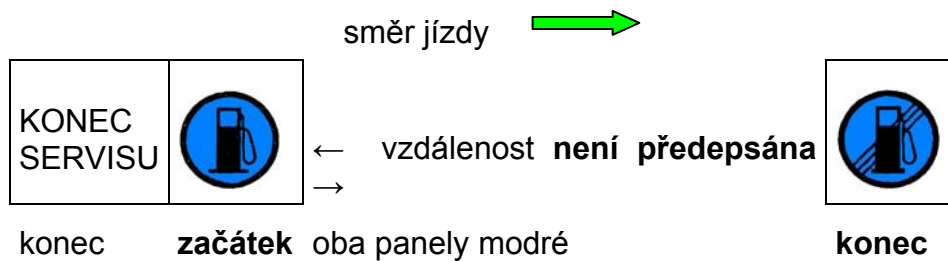
- Kontrolovat podle dokumentace (itinerář, bezpečnostní plán).
- Kontrola vjezdu servisních, doprovodných a jiných oprávněných vozidel.
- Parkoviště pro ostatní vozidla (doprovodná, pořadatelská, kontrolní, VIP).
- Přítomnost vedoucího SP, technického komisaře a pořádkové služby.
- Využití místa, pořádek v SP, sociální podmínky.
- Organizace vjezdu a výjezdu (plynulý příjezd a odjezd soutěžních i servisních vozidel).

5.3.3. BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ V SP:

- Kontrolovat podle dokumentace (itinerář, bezpečnostní plán)
- Přítomnost bezpečnostních vozidel, sanita RZP + posádka, hasičské vozidlo
- Fungující spojení
- Pro SP je doporučeno vypracování požárního plánu, respektive posouzení SP z hlediska požární bezpečnosti. Obzvláště u SP v uzavřených či oplocených areálech je třeba vědět, jaké jsou evakuační trasy (kam a kudy budou moci lidé uniknout). Dále musí být stanoveny minimální průjezdové profily pro zasahující požární techniku jako součást tohoto posouzení.

5.3.4. TANKOVACÍ ZÓNA:

- Označení standardními panely FIA :

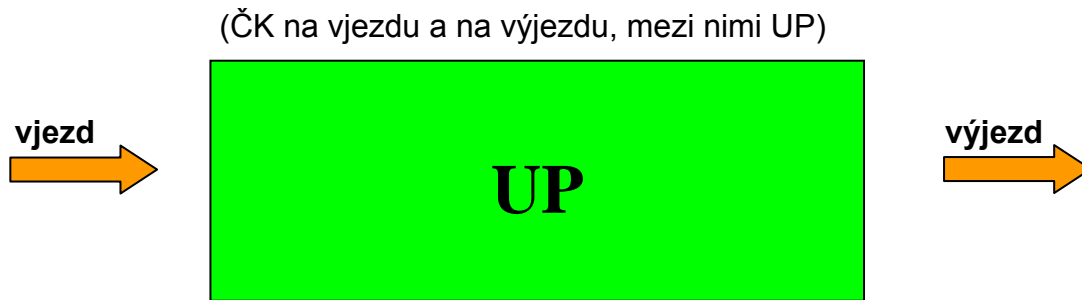

- Přítomnost vedoucího TZ a traťových komisařů (musí být výrazně označeni).
- Dostatečná velikost zóny a volný pruh pro výjezd netankujících vozidel.
- Ohrazení tankovací zóny a zákaz vstupu nepovolaných osob.
- Hasiči se zařízením pro hašení vznětlivých látek (auto s obsluhou).
- Pracovníci a prostředky na likvidaci úniků ropných látek (odpovídající množství).
- Tankovat mohou jen 2 členové každého týmu.

5.3.5. ZÓNA PRO ZNAČENÍ PNEU

- Musí být umístěna hned za výjezdem z tankovací zóny (organizačně spadá pod TZ).
- Označení začátku a konce modrým panelem pro značení pneu (znak pneumatiky)
- Přítomnost technického komisaře a pomocníků (do zóny může jen 1 člen týmu).

5.4. KONTROLY PŘESKUPENÍ

5.4.1. VJEZDOVÁ A VÝJEZDOVÁ ČK

- Umístění podle dokumentace (itinerář, bezpečnostní plán).
- Označeny obdobně jako u ČK.
- Přítomnost činovníků na stanovišti (časoměřiči, vedoucí ČK) a pořádkové služby.
- Označení činovníků podle ZU a jejich vybavení (hodiny, stolky židle, kontrolní listiny).
- Fungující měření času a připravenost na výměnu jízdních výkazů.
- Zahrazení oblasti kontroly (zábrany ± 5 m) proti vstupu nepovolaných osob.
- Ochrana stanoviště proti povětrnosti.

5.4.2. UZAVŘENÉ PARKOVIŠTĚ

- Umístění podle dokumentace (itinerář, bezpečnostní plán).
- Ohrazení UP a zákaz vstupu nepovolaných osob.
- Zákaz otevřít motorovou kapotu a jakékoliv práce na vozidle s výjimkou oprav dle článku 42.6 Standardních propozic FAS AČR
- Označení a dostatečný počet komisařů UP.
- Přítomnost technického komisaře.
- Vybavení potřebnou hasební technikou.
- Sociální podmínky pro čekající posádky.

5.4.3. ZVLÁŠTNÍ USPOŘÁDÁNÍ

- Za kontrolou přeskupení může bezprostředně následovat servisní parkoviště.
- Potom jsou časové kontroly na výjezdu z UP a na vjezdu do SP sloučeny do jedné časové kontroly.
- Označení této sloučené ČK může být obdobné jako u ČK servisního parkoviště (tj. zkrácená vzdálenost panelů na 5 m).

5.5. RYCHLOSTNÍ ZKOUŠKY

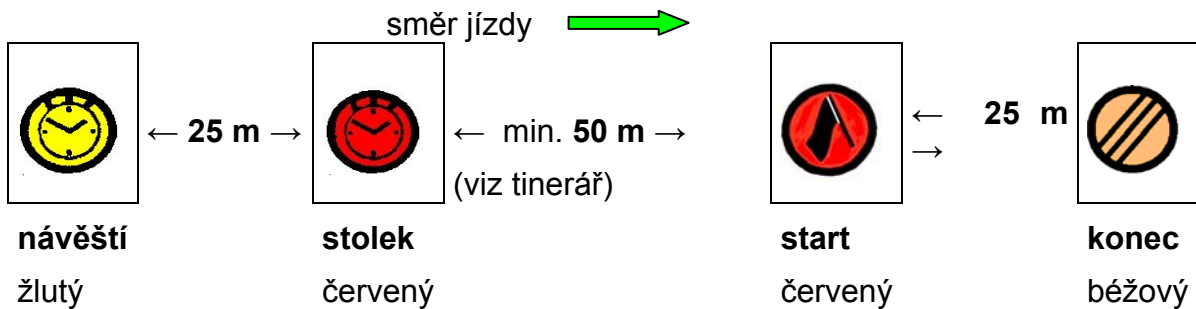
(ČK před RZ, START, radiobody, bezpečnostní body, CÍL, STOP)

5.5.1. PŘÍJEZD K RZ:

- Dopravní značení, upozornění na konání RZ, zahrazení.
- Fungující pořádková služba (pořadatel, policie, vojsko, bezpečnostní služba).
- Volný průjezd pro soutěžní vozy (pozor na parkování civilních aut).
- Vhodné nasměrování diváků.
- Dostatečná vzdálenost na příjezd od hlavní silnice ke stanovišti ČK (nehromadění čekajících vozů na hlavní silnici), nicméně nutné zohlednit i snadnost využití objízdné trasy a obousměrného rally provozu v případě zrušení RZ.

5.5.2. STANOVIŠTĚ ČK A STANOVIŠTĚ STARTU DO RZ (SPOLEČNÁ OBLAST) :

- Umístění podle dokumentace (itinerář, bezpečnostní plán)
- Označení standardními panely FIA:

- **Přítomnost činovníků (časoměřiči, vedoucí ČK, vedoucí RZ, vedoucí bezpečnosti RZ)** a jejich pomocníků na stanovištích.
- Označení činovníků podle ZU a jejich vybavení (ČK – jako v běžné ČK, START – správně umístěné a viditelné hodiny, fotobuňka, záložní hodiny, startovní čára a startovní tyčka, startovací tabulky, dokumentace, stolek, židle, možnost spojení).
- Oboustranné zahrazení obou stanovišť (± 5 m nebo společné) proti vstupu nepovolaných osob a ochrana fotobuňky na startu RZ (nasměrování diváků).
- Fungující časoměření a zapisování průjezdů organizačních, kontrolních a bezpečnostních vozidel do zvláštní kontrolní listiny.
- Normální startování a měření vozidel s nulami.
- Odpovídající pořádková služba traťových komisařů.
- Bezpečnost činovníků a ochrana stanoviště proti povětrnosti.
- **Organizování diváků (přechody, průchody, směr na divácká místa).**

5.5.3. BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ NA STARTU RZ:

- **radiobod 0** (řídící radiobod START) a fungující spojení:
  - start <--> stop
  - start <--> dispečink (hlavní bezpečnostní činovník)
  - start <--> ředitel
  - start <--> radiobody
- Přítomnost a umístění bezpečnostních vozidel:
  - sanita RZP + posádka (v průběhu RZ a také 60 minut před prvním rally vozem musí být přítomna ve svém vozidle)
  - Záchranný systém ASR
  - Doporučeno vyprošťovací vozidlo (odtahové vozidlo)
  - Doporučeno hasičské vozidlo
  - Pamatovat na možnost snadného výjezdu při zastavení RZ, kdy na startu stojí soutěžní auta.
- Umístění ostatních vozidel (VRZ, VBRZ, spojení).
- Umístění hasičích přístrojů (2 x 4 kg) včetně obsluhy.
- Funkční spojení se všemi bezpečnostními a zdravotnickými vozidly.

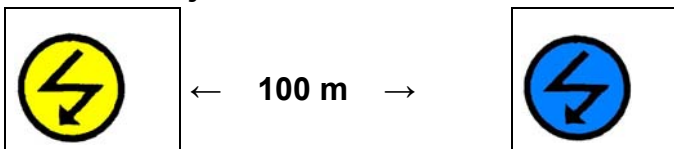
S ohledem na možná přerušení rychlostních zkoušek se doporučuje na vhodném místě v dosahu rychlostních zkoušek umístění „náhradního“ předjezdce, kterého vedení soutěže může v případě potřeby operativně nasadit.

5.5.4. RADIOBODY A BEZPEČNOSTNÍ BODY NA TRATI RZ:

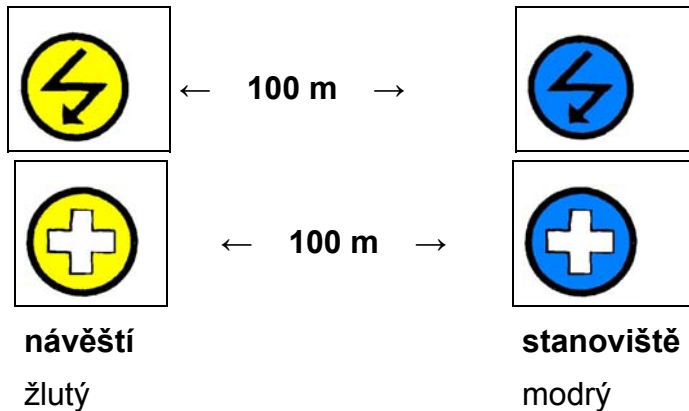
- Umístění podle dokumentace (itinerář, bezpečnostní plán).
- Ohrazení prostoru proti vstupu nepovolaných osob.
- Označení standardními panely FIA:

směr jízdy

RADIOBOD: = jen radiobod

BEZPEČNOSTNÍ BOD: radiobod + sanita + záchraný systém ASR

- Vedoucí RB (BB) – řídí činnost a zodpovídá za dokumentaci.
- Traťový komisař – má výraznou žlutou vestu s bleskem a žlutou vlajku = signalizátor.
- Radista – ovládá vysílačku a spojení (podle bezpečnostního plánu).

5.5.5. BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ NA TRATI RZ (PODLE BEZPEČNOSTNÍHO PLÁNU) :

- Provedení uzavírek trati a obsazení pořádkovou službou.
- Dostatečně dlouhé únikové zóny, dostatečné a účelné páskování, označení zakázaných prostorů a míst.
- Zabezpečení diváckých míst a nebezpečných úseků (retardéry apod.).
- Pozor na ostatní oblasti RZ (ve volném terénu, v lese atd.).

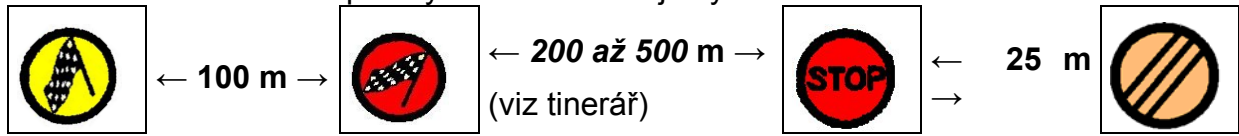
5.5.6. TRAŤOVÍ KOMISAŘI A ROZHODČÍ FAKTU:

- Rozmístění podle bezpečnostního plánu
- Správné označení a vybavení
- Možnosti spojení
- Umístění a provedení retardérů podle dokumentace
- Bezpečnostní opatření u retardérů a rozhodčí faktu (umístění, označení průkazkou se jménem, vybavení pro dokumentaci, spojení).
- Pozor na civilní auta v blízkosti trati (nejlépe odstranit, pokud nejde odstranit a nepřekáží závodním vozům, pak opáskovat a hlídat).
- Zákaz požívání alkoholu, omamných či psychotropních látek
- Při špatném průjezdu soutěžního vozidla, okamžitě hlásit na dispečink.

5.5.7. LETMÝ CÍL A STANOVIŠTĚ STOP

- Umístění podle dokumentace soutěže (itinerář, bezpečnostní plán)

- Označení standardními panely FIA: směr jízdy →

návěští

žlutý

letmý cíl

červený

stanoviště

červený

konec

béžový

- Oboustranné zahrazení stanovišť (± 5 m nebo společné) proti vstupu nepovolaných osob a ohrazení v dostatečné vzdálenosti kolem stanoviště STOP.
- Ochrana fotobuňky v letmém cíli (vhodné nasměrování diváků ještě před STOP) a místo dostatečně vzdálené od trati RZ pro obsluhu (časoměřiče) fotobuňky
- Přítomnost činovníků (časoměřiči, zástupce vedoucího RZ, počítači výsledků) a jejich pomocníků na stanovišti. .
- Vybírat vhodné místo pro činovníky (polní, lesní cesty, boční uličky, bezpečná místa).
- Označení činovníků podle ZU a jejich vybavení (fotobuňka, automatické hodiny s tiskem, další hodiny pro zdvojené měření, zdvojené spojení cíle se stopkou, dokumentace, stolky, židle, informační tabule).
- Fungující časoměření, hlášení a zapisování na STOP.
- Fungující spojení a koncový radiobod STOP:
  - cíl $\leftrightarrow$ stop a záložní spojení
  - stop $\leftrightarrow$ start
  - stop $\leftrightarrow$ dispečink
  - stop $\leftrightarrow$ ředitel
  - stop $\leftrightarrow$ radiobody
- Odpovídající počet funkčních traťových komisařů (pozor na oblast cíl-stop).
- Vybírat správně stanoviště pro STOP s dostatečným prostorem pro všechny činovníky a (optimálně) i jejich vozidla.
- Minimálně 2 hasicí přístroje 4 kg.
- Bezpečnost činovníků a ochrana stanoviště proti povětrnosti.
- Umístění výsledkové tabule.

5.5.8. KONTROLA ODJEZDU Z RZ:

- Účinné zahrazení příjezdu k RZ - stop, dopravní značení a zábrany.
- Fungující pořádková služba (pořadatelé, policie, vojsko, bezpečnostní služba).
- Volný průjezd pro soutěžní vozy (pozor na parkování civilních aut).
- Vhodné nasměrování diváků mimo cílovou oblast.

5.5.9. OHLÁŠENÍ PŘIPRAVENOSTI RZ:

- Od uzavření RZ komunikovat s dispečinkem /vedoucí RZ/,určený člen organizačního výboru.
- Kontrola všech bezpečnostních vozidel na stanovištích (sanita,Rescue,hasiči).
- Předávat průběžné informace o zabezpečení RZ.
- Kontrola jednotlivých stanovišť (spojení, připravenost, vybavenost).
- Kontrola bezpečnostních vozidel pohybujících se po RZ.
- Řešení mimořádných situací (průjezd autobusu, sanita do RZ nesouvisící s rally).
- Respektovat řešení problému dispečink - vedoucí RZ.
- Po projetí posledního bezpečnostního vozidla po RZ předat info na dispečink.

6. OSTATNÍ

ORGANIZAČNÍ A SPORTOVNÍ PODMÍNKY

6.1. SYSTÉM ŠKOLENÍ

Základní školení činovníků na RZ, ke kterému je dobré přizvat i osoby, které pomáhají s přípravou RZ. Pokud není plánováno zvláštní školení traťových komisařů, rozhodčích faktu a vedoucích diváckých míst, je dobré pozvat na školení i tyto činovníky.

6.1.1. PŘÍPRAVA RZ ČASOVÁ OSA

- Základní seznámení činovníků RZ s podobou RZ a jejími specifiky, diváckými místy, počtem traťových komisařů ihned co bude potvrzena konečná podoba RZ (úřady, dotčené organizace, AJR, BD), aby měl VRZ dostatek času na zajištění předepsaného počtu pořadatelů.
- Školení činovníků RZ nejlépe jeden měsíc před soutěží viz (doporučení o přítomnosti bezpečnostního delegáta).
- Předání RZ VRZ, ZVRZ, VBRZ, při kterém bude upřesněno postavení diváckých míst, nebezpečných zón, únikových zón, postavení kontrolních stanovišť a radiobodů, nejdříve po kontrole RZ bezpečnostním delegátem.
- Informovat obyvatele dotčených obcí pomocí letáků, bezpečnostních pokynů, školy, vývěsky, veřejná shromáždění, tiskem, kabelovou televizi, ČT4 apod. nejdéle tři týdny před soutěží.
- Školení bezpečnostních komisařů (pořadatelů) – nutno proškolit maximální počet (zbytek individuálně, ale odpovědně). Pověřený pracovník organizačního výboru.
- Kontrola RZ během seznamovacích jízd, nasazení bezpečnostních prvků. Stanoviště vybrat vždy na startu a na rizikovém místě RZ. Vybírat domácí pořadatele se znalostí prostředí. Hasiči, sportovci, studenti - více jak 18 let.
- Jasně vytýčený úsek pro každého pořadatele k převzetí a garanci zabezpečení dle bezpečnostního plánu.
- Divácká a riziková místa vytýčit již dva dny před soutěží, včetně průchodů, přechodů na RZ. Stanoviště předávat vždy nejzkušenějším pořadatelům.
- Konečná příprava RZ – páskování v dostatečném předstihu, včetně tabulek ZAKÁZANÝ PROSTOR a zkontrolovat ráno před vlastní soutěží, zda nedošlo k poškození či zničení (vítr, vandalové, apod.).
- Zavedení pořadatelů na místo a doškolení těch, kteří nebyli na oficiálním školení.

6.1.2. ŠKOLENÍ HLAVNÍCH ČINOVNÍKŮ RZ (VRZ, ZVRZ, VBRZ) – ŘEDITEL, HČB, NEBO ČLEN ORGANIZAČNÍHO VÝBORU

- Vysvětlení jednotlivých pojmů – seznámení s pojmy používanými při školení, doprovázen obrazovým videozáznamem, foto, negativa postavení pořadatelů.
- **Základní povinnosti jednotlivých činovníků (viz tiskopis)** vč. v průběhu RZ, odpovědnost jednotlivých činovníků, včetně potřebných tiskovin na stanovištích a dílčích bezpečnostních plánů.
- Práce s bezpečnostním plánem – vysvětlení jednotlivých pojmů, pláneků, dle úseku a podrobné předání stanoviště od km do km.
- Práce s místními občany v dotčených obcích – při přípravě RZ, návod na postup při nutnosti zahrazení soukromého majetku.
- Informování občanů – způsob jakým kontaktovat a informovat občany v dotčených obcích pokud není zajištěno jinak, tabulky, zakázaný prostor, páska, tiskoviny o uzavírkách a omezeních, bezpečnostní brožury, vývěsky, MHD, místní rozhlas.
- Systém páskování DM dle plánu v BP – nutnost přesného dodržení předlohy, organizace přístupu k RZ, umístění stánků s občerstvením, přechody přes RZ, únikové zóny, organizace diváků na příjezdových silnicích, dostatečný prostor na parkování, případný odjezd bezpečnostních vozidel průjezdnost, odjezdové trasy.
- Únikové zóny – jejich délka v závislosti na nájezdové rychlosti a charakteru RZ, před nebezpečným místem, odbočením dostatečná vzdálenost
- Vytýčení nebezpečných zón a jejich označení – upřesnění použití cedulí označující nebezpečný prostor, vytýčení nebezpečného prostoru v závislosti na rychlosti projíždějících vozů a charakteru RZ.
- Zabezpečení kontrolních stanovišť ČK, START, CÍL, STOP – zajištění fotobuněk, zajištění pracovišť časoměřičů, postavení zásahových vozů, proškolení posádek (**stát vždy na bezpečném místě, nestát na tečně**).
- Zabezpečení vjezdů na polní a lesní cesty – způsob a vzdálenost hrazení od RZ v závislosti na jejím profilu (musí být jasně určeno v BP).
- Systém školení dalších činovníků RZ - traťoví komisaři, rozhodčí faktů, vedoucí diváckých míst, bezpečnostních komisařů (pořadatelů) – nutnost sezvat maximální počet pořadatelů, základní obsah školení.
- Systém administrativního zajištění školení – nutnost archivace prezenčních listin s podpisy zúčastněných a popisem školení.
- Zavedení pořadatelů na stanoviště a dodatečné proškolení těch, kteří ještě proškoleni nebyli – vhodné použít k označení stanovišť číslování.
- Předání „povinností pořadatele“ v tištěné formě všem pořadatelům.
- Systém spojení na RZ – podrobnosti a způsob zajištění, převaděče apod.
- Spolupráce s dispečinkem a ředitelem v přípravě a řízení RZ – způsob a četnost komunikace.
- Průběh RZ za normálních podmínek – způsob řízení RZ, kontroly, postupy, povinnosti jednotlivých činovníků.

- Postupy při mimořádných situacích – upřesnění toho co vše je mimořádnou situací, postupy, hlášení, povinnosti jednotlivých činovníků, vysílání záchranných vozů, práce VBRZ na místě události, zajištění foto a video materiálů, svědků. Doporučení nepodávat informace.

Postup při zrušení RZ – spolupráce s časoměřiči, znalost objízdných tras.

- Ukončení a úklid RZ – eko likvidace zbytků páskování, úklid odpadků po divácích, odstranění všech cedulek či jiného označení, likvidace a hlášení škod na majetku třetích osob.

6.1.3. ŠKOLENÍ TRAŤOVÝCH KOMISAŘŮ, ROZHODČÍCH FAKTU, VEDOUCÍCH DIVÁCKÝCH MÍST MĚL BY PROVÁDĚT – ŘEDITEL, HČB, POVĚŘENÝ ČLEN ORGANIZAČNÍHO VÝBORU

- Vysvětlení jednotlivých pojmů – seznámení s pojmy používanými při školení.
- Traťový komisař (TrK) – základní povinnosti - ústroj, práce s vlajkou, spolupráce se spojařem, info o tom kdo může vydat příkaz k vyvěšení vlajky, zaznamenávání času a čísel vozů kterým bylo signalizováno, způsob komunikace s VRZ, VBRZ, dispečinkem, dostupnost na telefonu po skončení RZ.
- Rozhodčí faktů (RF) – základní povinnosti princip retardéru, typy retardérů, způsoby neprojetí, způsoby zápisu, nutnost podepsat listinu a být dostupný na telefonu i po skončení RZ.
- Vedoucí diváckého místa (VDM) – základní povinnosti postup při práci s diváky, řízení přidělených pořadatelů, komunikace s VRZ, bezpečnostní vozidla, dispečink, ředitel.
- **Při neukázněnosti diváku řešit rázně, efektivně, objektivní informace a zastavit bezpečnostní vozidlo, které bude nápomocné při řešení krizové situace - platí pro všechna vozidla pohybující se po RZ po uzavření až do poslední 0.**

6.1.4. ŠKOLENÍ BEZPEČNOSTNÍCH KOMISAŘŮ (POŘADATELŮ) NA JEDNOTLIVÝCH PŮSTECH RZ, PROVÁDÍ – ŘEDITEL, HČB, NEBO ČLEN ORGANIZAČNÍHO VÝBORU

- **Vysvětlení jednotlivých pojmů** – seznámení s pojmy používanými při školení.
- **Všeobecné povinnosti bezpečnostních komisařů** – seznámení se základními povinnostmi při přípravě a průběhu RZ (viz tiskopis).
- **Zakázaná místa** – definice prostoru, ve kterém se za žádných okolností nesmí nikdo zdržovat.
- **Nebezpečná místa** – definice prostoru, ve kterém se za žádných okolností nesmějí zdržovat diváci.
- **Způsoby zajištění okolí RZ** – způsob použití různých hradících prostředků v různých částech RZ.
- **Únikové zóny** – stanovení délky a způsobu vytýčení, nutnost dodržet minimální předepsané či připravené vzdálenosti, v únikových zónách se nesmí nikdo zdržovat.

- **Divácká místa** – způsob přípravy a řízení jednotlivých míst dle BP vedoucím diváckého místa.
- **Průjezd obcí** – konkretizace úkolů dle místní situace, upozornění na nebezpečná místa.
- **Mimořádná situace** – specifikace pojmu „mimořádná situace“ a chování při ní, doporučení nepodávat informace.
- **Média** - chování fotografů a kameramanů přístup k nim.
- **Likvidace a úklid RZ.**
- **Seznámení s bezpečnostním plánem RZ – přesný popis RZ, upozornění na její specifika.**

Poznámka: Důkladné školení pořadatelů, 1,5 h max., ale obsažné a motivující přijít na školení. Je důležité, aby školení pořadatelů bylo maximálně krátké, jednoduché a úderné. Je potřeba pořadatele při přednášce neunudit. Dbát na to, aby byli všichni na školení přítomni. Předávat písemné brožury o bezpečnosti a rally s cílem šíření potřebné osvěty.

6.2. SEZNAMOVACÍ JÍZDY

- Pořadatelé (nejlépe vybírat z místních občanů) musí být během seznamovacích jízd na Startu RZ a dále se je doporučuje mít i někde v RZ, z hlediska respektu posádek.
- Pokud pořadatel používá GPS tracking systém pro seznamovací jízdy, není nutné mít tolik pořadatelů na RZ během seznamovacích jízd.
- Označení stanovišť ČK, Start, Cíl, Stop a všech radiobodů musí být uděláno jasným viditelným způsobem pro všechny posádky.
- Místní obyvatelé se bojí seznamovacích jízd, musíme jim ukázat, že se nemají čeho bát, proto musíme více a tvrdě postihovat posádky za případnou rychlost při seznamovacích jízdách.
- Domluvit se s místní policií na pomoc při seznamovacích jízdách.
- Omezování rychlostí při průjezdech obcí (škola, nákupní středisko, apod.).
- Měření rychlosti v rizikových místech dle požadavku OÚ, ať už policií nebo externí firmou.
- označení vozů seznamovacích jízd startovním číslem nejen na předním okně ale i na **zadních bočních oknech zprava a zleva.**
- Důležitá je také preventivní kontrola "černých seznamovacích jízd" na trati RZ před oficiálním časem seznamovacích jízd. Ředitel rally vydá seznam rozhodčích faktů, kteří budou oprávněni kontrolovat RZ před rally. Posádce, která bude přistížena při seznamovací jízdě mimo čas vyhrazený pro seznamovací jízdy v ZU daného podniku, bude odmítnut start na dané rally.

6.3. INFORMACE PRO MÍSTNÍ OBYVATELE

- V dostatečném předstihu před soutěží více informací (letáky) do domácností, obecní úřady, školy, autobusy, vývěsky apod.
- Nutnost projednat vše po domech v osídlených oblastech podél trati RZ osobně a přesně místním popsat jak daná situace bude vypadat při rally.
- Na příjezdy k diváckým místům dát velké tabule (bannery) s upozorněním na bezpečné sledování rally. Zde musí být tabule, kde budou popsána místa pro sledování rally.
- Na požádání zastupitelstva vysvětlit problematiku rally, prokázat pojištění závodu s garancí odstranění škody, následků, popřípadě opravy komunikací.
- Provádět rozhlasovým vozidlem (info vozidlo) osvětu o konání závodu. Doporučená doba od 16.00 hod. týden předem ohledně RZ a pravidel bezpečného sledování rally.
- Projednat začlenění informací ohledně rally do rozhlasu ve vesnici, popřípadě do kabelových TV ve vesnici.
- Při rally rozdávat bezpečnostní letáky na příjezdových cestách.
- Na prodejních místech programů, školách, informačních střediscích, veřejných vývěskách v obcích, autobusech a prostředcích MHD.
- Mimo bezpečnost v letáku také popsat funkce inspekčních vozů.

Co nejméně z toho pořadatel splní, tím lépe pro průběh rally....

6.4. BEZPEČNOSTNÍ TELEFONY

Stávající SOS bezpečnostní telefon použít pouze!!! pro jezdce, ne pro někoho dalšího. Jezdci na něj hlásí i svoje odstoupení, stěžují si pak, že se nemohli dovolat, že bylo obsazeno, neplní si pak svoji povinnost ohlásit své odstoupení.

Na všechny rally dva bezpečnostní telefony

1/ Bezpečnostní telefon 1   00420 776 339 319

- určen pouze do vozidel závodníků

2/ Bezpečnostní telefon 2   00420 777 505 402

- pro urgentní případy a pro interní potřebu RZ

- do vozidel závodníků

- vedení rally (uvést v Safety plánu)

- pořadatelům na RZ a do příručky traťového komisaře

- k použití pro veřejnost (do programu rally, na cedule na RZ)

- pro zodpovědné diváky

- členy týmu,
- tento telefon uvést i pro vozidla závodníků, do safety plánu a pořadatelům na RZ

Tyto dva telefony budou jednotné pro všechny soutěže MMČR a MČR-S, včetně volných podniků.

Při testování soutěžních vozidel v Praze a ve Zlíně bude nalepeno do každého vozidla viditelně číslo bezpečnostního telefonu. Před každou rally se poté zkontroluje a kde nebude bezpečnostní telefon ve voze, tam ho musí pořadatel dané rally dolepit. Může buď osobně přes činovníka rally nebo dát technickým komisařům jako součást technické přejímky.

6.5. BEZPEČNOSTNÍ FILM A SMYČKA PRO INFO VŮZ

Bezpečnostní film

Bezpečnostní film bude připraven společností Mediasport pro všechny pořadatele. Bezpečnostní klip bude v různých délkách pro volné využití v lokálních TV, místních kabelových TV. Navíc se Mediasport pokusí na ČT4 zařadit pořad zaměřený na bezpečnost na rally.

Info vůz

Každý pořadatel je povinen mít info vůz, který bude projíždět každou RZ nejméně týden před rally a to každý den v rámci informovanosti pro místní obyvatele. Smyčka, která se bude z info vozu vysílat, bude dodána Mediasportem.

6.6. SCHVALOVÁNÍ TRATI JEZDECKOU ASOCIACÍ

Jezdecká asociace má za povinnost identifikovat potenciálně nebezpečná místa na RZ, na která by se měl pořadatel zaměřit. Riziková místa pojmenovat a učinit písemný závěr. Společně s pořadatelem se ujednotit na příslušných bezpečnostních opatřeních. Člen AJR může jet s Bezpečnostním delegátem ve vozidle během rally společně zkontrolovat zapracování připomínek do trati RZ.

6.7. INTERNET - WEBOVÉ STRÁNKY POŘADATELE

Pořadatel musí vyvinout maximální úsilí v oblasti informovanosti diváků a obyvatel dotčených obcí a to hlavně těch, jimiž vedou rychlostní zkoušky.

- Pořadatel musí zveřejnit na svých oficiálních webových stránkách informace týkající se bezpečnosti diváků a občanů dotčených obcí.
- Pořadatel musí občany informovat o harmonogramu a principu seznamovacích jízd.
- Pořadatel musí zveřejnit nákresy všech diváckých míst vhodných ke sledování rally včetně přechodů a příchodů k nim. Dále též mapy příjezdových tras a parkovacích kapacit, vč. pokynů pro diváky.
- Pořadatel musí informovat občany dotčených obcí o schématu uzavírek, jejich časech a objížďkách a to nejlépe zakreslením do mapy.

- Pořadatel musí informovat občany dotčených obcí o změnách v jízdách v jízdách v jízdách (posunutí časy, mnohdy i místa).
- Pořadatel by se měl aktivně podílet na aplikaci změn v obslužnosti obcí a to zejména v době mezi jednotlivými průjezdy RZ. Operativně řešit přes Vedoucího RZ jednotlivé potřeby obyvatel v tomto čase, odjet či přijet do uzavřené obce osobním vozem. Samozřejmě pokud to časový harmonogram umožní a nedojde ke zpoždění.
- Pořadatel musí zajistit umístění těchto informací na webovou stránku či do kabelových televizí (živelně nahrazují místní rozhlas) dotčených obcí (nedivák nebude nikde nic hledat). A to ne formou odkazu na www stránek pořadatele!
- Pořadatel musí na webových stránkách zveřejňovat informace o konání rally v několika vlnách v dostatečném předstihu. Např. v lednu zveřejnit termín – rally se koná v květnu, bližší informace přineseme v březnu (jedině takto lze zajistit informovanost chatařů a chalupářů).
- Pořadatel by měl obecné informace o konání rally uveřejnit i na www stránkách ubytovacích zařízení, hotelů, penzionů, kempů atd. v dané lokalitě z důvodu informovanosti veřejnosti plánující v daném termínu dovolené, cyklistické výlety, školy v přírodě, dětské tábory atd. (s většinou stejně pořadatel spolupracuje).
- Po zdárném ukončení rally by nemělo chybět poděkování dotčeným obcím a konkrétním osobám za spolupráci.
- Pořadatel se musí snažit více a hlavně pravidelně s obcemi komunikovat, snažit se je vtáhnout do organizace rally (besedy atd.).

motto : **OBEC JE PARTNEREM RALLY, NE JEJÍM RUKOJMÍM.**

6.8. DISPEČINK

- Stanovit jednotlivé postupy na dispečinku, jakým způsobem by měl dispečink pracovat.
- Stanovit odpovědnost určených pracovníků, včetně provedení odborného školení. Vyjasnit úkoly, riziková úskalí jednotlivých RZ. Provede člen organizačního výboru-ředitel.
- **Postup při řešení mimořádné události je vždy řešení v týmu a reakce na vzniklou situaci řídí a organizuje ředitel!**
- **Přítomnost na dispečinku: ředitel, lékař, vedoucí ASR a vedoucí dispečinku, který zajišťuje předávání informací, které vyplynou z průběhu rally pro ostatní osoby, pro které jsou tyto informace určeny / HČA předávání časů při změně harmonogramu.**
- Na zvážení je hlavní činitelem pro bezpečnost, nebo minimálně jeho zástupce, který má přehled o zabezpečení RZ.
- Na dispečinku musí také být člověk, který zná velmi dobře trať RZ a lidi na RZ, popřípadě se doporučuje vyslání jednoho pořadatele z týmu, který zabezpečuje RZ, na dispečink. Tento člověk zná trať RZ a její okolí a musí se aktivně podílet na přípravě jejího zabezpečení. Při řešení mimořádných situací umí činitel dispečinku zasvětit do místní situace. Jeho povinností je přivést na dispečink aktuální telefonní seznam na jednotlivé traťové komisaře - velmi se osvědčilo při vyhledávání.
- Obsazení dispečinku pro každou RZ, která je v provozu, 1 proškoleným operátorem.

- Funkční připojení k internetu s dostatečnou přenosovou rychlostí.
- Aktuální telefonní seznam na posádky (ne na rodinné příslušníky).
- Dva bezpečnostní telefony pro posádky, diváky.
- Radiové spojení pro každou RZ, které je možné řídit z dispečinku, již není nutnou podmínkou, jelikož máme GPS sledovací systém vyhledávání posádek. Komunikace přes radiobody již není pro dispečink stěžejní.
- Info materiály – plánek RZ, objízdné trasy, seznam jednotlivých stanovišť s tel. spojením do všech bodů.
- Popis výjezdových možností pro záchranný systém (návrat na start) v předepsaném čase.
- Kontrola funkčnosti všech radiobodů nejpozději v čase uzavírky tratě a dohoda o radioprovozu a sledování vozidel, zjištění schopností obsluhy, případně rychle obsluhu v rámci možností informovat.
- Požadovat v čase uzavírky RZ informaci o přítomnosti záchranných systémů a technických prostředků, které mají být na startu RZ (hasiči, ASR, záchranka) a zaznamenat čas obsazení startu RZ záchranným systémem.
- Pro každou RZ popis celé RZ s rozčleněním na jednotlivé úseky, radiobody, nebezpečná místa, divácká místa, dopravní obslužnost.
- Místnost pro dispečink musí být dostatečně velká, zajistí prostor pro dispečink, sledovací systém, lékaře, vedoucího ASR a projekci průjezdových časů vozidel od zpracovatelské skupiny, ale vlastní zpracovatelskou skupinu a HČA se doporučuje umístit v blízkosti dispečinku (moc lidí = špatná práce), **ředitel** při sledování průběhu soutěže může problémy okamžitě řešit. Je plně odpovědný, musí konzultovat případné problémy s HČA popřípadě se zpracovatelskou skupinou a **soutěž řídit**.
- **Organizační schéma a postup při mimořádné události musí být zpracován před soutěží a musí obsahovat systém spolupráce ASR s lékařem. Jeho prostřednictvím zajistit poskytování odpovídající pomoci.**
- **Ředitel řeší situaci se znalostí podmínek a lékař zajišťuje kooperaci jednotlivých záchranných složek.**
- Sledování průjezdu vozidel podle startovních a cílových časů, podle hlášení z radiobodu a kontroly sledovacím systémem. Při neprojetí vozidel ve startovním sledu chybějící vozidlo vyhledat na sledovacím systému, případně posádku volat telefonem či zjistit na STOPce informace od následujících posádek.

6.9 VYŠETŘOVÁNÍ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI (MU)

Všeobecné ustanovení

- Mimořádná událost

Mimořádnou událostí se rozumí taková událost v motoristickém sportu, která ve svých okamžitých i budoucích důsledcích má významný vliv na míru poškození zdraví nebo majetku.

- Provozovatel motoristického sportu

Provozovatelem sportovní motoristické činnosti se rozumí pořadatel sportovní akce, který byl jejím pořádáním pověřen ASN.

- Evidence mimořádných událostí

Všechny mimořádné události eviduje v originále pořadatel, u kterého k události došlo. Kopie je založena v evidenci na sekretariátu ASN.

- Pořadatelé jsou povinni používat předepsané formuláře pro evidenci mimořádných událostí. Dokumentace bude pořadatelům předána při pravidelném školení a pořadatelé jsou povinni respektovat její ustanovení.

Prováděcí ustanovení

- Povinnosti pořadatele:

U mimořádné události, při které došlo k usmrcení nebo těžkému zranění jedné nebo více osob, ustavit ve smyslu MSŘ komisi složenou z hlavního sportovního komisaře, hlavního technika a číovníka ředitelství zodpovědného za bezpečnost, provést detailní šetření a neprodleně po vyšetření zaslat na FIA prostřednictvím ASN zprávu, odsouhlasenou Bezpečnostním číovníkem FIA, která musí obsahovat zejm. následující:

- videozáznam vozidla a okolí bezprostředně po havárii
- data o týmu a jezdcí resp. spolujezdcí
- údaje o zraněných osobách
- zprávu technického komisaře
- zprávu hlavního lékaře
- zprávu traťového komisaře
- výpovědi očitých svědků události

Vzor Zprávy o nehodě je publikován na stránkách www.autoklub.cz v oddílu „Formuláře“.

Zajistit havarované vozidlo/a na místě nehody včetně materiálů z instalovaných videokamer. Zajistit uzamykatelný prostor pro uskladnění vozidel k dalšímu šetření. Vozidlo/a z místa nehody pořadatel převezí do zajištěných prostor na základě pokynů komise. Toto neplatí pokud vozidlo/a zajistí Policie ČR.

Přípravné řízení

Hlava devátá: Postup před zahájením trestního stíhání § 158

1. **Policejní orgán je povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů, na jejichž podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele; je povinen činit též nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti. Pověřené orgány Vězeňské služby České republiky neprodleně informují Generální inspekci bezpečnostních sborů, jakmile zahájí takové šetření.**
2. Oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, je povinen přijímat státní zástupce a policejní orgán. Přitom je povinen oznamovatele poučit o odpovědnosti za vědomě nepravdivé údaje, a pokud o to oznamovatel požádá, do jednoho měsíce od oznámení jej vyrozumět o učiněných opatřeních.
3. O zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán neprodleně záznam, ve kterém uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich dověděl. Opis záznamu zašle do 48 hodin od zahájení trestního řízení státnímu zástupci. Hrozí-li nebezpečí z prodlení, policejní orgán záznam sepíše po provedení potřebných neodkladných a neopakovatelných úkonů. K objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn, kromě úkonů uvedených v této hlavě, zejména
  - a) vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů,
  - b) vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky,
  - c) obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály,
  - d) provádět ohledání věci a místa činu,
  - e) vyžadovat za podmínek uvedených v § 114 provedení zkoušky krve nebo jiného podobného úkonu, včetně odběru potřebného biologického materiálu,
  - f) pořizovat zvukové a obrazové záznamy osob, za podmínek stanovených v § 114 snímat daktyloskopické otisky, provádět osobou téhož pohlaví nebo lékařem prohlídku těla a jeho zevní měření, jestliže je to nutné ke zjištění totožnosti osoby nebo ke zjištění a zachycení stop nebo následků činu,
  - g) za podmínek stanovených v § 76 zadržet podezřelou osobu,
  - h) za podmínek stanovených v § 78 až 81 činit rozhodnutí a opatření v těchto ustanoveních naznačená,
  - i) způsobem uvedeným v hlavě čtvrté provádět neodkladné nebo neopakovatelné úkony, pokud podle tohoto zákona jejich provedení nepatří do výlučné pravomoci jiného orgánu činného v trestním řízení.
4. **Jednotlivé úkony trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, mohou na základě dožádání provést i jiné policejní orgány.**

5. Při podání vysvětlení má každý právo na právní pomoc advokáta. Je-li vysvětlení požadováno od nezletilého, je třeba o úkonu předem vyrozumět jeho zákonného zástupce; to neplatí, jestliže provedení úkonu nelze odložit a vyrozumění zákonného zástupce nelze zajistit.
6. O obsahu vysvětlení, která nemají povahu neodkladného nebo neopakovatelného úkonu, se sepíše úřední záznam. Úřední záznam slouží státnímu zástupci a obviněnému ke zvážení návrhu, aby osoba, která takové vysvětlení podala, byla vyslechnuta jako svědek, a soudu k úvaze, zda takový důkaz provede. Nestanoví-li tento zákon jinak, úřední záznam nelze v řízení před soudem použít jako důkaz. Je-li ten, kdo podal vysvětlení, později vyslýchán jako svědek nebo jako obviněný, nemůže mu být záznam přečten, nebo jinak konstatován jeho obsah.
7. Policejní orgán je oprávněn vyzvat osobu, aby se dostavila k podání vysvětlení ve stanovené době na určené místo; v řízení o zločinu je osoba povinna výzvě vyhovět ihned. Jestliže se osoba, která byla řádně vyzvána k podání vysvětlení, bez dostatečné omluvy nedostaví, může být předvedena. Na to a na jiné následky nedostavení (§ 66) musí být taková osoba upozorněna.
8. Vysvětlení podle odstavce 3 nesmí být požadováno od toho, kdo by jím porušil státem výslovně uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže by byl této povinnosti zproštěn příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má. Osoba podávající vysvětlení, s výjimkou podezřelého, je povinna vypovídat pravdu a nic nezamlčet; vysvětlení může odepřít, pokud by jím způsobila nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám uvedeným v § 100 odst. 2; o tom je třeba osobu, od níž je požadováno vysvětlení, předem poučit. Nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že osobě podávající vysvětlení bude třeba jako svědkovi poskytnout ochranu, je třeba při sepisování úředního záznamu postupovat podle § 55 odst. 2.
9. Má-li výpověď osoby povahu neodkladného nebo neopakovatelného úkonu, policejní orgán ji vyslechne jako svědka za podmínek uvedených v § 158a. Jako svědka vyslechne i osobu mladší čtrnácti let a osobu, o jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou s ohledem na její psychický stav pochybnosti. Jestliže lze předpokládat, že další prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání bude trvat delší dobu, zejména proto, že nebyla zjištěna osoba, u níž je dostatečně odůvodněn závěr, že trestný čin spáchala, a v důsledku toho nelze zahájit trestní stíhání a hrozí ztráta důkazní hodnoty výpovědi, je možno vyslechnout jako svědka i osobu, jejíž výpověď má podle odůvodněného předpokladu rozhodující význam pro zahájení trestního stíhání, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že by mohl být na takovou osobu pro její výpověď vyvíjen nátlak, anebo hrozí z jiného důvodu, že bude ovlivněna její výpověď. Pokud výslechy těchto osob nebyly po zahájení trestního stíhání provedeny znovu podle § 164 odst. 4, lze protokoly o jejich výslechu v hlavním líčení číst pouze podle § 211 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. b), c); jinak je lze pouze předeštířit podle § 212.
10. Kdo se dostaví na výzvu k podání vysvětlení, má nárok na náhradu nutných výdajů podle zvláštního právního předpisu upravujícího cestovní náhrady a

prokázaného ušlého výtěžku za stejných podmínek jako svědek. Nárok nemá ten, kdo byl vyzván k dostavení se pro své protiprávní jednání.

11. Provádí-li opatření nebo úkony podle předchozích odstavců jiný policejní orgán než útvar Policie České republiky, vyzve o předmětu šetření neprodleně útvar Policie České republiky, který by jinak byl příslušný k řízení. Vznikne-li mezi útvarem Policie České republiky a jiným policejním orgánem spor o příslušnost, předloží věc k posouzení státnímu zástupci. Jeho stanovisko je závazné.